

EL SANTO EVANGELIO SEGÚN SAN LUCAS

Dedicatoria a Teófilo

¹ Hua ga'i ni tsínj gahuin ruhua garun rian yanj xi'í si daj gahuin scanij né'. ² Nj garun ni sij nuguan' daj daj rún' digyán ni tsínj guini'i daran' si gui'yaj Jesús asij sini yan. Nj ga'mi ni si' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi, gui'yaj Jesús. Nj gunun ni únj nuguan' digyán ni tsínj daj. ³ Hué dan nj gan'anj xācaj sa' man'ānj cuenta xi'í daran' si gahuin asij gaxi'i si-nuguan' Jesús. Nj gani ruhuāj sisi dugu'naj huin garünj 'ngo yanj gaya re' huín re' Teófilo, tsínj sa' nin' ruhua. Nj huin ruhuāj nata' nica yyāj da' go'ngo ni nuguan' xi'í daran' ni nuguan' gahuin daj. ⁴ Ngaa nj ga'ue gahuin yya ruhuá re' sisi xānga' nuguan' digyán ni sij rián re'.

Anuncio del nacimiento de Juan

⁵ Nj ngaa gane rey Herodes estado Judea, nj nne 'ngo chrej gu'naj Zacarías. Nj nico' sij xi'nin' gu'naj Abías. Nj nica sij gu'naj Elisabet huin unj da'ni si'ni chrej Aarón gane sí' asij ná. ⁶ Nj hua nica niman nungüej nica tsínj daj rian Yan'anj. Nj dagahuin sa' nungüej nica sij daran' sun a'nin' Señor rian né'. Nj nitaj gaquin' da'ui nungüej sij mánj. ⁷ Sanj nitaj da'nij nungüej sij si yatin Elisabet. Nj achij nungüej sij nej.

8 Nĭ ngaa natúj xi'nin' nico' Zacarías gui'yaj sun ni sij rian Yan'anj, 9 nĭ hua 'ngo güi guiri' ní'yanj Zacarías gatúj sí' chruhua si-nuhui Yan'anj gutin' sí' siquúj gaca-á'. Daj si da'nga' daj hua ducuánj nicaj ni sij. 10 Nĭ da hua gue aca siquúj daj, nĭ achínj jni'yaj daran' ni ngüi rian Yan'anj mán ne' xe'. 11 Ngaa nĭ gurugüi' 'ngo ángel 'na' rian Señor rian Zacarías. Nĭ niquin' ángel daj ne' ra'a sa' nna aca siquúj. 12 Nĭ ngaa guini'i Zacarías ángel daj, nĭ gan'anj ruhua sij. Nĭ ducu guxu'ui' sij nej. 13 Sanĭ gataj ángel:

—Zacarías, sĭ guxu'uí' re' mánj. Daj si hua gunun Yan'anj nuguan' gachínj jni'yáj re' rian sij. Nĭ ga'nga 'ngo da'nĭj re' guinicaj nica re' Elisabet. Nĭ dugu'naj re' lij daj Juan. 14 Nĭ gahuin niá' ruhua man'án re'. Nĭ ngaa ga'nga lij daj, nĭ gahuin niá' ruhua nico ni ngüi. 15 Nĭ gahuin achij da'nĭj re' rian Yan'anj. Nĭ sĭ go'o sij vino nga nnee xunaj mánj. Nĭ asĭj nun sij riqui nni sij, nĭ ga'na' Espíritu Santo rian sij. 16 Nĭ ganani ruhua nico ni tsínj israelita xi'í si-gaquin' ni sij. Nĭ nanico' ni sij Dan'anj ni sij, gui'yaj da'nĭj re'. 17 Hua sini da'nĭj re' táj dian sini yan ga'mi sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Nĭ da rucu ga'na' man'an Señor. Nĭ daj rún' hua nucuj si-nuguan' tsínj gu'naj Elías asĭj ná, nĭ da'nga' daj ga'mi da'nĭj re'. Nĭ gan'anj na'mi ruhua' yún ni ngüi nga ni da'nĭj ni sí', gui'yaj sij. Nĭ gahuin chrún ni ngüi nunun. Nĭ gache ni sí' si-chrej ni ngüi hua nica niman rian Yan'anj, gui'yaj sij nej. Nĭ hué ducuánj daj gui'yaj xugüi sij rian ni ngüi sisĭ nahuin ra'a ni sij man'an Señor. —Daj gataj

ángel gunun Zacarías.

¹⁸ Ngaa n̄ nachínj snan'anj Zacarías ángel. N̄ gataj sij:

—Daj gahuin yya ruhuāj xi'í si-nuguan' re' si hua achī ngā nicāj nej. —Gataj Zacarías rian ángel daj.

¹⁹ Ngaa n̄ gataj ángel daj:

—Huēj huin Gabriel tsínj niquin' rian Yan'anj. N̄ ga'n̄j man'an Yan'anj ga'nāj ga'mī ngā re'. N̄ gatā nuguan' sa' nan rián re'. ²⁰ Yyaj n̄ rian nun guxuman ruhuá re' nuguan' ga'mī rián re', n̄ gahuín re' 'ngo tsínj s̄j ga'ue ga'mi da ga'nga lij daj. N̄ gahuin yya daj rún' gatā gunún re' güi gani Yan'anj. —Daj gataj ángel gunun Zacarías.

²¹ Da hua gue da n̄ mán ni ngüi xe' ana'uij ni sij si gahui Zacarías chruhua nuhui. N̄ nachínj snan'anj ni sij man'an dugüi' ni sij un sin huin, n̄ gahuin ran sí' gahui sí' chruhua nuhui daj.

²² Ngaa n̄ ngaa gahui sij xe', n̄ na'ue ga'mi sij ngā ni ngüi mánj. Ngaa n̄ xacaj ni ngüi cuenta sisi gurugüi' 'ngo rasun guini'i sij chruhua nuhui, gui'yaj Yan'anj. N̄ maan si digyán ra'a yun sij si na'ue ga'mi sij.

²³ Ngaa gachin güi gui'yaj sun Zacarías rian Yan'anj chruhua nuhui, n̄ guinan' sij ducúa sij.

²⁴ Ngaa sij n̄ guiri' nica sij Elisabet 'ngo lij. N̄ un'un' yahui nun gahui unj ducúa unj. ²⁵ N̄ gataj unj gunun man'an unj: “N̄ gui'yaj Yan'anj 'ngo sinduj riánj. N̄ güi yyaj n̄ s̄j guiri'ij si-na'āj rian ni ngüi ga mánj.” Daj gani ruhua man'an unj.

Anuncio del nacimiento de Jesús

26 Ngaa guisíj huatan' yahuj gunun riqui Elisabet, nī ga'níj Yan'anj ángel gu'naj Gabriel gan'anj sí 'ngo xuman' gu'naj Nazaret ngaj rian estado Galilea. 27 Nī guisíj ángel daj rian nne 'ngo yun'unj xana yan gu'naj-á' María. Nī hua guisíj gahuin yya xacaj 'ngo tsínj gu'naj José man'an ún'. Nī huin sí' da'níj da'nī si'nī rey David. 28 Ngaa nī gatúj ángel daj rian nne ún'. Nī gataj sij:

—Hua sa' nné re' ní'. Gui'yaj Yan'anj sinduj rián re'. Nī achéj Señor nga re'. Sa' man'an re' scanij ni yun'unj xana, gui'yaj Yan'anj. —Gataj ángel gunun María.

29 Sanī ngaa guini'i unj ángel, nī gani huj ruhua unj xi'í nuguan' ga'mi sí'. Nī nachínj snan'anj unj man'an unj un sin huin ruhuaj gata nuguan' daj únj. 30 Ngaa nī gataj ángel:

—María, sī guxu'uí' re' mánj. Gahuin niá' ruhua Yan'anj, gui'yáj re'. Nī hua gui'yaj Yan'anj 'ngo sinduj rián re'. 31 Yyaj nī guiri' re' 'ngo lij gunun riquí re'. Nī ga'nga 'ngo lij sno'o rián re'. Nī dugu'naj re' lij daj Jesús. 32 Nī gahuin sij 'ngo tsínj huin achij nin' ruhua. Nī gu'naj sij da'níj Yan'anj achij nne xata'. Nī ga'ui' Yan'anj achij xanga' daj sun guinicaj sij rún' guinicaj sun xi sij David. 33 Nī da'nga' daj gui'yaj Yan'anj sisi guinicaj niganj nin' sij sun rian ni da'níj Jacob, huin ni sí' ni tsínj israelita. Nī nitaj si hua si ganahuij sun nicaj sij mánj. —Daj gataj ángel daj gunun María.

34 Ngaa nī nachínj snan'anj María ángel. Nī gataj unj:

—Asa' ga'ue guiri' man'anj lij sisi nitaj tsinj sno'o nne ngāj unj. —Gataj María gunun ángel daj.

³⁵ Nj gataj ángel gunun María:

—Ga'na' Espiritu Santo rian re'. Nj ga'na' si-fuerza Yan'anj achij rian re'. Xi'í daj guruj re' 'ngo lij sa' nin'. Nj da'nij Yan'anj gu'naj lij guruj re' daj. ³⁶ Nj dugüi' re' Elisabet huin 'ngo yun'unj achij. Sanj guisij huatan' yahuj nun riqui ún'. Nj ataj ni ngüi sisi 'ngo yun'unj xana yatin huin ún'. ³⁷ Nitaj 'ngo si huaj sisi si ga'ue gui'yaj Yan'anj manj. —Gataj ángel daj gunun María.

³⁸ Ngaa nj gataj María:

—Huēj huin 'ngo yun'unj xana 'yaj sun rian Señor. Xi'í daj nj ga'ue gui'yaj Yan'anj ngāj daj rún' gatáj re' gununj. —Daj gataj María gunun ángel.

Hué dan nj gahui ángel daj rian María.

María visita a Elisabet

³⁹ Nj hué ni güi daj nj naxuman María. Nj gahui unj gan'anj yoq unj 'ngo xuman' ngaj estado Judea. Nj hua dacuj rian gachin unj.

⁴⁰ Nj gan'anj unj ducua Zacarías. Nj gatúj unj chruhua hue'. Nj gataj unj gunun Elisabet:

—Hua sa' nné re' ní'. —Daj gataj María.

⁴¹ Nj ngaa gunun Elisabet nuguan' ga'mi María, ngaa nj güéj lij riqui ún'. Ngaa nj ga'na' Espiritu Santo rian ún'. ⁴² Nj nucuj ga'mi ún' rian María. Nj gataj ún':

—Gahuin 'ueé man'án re' scanij ni yun'unj xana, gui'yaj Yan'anj. Nj gahuin 'ueé lij guchruj re', gui'yaj Yan'anj nej. ⁴³ Nj un sin huinj si

ga'na' ni'yaj nni Señor riānj huín re' únj. ⁴⁴ Daj si hué gue hora gunūnj nuguan' ga'mí re' riānj, nī gahuin niā' ruhua lij nūn riquij. Nī güéj lij nej. ⁴⁵ Nī hua 'ueé rián re' xi'í si guxuman ruhuá re' si-nuguan' Yan'anj sisi gahuin yya daj rún' gataj Yan'anj gunún re' aj. —Daj gataj Elisabet rian María.

⁴⁶ Ngaa nī gataj María nuguan' nan:

A'mi sa' 'ueé nimānj rian Señor.

⁴⁷ Nī gahuin niā' ruhua nimānj ni'i nimānj Yan'anj huin si nacaj man'ānj.

⁴⁸ Daj si acaj Yan'anj cuenta xi'ij huīnj 'ngo yun'unj xana niqui 'yaj sun rian Yan'anj.

Nī asij güi yyaj nī ga'mi sa' nīganj ni ngüi xi'í si hua 'ueé riānj.

⁴⁹ Daj si gui'yaj Yan'anj nucuj 'ngo nuguan' nico ngāj.

Nī sa' nīn' ruhua hua si-xugüi Yan'anj anj.

⁵⁰ Nī nīganj huin 'i ruhua Yan'anj ni'ya daran' ni ngüi unun rianj.

⁵¹ Nī gui'yaj sun nucuj Yan'anj.

Nī gunucuj gui'yaj gana Yan'anj rian ni tsínj nne.

Nī ganahuij nuguan' gani nne ruhua ni sij.

⁵² Nī guiri Yan'anj ni tsínj huin achij huin ni tsínj huin rey rian hua nucuj nne ni sí.

Nī gahuin achij ni tsínj niqui, gui'yaj Yan'anj.

⁵³ Nī gara sa' riqui ni ngüi achin xi'na, gui'yaj Yan'anj.

Nī rani Yan'anj ni xuru'ue nan' yun ni sij.

⁵⁴ Nī chracuij Yan'anj ni tsínj israelita, huin ni sij ni tsínj unánj guitsi rianj.

Ni nun guini'yun ruhua Yan'anj gahuin 'i ruhuj
guini'ya ni tsínj daj.

⁵⁵ Ni da'nga' daj hua gataj yya Yan'anj gunun
Abraham nga ango xi né'.

Ni xi'í daj huin 'i ruhua Yan'anj ni'ya né' niganj
xi'í si huin né' ni da'nij da'ni si'ni Abra-
ham.

Daj gataj María.

⁵⁶ Ni hua'nij yahuj guna María ducua Elisabet.
Rún' sij ni nan' ún' ducua ún'.

Nacimiento de Juan el Bautista

⁵⁷ Ni ngaa guisij güi ga'nga da'nij Elisabet, ni
ga'nga 'ngö lij sno'o, gui'yaj ún'. ⁵⁸ Ni ngaa
gunun ni dugüi' ún' sisi nin' ruhua gahuin 'i
ruhua Yan'anj ni'ya ún', ni gahuin niq' ruhua ni
sij xi'í ún'. ⁵⁹ Ngaa guisij lij itunj güi, ni ga'na' ni
tsínj guta' da'nga' nnee lij daj. Ni huin ruhua ni
sij dugu'naj ni sij lij rún' gu'naj chre-é' Zacarías.

⁶⁰ Sanj gataj nni lij daj:

—Si ga'ue mánj. Si-xugüi lij nan huin Juan.
—Daj gataj nni lij.

⁶¹ Ngaa ni gataj ni sij:

—Ni a 'ngö ni dugüi' re' nitaj si gu'naj da mánj.
—Gataj ni sij.

⁶² Ngaa ni nachínj snan'anj ra'a yun ni sij chrej
lij daj sisi guini'i ni sij daj dugu'naj sí' lij daj.

⁶³ Ngaa ni gachínj chrej lij daj 'ngö ruguechra' le
garun sí'. Ni garun sí': "Juan gu'naj si-xugüi lij."
Daj garun sí'. Ni gahuin yan'anj ruhua daran' ni
sij xi'í nuguan' daj. ⁶⁴ Ngaa ni 'ngö hora ni ga'ue
ga'mi Zacarías. Ni gaxi'i sí' ga'mi sa' 'ueé sí' rian
Yan'anj. ⁶⁵ Ni gara yan'anj ruhua daran' ni ngüi

nne n̄ichrun' xi'í si guiran' Zacarías. N̄i gunun daran' ni ngüi mán n̄in' gachra' ni dacan estado Judea xi'í ni nuguan' daj. ⁶⁶ N̄i ga'n̄ij daran' ni ngüi gunun ni nuguan' daj chruhua cúj niman ni sij. N̄i nachínj snan'anj ni sij ni man'an dugüi' ni sij. N̄i gataj ni sij: "N̄i un tsínj gahuin lij da únj." Gataj ni sij. Daj du'ua ni sij xi'í si gui'yaj sa' 'ueé Yan'anj nga lij daj.

Profecía de Zacarías

⁶⁷ N̄i ga'n̄a' 'ueé Espiritu Santo rian chrej lij daj huin tsínj gu'naj Zacarías. N̄i gataj sij:

⁶⁸ Ga'mi sa' né' rian Señor huin Dan'anj ni tsínj israelita.

Daj si ga'n̄a' n̄i'yaj sij ni tsínj nico' sij.

N̄i ga'n̄a' n̄acaj sij ni sí'.

⁶⁹ N̄i ga'n̄ij Yan'anj 'ngo tsínj nucuj ga'n̄a' n̄acaj yun' huin sí' 'ngo da'n̄i si'n̄i David.

N̄i David huin 'ngo tsínj gunánj guitsi rian Yan'anj.

⁷⁰ N̄i da'nga' daj gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj, gui'yaj Yan'anj asij ngaa ná.

⁷¹ N̄i nacaj Yan'anj né' rian ni tsínj unun' nga né' nga rian daran' ni tsínj nun huin xan' ruhua ni'yaj né' nej.

⁷² N̄i da'nga' daj gahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni xi né' daj rún' gataj yya sij rian ni sí'.

N̄i nanun ruhua Yan'anj daj gui'yaj yya sij nuguan' sa' nga ni sí' nej.

⁷³⁻⁷⁴ N̄i ga'mi n̄ica yya Yan'anj rian xí' Abraham sisi gahuin ni'nij né' rian ni tsínj unun' nga né', gui'yaj Yan'anj.

Nгаа нἡ сἡ гуху'ui' né' гуἡ'yaj sun né' rian Yan'anj.

⁷⁵ Нἡ гаһуин са' niman né' rian Yan'anj.

Нἡ гаһуин нἡca niman né' daran' гүи гуἡman né'.
Daj gataj Zacarías.

⁷⁶ Нгаа нἡ гaxἡ'i Zacarías ga'mi sij rian da'nἡj sij. Нἡ gataj sij:

Нἡ гаһуин со' 'ngo tsἡnj га'mi sini si-nuguan'
Yan'anj achij nne xata' asj nun га'na'
man'an Señor.

Нἡ гуἡ'yaj xugüi' re' si-chrej man'an Señor.

⁷⁷ Нἡ digyán со' rian ni ngüi nico' Señor sisi nicaj
sij niman nico xi'í si-гаquin' ni sí'.

Нгаа нἡ га'ue xacaj ni sí' cuenta sisi nacaj Yan'anj
ni sí'.

⁷⁸ Нἡ da'nga' daj гаһуин si huin 'ἡ nἡn' ruhua
Yan'anj ni'ya né'.

Нἡ daj rún' xiguἡn 'yaj гүи ne' nἡgan', нἡ da'nga'
daj гуἡxiguἡn chruhua niman né', гуἡ'yaj
Yan'anj ngaa га'na' Señor ne' xata' rian
né' aj.

⁷⁹ Нἡ гуἡxiguἡn rian ni ngüi mán rian рүми' huin
ni ngüi xu'ui' xi'í si гаһуи' ni sij.

Нгаа нἡ гаһуин din'inj rian né' гache né', гуἡ'yaj
Yan'anj.

Daj gataj Zacarías rian da'nἡj sij.

⁸⁰ Нгаа нἡ гachij lij daj. Нἡ гаһуин нucuaj
niman sij. Нἡ gane sij quij qui'yanj naco da' гүи
gaxἡ'i sij nata' sij si-nuguan' Yan'anj rian ni tsἡnj
israelita.

2

Nacimiento de Jesús

¹ Hué ni güi daj n̄i ga'nin' rey gu'naj Augusto César sun rian ni tsínj mán n̄in' gächra' chruhua xungüi sisi n̄achi nicaj ni sij 'ngo yanj censo. ² N̄i tsínj gu'naj Cirenio gahuin gobernado gane sí' estado Siria ngaa gui'yaj sini yan ni sij yanj censo daj. ³ N̄i gan'anj daran' ni ngüi xánj ni sij guta' ni sij si-xugüi ni sij rian yanj.

⁴ Ngaa n̄i gahui José xuman' Nazaret xuman' ngaj estado Galilea. N̄i gachin sij xuman' Belén, xuman' ngaj estado Judea huin rian ga'nga rey David. Daj si huin Jesús da'n̄ij da'n̄i si'n̄i sí'. ⁵ N̄i gan'anj guta' n̄uguan'an sij si-xugüi sij nga María rian yanj. N̄i huin ruhua n̄ungüej sij xacaj n̄ungüej sij dugüi' sij. N̄i n̄un riqui man'an ún'. ⁶ N̄i ngaa gane n̄ungüej sij xuman' Belén, n̄i guis̄ij güi ga'nga lij, gui'yaj María. ⁷ N̄i ga'nga 'ngo lij xahua', gui'yaj María huin-ín' lij sno'o. N̄i chri'yanj ún' atsiy lij daj. N̄i ga'n̄ij ún' chruhua riõ xa xucu si nitaj si hua ní'nij 'ngo lugua guna n̄ungüej sij chruhua mesón.

Los ángeles y los pastores

⁸ N̄i n̄ichrun' xuman' Belén daj, n̄i mán ni tsínj dugumi dán ni sij xachij. ⁹ Ngaa n̄i gurugüi' 'ngo si-ángel Yan'anj rian ni sij. N̄i guixiguin 'ngo yan'an ganicaj xi'n̄ij ni sij, gui'yaj Yan'anj nej. N̄i ducu guxu'ui' ni sij. ¹⁰ San̄i gataj ángel gunun ni sij:

—Si guxu'ui' ni é re' mánj. Daj si n̄icā 'ngo nuguan' sa' 'nāj rian ni é re'. N̄i gahuin niā' n̄in' ruhua daran' ni ngüi, gui'yaj nuguan' nan. ¹¹ Yyaj n̄i ga'nga 'ngo lij xánj David huin sij Cristo. N̄i ganacaj sij ni ngüi. N̄i huin sij Señor

nej. ¹² Nĭ hué nan huin 'ngo da'nga' si daj ga'ue nari' ni é re' lij daj. Nĭ nari' ni é re' lij daj chruhua riō xa xucu. —Gataj ángel gunun ni tsínj dugumi xachij daj.

¹³ Nĭ hué 'ngo hora gue daj, nĭ gurugüi' nico ni ángel mán xata' nĭchrun' rian ángel daj. Nĭ ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. Nĭ gataj ni sij:

¹⁴ Ga'mi sa' 'ueé né' rian Yan'anj achij nne xata'. Nĭ gahuin din'inj chruhua ni ngüi huin ni ngüi hua sa' niman.

Daj gataj ni ángel daj.

¹⁵ Nĭ ngaa nan' ni ángel xata', nĭ gaxi'i ga'mi ni tsínj dugumi xachij gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—Gan'anj né' xuman' Belén guini'i né' si gahuin daj rún' gataj Señor gunun né'. —Daj gataj ni sij.

¹⁶ Hué dan nĭ gan'anj yoō ni sij, nĭ nari' ni sij María nga José. Nĭ nari' ni sij lij nūn-ún' chruhua riō xa xucu. ¹⁷ Nĭ ngaa guini'i ni sij lij, ngaa nĭ nata' ni sij nuguan' ga'nĭj Yan'anj rian ni sij xi'í lij rian ni ngüi mán yu'uj daj. ¹⁸ Nĭ gahuin yan'anj ruhua daran' ni ngüi gunun nuguan' nata' ni tsínj dugumi xachij daj. ¹⁹ Nĭ ga'nĭj María daran' nuguan' daj chruhua cúj niman unj. Nĭ gani sa' ruhua unj xi'í si gui'yaj sa' Yan'anj nga unj. ²⁰ Hué dan nĭ guinan' ni tsínj dugumi xachij daj. Nĭ ga'mi sa' 'ueé ni sij rian Yan'anj xi'í daran' ni nuguan' gunun ni sij nga si guini'i ni sij. Daj si rún' gataj ángel, nĭ da'nga' daj gahuin daran' anj.

Presentación de Jesús en el templo

21 Nĭ ngaa gachin itunĭj gŭi, nĭ guta' ni sij da'nga' nneeĭ lij daj. Nĭ dugu'naj ni sij lij Jesús si hua gataj ángel rian María sisiĭ da'nga' daj gu'naj lij daj asij nun gahuin guiri' ún' lij daj.

22 Nĭ ngaa guisĭj ni gŭi ganahuin sa' María rún' ataj nĭca si-ley Moisés, nĭ nicaj nungŭej sij lij gan'anj sij xuman' Jerusalén naga'ui' nungŭej sij lij daj rian Señor. 23 Nĭ da'nga' daj gui'yaj nungŭej sij si hua nĭca yya rian si-ley Señor sisiĭ go'ngo da'nĭj ni ngŭi israelita tsĭnj xahua' gahuin si'yaj Señor. 24 Nĭ gan'anj ga'ui' nungŭej sij xucu rian Yan'anj daj rún' ga'nin' si-ley Señor sun rian ni tsĭnj israelita. Nĭ ga'ue ga'ui' ni sij hujĭ xu'man, asiĭ ga'ue ga'ui' ni sij hujĭ gucuĭ nej.

25 Nĭ ngaa daj nne 'ngo tsĭnj gu'naj Simeón xuman' Jerusalén. Nĭ 'ngo tsĭnj 'yaj nĭca huin sij. Nĭ nico' 'ueé sij Yan'anj nej. Nĭ ana'uij sij si ganani ni ngŭi israelita, gui'yaj Yan'anj. Nĭ nne Espĭritu Santo ngaĭ sij nej. 26 Nĭ hua gataj Espĭritu Santo rian tsĭnj daj sisiĭ sĭ gahui' sij daĭ guĭni'i yya sij tsĭnj sa' ga'nĭj Señor rian ni ngŭi. 27 Nĭ ga'nĭj Espĭritu Santo gan'anj sij nuhui nico. Nĭ nicaj José ngaĭ María lij Jesús gatúj nungŭej sij chruhua nuhui nej. Nĭ huin ruhua nungŭej sij gui'yaj nungŭej sij xi'í Jesús daj rún' ga'nin' si-ley Yan'anj sun rian ni tsĭnj israelita. 28 Ngaa nĭ gana'yanĭ Simeón lij Jesús. Nĭ ga'mi sa' 'ueé sij rian Yan'anj. Nĭ gataj sij:

29 Yyaj nĭ guisĭj yya daj rún' gatáj re' riānj.

Ngaa nĭ ga'ue rĭqui re' sisiĭ gahui' din'in huĭnj 'ngo tsĭnj 'yaj sun rián re', Señor.

³⁰ Daj si hua guini'Inj sisi ga'na' tsínj ganacaj ni únj.

³¹ Nj gui'yáj re' daj rian daran' ni ngüi man chruhua xungüi nan.

³² Nj daj rún' huin 'ngo yan'an xiguin, da'nga' daj gahuin lij nan rian ni ngüi 'na' anéj chrej. Nj ga'mi sa' ni ngüi xi'í ni únj, ni tsínj israelita, gui'yaj sij nej.

Daj si nico' ni únj man'án re'.

Daj gataj Simeón gunun Yan'anj.

³³ Nj gahuin yan'anj ruhua José nga María si gataj Simeón xi'í lij Jesús. ³⁴ Ngaa nj gachínj jni'yaj Simeón rian Yan'anj sisi gahuin 'ueé rian anin' sij, gui'yaj Yan'anj. Nj gataj sij gunun María huin unj nni Jesús:

—Ngaa gachij lij nan, nj gunun' nico ni ngüi israelita xi'í sí'. Nj ga ni'ya ni sij nej. Sanj guxuman ruhua ango da'aj ni sij ni'yaj ni sij sí'. Sanj ga'mi xi'i ni tsínj unun' nga sí' xi'í sí'. ³⁵ Da'nga' daj ga'ue guini'i né' daj hua niman nico ni ngüi, gui'yaj sí'. Nj ducu guiran' niman man'án re' sayun xi'í sij nej. —Gataj Simeón gunun María.

³⁶ Nj nne 'ngo yun'unj xana achij ga'mi sinuguan' Yan'anj, gu'naj ún' Ana. Nj huin ún' da'níj tsínj gu'naj Fanuel. Nj huin sí' xi'nin' gu'naj Aser. Nj achij nin' ruhua ún'. Nj hua le xacaj ún' tsínj sno'o. Nj gane nungüej nica ún' ichij yo', nj gahui' sí'. ³⁷ Nj gahuin ún' yun'unj mmij gan'anj xia gan'anj yo'. Nj nitaj si 'yaj ún' gahui ún' chruhua nuhui. Nj nugüi nigan' gui'yaj sun ún' rian Yan'anj. Nj gui'yaj ún' ayuno. Nj

gachínj jni'yaj ún' rian Yan'anj nej. ³⁸ Nì hué guę hora daj guisíj ún'. Nì gaxi'i ún' naga'ui' ún' si guruhua Yan'anj. Nì ga'mi ún' xi'í lij Jesús rian daran' ni ngüi mán ana'uij sisi nacıj Yan'anj ni ngüi mán xuman' Jerusalén.

El regreso a Nazaret

³⁹ Nì ngaa guisíj dagahuin nungüej nica José daran' si ga'nin' si-ley Señor rian ni ngüi israelita, ngaa nì nan' nungüej sij xánj sij xuman' Nazaret, huin xuman' ngaj estado Galilea. ⁴⁰ Nì gachij lij Jesús. Nì gahuin nucuaaj sij. Nì gahuin chrún sa' sij si sica' chra' sij. Nì gui'yaj Yan'anj sinduj rian sij.

El niño Jesús en el templo

⁴¹ Nì daran' yo' huan'anj nungüej nica José gui'yanj pascua xuman' Jerusalén. ⁴² Nì ngaa guisíj Jesús xuhuij yo', ngaa nì gan'anj anin' sij gui'yanj daj si da'nga' daj hua si-costumbre ni sij. ⁴³ Ngaa guisíj gachin gui'yanj, nì huaj nan' José nga María nasíj nungüej sij ducua' sij. Nì gunáj tsin' Jesús xuman' Jerusalén. Saní nun xacaj nungüej sij cuenta. ⁴⁴ Nì rian gani ruhua nungüej sij sisi huaj Jesús scanij ni dugüi' sij, nì gachéj nungüej sij nugüi. Hué dan nì nano' nungüej sij scanij ni dugüi'ij. ⁴⁵ Nì ngaa na'ue nari' nungüej sij Jesús, nì nanicaj ruhua' yún sij Jerusalén nano' nungüej sij. ⁴⁶ Nì gachin huaj'nij güi da nari' nungüej sij Jesús chruhua nuhui, nne sí' dani ni tsinj digyán ley unun sí' si a'mi ni sij. ⁴⁷ Nì gahuin yan'anj ruhua daran' ni sij ngaa gunun ni sij nuguan' sa' ga'mi Jesús. Daj si

chr̄un sa' sí', ruhua ni sij. ⁴⁸ N̄i ngaa guini'i chre nga nni, n̄i gan'anj ruhua n̄unḡuej sij. N̄i gataj nni Jesús gunun sí':

—Da'ní', n̄i un sin huin, n̄i 'yáj so' nánj únj. Chré so' nga man'ānj nano' únj so'. N̄i huéj ta' ata' niman n̄unḡuej únj chré so' nano' únj so' aj. —Daj gataj nni Jesús.

⁴⁹ San̄i gataj Jesús:

—N̄i un sin huin n̄i nano' n̄unḡuej é re' ȳunj únj. Nun ni'i n̄unḡuej é re' sisi hua niān gui'yaj s̄unj si-sun chr̄e ā'. —Daj gataj Jesús.

⁵⁰ San̄i nun gara da'nga' ruhua n̄unḡuej nica sij si gataj Jesús.

⁵¹ Ngaa n̄i nanicaj Jesús nan' sí' nga n̄unḡuej sij xuman' Nazaret. N̄i dagahuin sí' daran' si ataj n̄unḡuej sij. N̄i ga'níj nni Jesús ni nuguan' sa' daj cúj niman unj. ⁵² N̄i gachij Jesús gahuin sij tsínj. N̄i gahuin chr̄un sa' sij. N̄i garan' ruhua Yan'anj ni'ya sij. N̄i garan' ruhua ni nḡui ni'yaj ni sij Jesús nej.

3

Predicación de Juan el Bautista

¹ N̄i ngaa guis̄ij x̄inun' yo' ga'nin' rey gu'naj Tiberio César sun, n̄i huin tsínj gu'naj Poncio Pilato gobernado estado Judea. N̄i tsínj gu'naj Herodes ga'nin' sun estado Galilea. N̄i jnánj sij Felipe ga'nin' sun estado Iturea nga Traconite. N̄i ga'nin' tsínj gu'naj Lisantias sun estado Abilinia. ² N̄i n̄unḡuej chrej a'nin' huin Anás nga Caifás. N̄i hué ni ḡui daj, n̄i riqui Yan'anj si-nuguan'anj

rian tsínj gu'naj Juan ngaa gachéj sí' riqui quij qui'yanj nāco huin sí' da'níj Zacarías.

³ Ní gachéj Juan daran' yu'uj ngaj nīchrun' du'ua xinéj nnee gu'naj Jordán. Ní gataj sij gunun ni ngüi sisi ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Ní nanico' ni sij Yan'anj. Ní gata' nnee ni sij. Ngaa ní ga'ue guinicaj Yan'anj niman nico xi'í si-gaquin' ni sij nej. Daj gataj Juan.

⁴ Ní da'nga' daj gahuin daj rún' ataj nuguan' garun tsínj gu'naj Isaías 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj xānga' asij ná. Ní hué nan huin si garun sí':

Unun né' si-nāne 'ngo tsínj a'mi nucuaj 'ngo yu'uj qui'yanj nāco aj.

Ní ataj sí' sisi nāgui'yaj xugüi né' si-chrej Señor. Ní nāgui'yaj nīca né' niman né' xi'í si ga'na' Señor rian né'.

⁵ Ní nāgui'yaj nīca né' rian atúj ga'man.

Ní ga'ne né' dacan sisi nāhuin nīca chrej daj.

Ní nāgui'yaj nīca né' chrej cuyu daj nej.

Ní nāgui'yaj ta né' rian chrej quij hua ta nej aj.

⁶ Ní guini'i daran' ni ngüi mān chruhua xungüi daj nācaj Yan'anj né'.

Daj garun Isaías xi'í Juan asij ná.

⁷ Ní guisíj nico ni ngüi rian Juan xi'í si huin ruhua ni sij gata' nnee ni sij, gui'yaj Juan. Ní gataj sí' gunun ni sij:

—Da'níj xucuáj huin a ni é re' aj. Ní un tsínj gataj chrún rian a ni é re' sisi gunánj a ni é re', ní ganani a ni é re' rian castigo nico, gui'yaj Yan'anj únj. ⁸ Sisi hua yya gahuin sa' niman án re', ngaa ní gan'anj gui'yaj á re' daj rún' 'yaj ni ngüi gahuin sa' niman anj. Ní si gani ruhua á re'

sisi xi'í si da'níj Abraham huin a ni é re', ngaa n̄i nitaj gaquin' da'ui a ni é re' mánj. Daj si atā gunun a ni é re' sisi yej ngaj nan, n̄i ga'ue guí'yaj Yan'anj da'níj Abraham. ⁹ N̄i a hua chrun gaga' hacha ga'nij sij ya'a siu ni chrun. N̄i daj rún' 'yaj 'ngo tsínj nga gaga' hacha, n̄i da'nga' daj guí'yaj Yan'anj nga daran' chrun nitaj si ayu chruj sa' chra. N̄i ga'nij Yan'anj ni chrun daj ga-ca-á' rian yan'an. —Gataj Juan gunun ni ngüi.

¹⁰ Ngaa n̄i nachínj snan'anj ni ngüi Juan. N̄i gataj ni sij:

—Daj guí'yaj únj, ruhuá re' únj. —Daj gataj ni sij.

¹¹ N̄i gataj Juan:

—Tsínj nun huij atsij, n̄i ga'ui' sij gunun tsínj nitaj si-gan'. N̄i tsínj nicaj si xa sij, n̄i ga'ui' sij xa tsínj nitaj si nicaj xa aj. —Daj gataj Juan.

¹² N̄i gahuin n̄ichrun' go'ngo ni tsínj a'nej san'anj pesto si gata' nnee ni sij. N̄i nachínj snan'anj ni sij Juan. N̄i gataj ni sij:

—Maestro, daj guí'yaj ni únj, ruhua á re' únj. —Gataj ni sij.

¹³ N̄i gataj Juan:

—Si ga'nej xacan ni é re' san'anj mánj. Daj rún' a'nin' ley sun da'nga' daj ga'nej a ni é re' san'anj rian ni ngüi aj. —Gataj Juan gunun ni sij.

¹⁴ N̄i hué daj nachínj snan'anj ni snado Juan nej. N̄i gataj ni sij:

—Daj guí'yaj ni únj, ruhuá re' únj. —Gataj ni sij.

N̄i gataj Juan:

—Sì gui'yaj fuerza á re' sisi ga'ui' ni ngüi san'anj rian án re' mánj. Nì sì ga'ui' yun ni é re' gaquin' ni ngüi güenda si guiri ni é re' si'yaj ni sij mánj. Nì gahuin niá' ruhua á re' nga du'ue ni é re' nej. —Daj gataj Juan gunun ni snado.

¹⁵ Nì gani ruhua ni ngüi sisi si ruhuj, nì Juan huin Cristo. Xi'í daj nì ana'uuj ni sij sisi gataj Juan un tsínj huin man'an sí'. ¹⁶ Xi'í daj, nì gataj Juan gunun daran' ni ngüi daj:

—Hua yya duguata' nnee man'ānj nga nnee ni é re'. Sanì gā'na' ango tsínj duguata' nnee Espíritu Santo niman án re', nì nga yan'an nej. Hué tsínj daj nicaj sun nico daj nga si nicaj sun man'ānj. Nì nā'aj yānj nachij nnij correa 'nij dacánj sij xi'í si huin achij nīn' sij. ¹⁷ Nì hua da'a sij pala si nāgui'yaj sá' sij riqui strigo. Nì gahui coj riqui-í'. Nì nāra sá' sij strigo chruhua guru. Sanì gari yan'an sij coj gaca-á' niganj nīn'. Nì strigo daj huin ni ngüi sá' rian Yan'anj. Nì coj daj huin ni ngüi nun aráj xina si-nuguan' Yan'anj nej aj. —Daj gataj Juan gunun ni sij.

¹⁸ Nì hué ducúanj nan huin si ga'mi sá' Juan ango ni nuguan' sá' 'nā' rian Yan'anj gunun ni ngüi.

¹⁹ Nì chran' Juan tsínj gu'naj Herodes huin sí' gobernado xi'í si xacaj sí' nicā jnánj sí' Felipe huin ún' Herodías. Nì chran' Juan Herodes xi'í ango rasun quij gui'yaj sí' nej. ²⁰ Hué dan nì nata' man'an Herodes ango gaquin' rian ni gaquin' gui'yaj sij daj. Daj si garij sij Juan ducuga' nej aj.

El bautismo de Jesús

21 Nĭ ngaa achin gari Herodes Juan ducuaga', nĭ gata' nnee ni ngüi, gui'yaj Juan. Asíj nĭ duguata' nnee Juan man'an Jesús nej. Diaj hua gue achínj jni'yaj Jesús rian Yan'anj, nĭ naxi'nĭj xata'. 22 Nĭ 'na' guinij Espíritu Santo rian Jesús. Nĭ rún' hua 'ngo xu'man hua Espíritu Santo ga'na' rian sij. Nĭ gunun ni sij ga'mi Yan'anj xata'. Nĭ gataj-á':

—Hué re' huin da'nĭ 'i ruhuāj. Nĭ hua niā' ruhuāj ni'yā sō'. —Daj gataj Yan'anj gunun Jesús.

Genealogía de Jesús

23 Nĭ 'ngo si yo' icō chĭ huaj Jesús ngaa gaxĭ'i sij gui'yaj sun sij si-nuguan' Yan'anj. Nĭ Jesús huin da'nĭj José, ruhua ni ngüi. Nĭ José huin da'nĭj Elí. 24 Nĭ Elí huin da'nĭj Mataj. Nĭ Mataj huin da'nĭj Leví. Nĭ Leví huin da'nĭj Melqui. Nĭ Melqui huin da'nĭj Jona. Nĭ Jona huin da'nĭj José. 25 Nĭ José huin da'nĭj Matías. Nĭ Matías huin da'nĭj Amós. Nĭ Amós huin da'nĭj Nahúm. Nĭ Nahúm huin da'nĭj Esli. Nĭ Esli huin da'nĭj Nagai. 26 Nĭ Nagai huin da'nĭj Maat. Nĭ Maat huin da'nĭj Matías. Nĭ Matías huin da'nĭj Semei. Nĭ Semei huin da'nĭj Josec. Nĭ Josec huin da'nĭj Judá. 27 Nĭ Judá huin da'nĭj Jonán. Nĭ Jonán huin da'nĭj Resa. Nĭ Resa huin da'nĭj Zorobabel. Nĭ Zorobabel huin da'nĭj Salatiel. Nĭ Salatiel huin da'nĭj Neri.

28 Nĭ Neri huin da'nĭj Mequi. Nĭ Mequi huin da'nĭj Adi. Nĭ Adi huin da'nĭj Cosam. Nĭ Cosam huin da'nĭj Elmadam. Nĭ Elmadam huin da'nĭj Er. 29 Nĭ Er huin da'nĭj Jesús. Nĭ Jesús huin da'nĭj Eliezer. Nĭ Eliezer huin da'nĭj Jorim. Nĭ Jorim huin da'nĭj Matat. 30 Nĭ Matat huin da'nĭj

Leví. N̄i Leví huin da'n̄ij Simeón. N̄i Simeón huin da'n̄ij Judá. N̄i Judá huin da'n̄ij José. N̄i José huin da'n̄ij Jonam. N̄i Jonam huin da'n̄ij Eliaquim. N̄i Eliaquim huin da'n̄ij Melea. ³¹ N̄i Melea huin da'n̄ij Mena. N̄i Mena huin da'n̄ij Matata. N̄i Matata huin da'n̄ij Natán. ³² N̄i Natán huin da'n̄ij David. N̄i David huin da'n̄ij Isaí. N̄i Isaí huin da'n̄ij Obed. N̄i Obed huin da'n̄ij Booz. N̄i Booz huin da'n̄ij Sala. N̄i Sala huin da'n̄ij Naasón.

³³ N̄i Naasón huin da'n̄ij Aminadad. N̄i Aminadad huin da'n̄ij Amin. N̄i Amin huin da'n̄ij Arni. N̄i Arni huin da'n̄ij Esrom. N̄i Esrom huin da'n̄ij Fares. N̄i Fares huin da'n̄ij Judá. ³⁴ N̄i Judá huin da'n̄ij Jacob. N̄i Jacob huin da'n̄ij Isaac. N̄i Isaac huin da'n̄ij Abraham. N̄i Abraham huin da'n̄ij Taré. N̄i Taré huin da'n̄ij Nacor. ³⁵ N̄i Nacor huin da'n̄ij Serug. N̄i Serug huin da'n̄ij Ragau. N̄i Ragau huin da'n̄ij Peleg. N̄i Peleg huin da'n̄ij Heber. N̄i Heber huin da'n̄ij Sala. ³⁶ N̄i Sala huin da'n̄ij Cainán. N̄i Cainán huin da'n̄ij Arfaxad. N̄i Arfaxad huin da'n̄ij Sem. N̄i Sem huin da'n̄ij Noé. N̄i Noé huin da'n̄ij Lamec. ³⁷ N̄i Lamec huin da'n̄ij Matasalén. N̄i Matasalén huin da'n̄ij Enoc. N̄i Enoc huin da'n̄ij Jared. N̄i Jared huin da'n̄ij Mahalaleel. N̄i Mahalaleel huin da'n̄ij Cainán. N̄i Cainán huin da'n̄ij Enós. ³⁸ N̄i Enós huin da'n̄ij Set. N̄i Set huin da'n̄ij Adán. N̄i Adán huin da'n̄ij Yan'an̄j x̄anga' aj.

4

Tentación de Jesús

¹ Nì nara sa' Espíritu Santo niman Jesús. Ngaa nì gahui sij du'ua xinéj gu'naj Jordán. Nì gan'anj sij quij qui'yanj naco, gui'yaj Espíritu Santo. ² Nì huìj xia yya güi gui'yaj fuerza sichre sisi gui'yaj Jesús gaquin'. Nì a 'ngo xico' nun xa sij ni güi daj. Nì ngaa guisíj gunucuj sij huìj xia güi daj, nì achin xi'na riqui sij aj. ³ Ngaa nì gataj sichre gunun Jesús:

—Sisi xanga' re' huín re' da'níj Yan'anj, nì nāgui'yaj re' si ganahuin yej nan chrachrúnj xa re' stoj. —Daj gataj sichre gunun Jesús.

⁴ Sanì gataj Jesús:

—Ataj si-nuguan' Yan'anj sisi sé urin chrachrúnj gui'yaj si ga nì'na' ni ngüi mánj. Sanì ga nì'na' xanga' ni ngüi gui'yaj daran' ni nuguan' 'na' rian Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun sichre.

⁵ Hué dan nì nicaj sichre Jesús gan'anj-án' chra 'ngo quij xacan. Nì riqui urin hora digyán sichre daran' xuman' ngaj chruhua xungüi rian Jesús.

⁶ Nì gataj sichre gunun Jesús:

—Riquij daran' ni sun nan guinicaj man'án re'. Nì gahuin 'ueé nìn' re', gui'yā xi'í si gahuin achíj re' rian daran' ni xuman' nan. Daj si hua nahuin ra'āj daran' nan, gui'yaj Yan'anj. Nì un tsínj rian garan' ruhuāj, nì ga'uìj daran' nan anj. ⁷ Ngaa nì sisi guiniquin' ráj dācoj re' riānj, nì guinicó' re' yūnj, ngaa nì daran' nan gahuin si'yáj re', gui'yā. —Daj gataj sichre gunun Jesús.

⁸ Nì gataj Jesús:

—Guxun man'án re' riānj Satanás. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj:

Ganiquin' ráj dācoj né' rian Señor huin Dan'anj né'.

Ni dagahuin né' rian urin Yan'anj.

Da'nga' daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun sichre.

⁹ Hué dan ni nicaj sichre Jesús gan'anj-án' xuman' Jerusalén. Ni gahui Jesús chra nuhui nico, gui'yaj sichre. Ni gataj sichre:

—Sisi yya huín re' da'níj Yan'anj, ngaa ni güej re' nica' nánj. ¹⁰ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: Ga'nin' Yan'anj sun rian ni ángel sisi ga'na' dugumi ni sí' man'án re'.

¹¹ Ngaa ni guñij re' rian ra'a ni ángel sisi si garij re' dacój re', gui'yaj yej.

Da'nga' daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Gataj sichre gunun Jesús.

¹² Ngaa ni gataj Jesús:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj: “Si xacaj so' cuenta sisi xanga' si-nuguan' Señor huin Dan'anj so' mánj.” Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Gataj Jesús gunun sichre.

¹³ Ni ngaa guisíj ganahuij gatsij sichre niman Jesús, ni guxun-ún' man'an-án' rian Jesús 'ngo ni güi.

Jesús principia su ministerio

¹⁴ Hué dan ni nanicaj Jesús gan'anj sij estado Galilea. Ni gahuin nucuj niman sij xi'í si-sun Yan'anj, gui'yaj Espíritu Santo. Ni guisíj nuguan' xi'í Jesús rian daran' ni xuman' ngaj yu'uj daj.

¹⁵ Ni da' go'ngo yu'uj huaj sij, ni digyán sij rian ni ngüi chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Ni ga'mi sa' 'ueé ni ngüi xi'í Jesús.

Jesús en Nazaret

¹⁶ Ngaa n̄i n̄an' Jesús xuman' Nazaret rian gachij sij. Ngaa n̄i güi naránj ruhua ni ngüi, n̄i gatúj sij chruhua nuhui daj rún' gu'yun sij gui'yaj sij. N̄i ganiquin' sij gaya sij si-nuguan' Yan'anj. ¹⁷ N̄i ga'ui' 'ngō tsínj daj yanj garun tsínj gu'naj Isaías gaya Jesús. N̄i Isaías huin 'ngō tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. N̄i na'n̄ij sij rian yanj. N̄i nari' sij 'ngō yu'uj rian a'mi n̄ica yya si-nuguan' Yan'anj:

¹⁸ Nne Espíritu Santo ngāj.

N̄i xi'í daj ga'nin' Yan'anj sun riānj sisi ḡan'anj ḡa'mī nuguan' s̄a' rian ni ngüi yaco ran'.

N̄i ga'n̄ij Yan'anj ḡan'anj ḡa'mī nḡa ni tsínj nani ruhua sisi ḡahuin nīa' ruhua ni sij, gui'yā.

N̄i ga'n̄ij Yan'anj ḡan'anj ḡa'mī nḡa ni tsínj n̄un ducuaḡa'.

Ngaa n̄i ḡahui ni sí'.

N̄i ḡan'anj gui'yā si n̄axi'ni rian ni ngüi duri.

N̄i ga'n̄ij Yan'anj ḡan'anj gui'yā si ḡa ní'nij rian ni ngüi ran' sayun 'yaj si quij hua.

¹⁹ N̄i ga'n̄ij Yan'anj ḡan'anj ḡa'mī nuguan' s̄a' rian ni ngüi sisi yo' yyaj, n̄i huin nīa' ruhua Yan'anj ḡa'na' n̄acaj-á' ni ngüi m̄an chruhua xungüi.

Da'nga' daj gataj yanj daj gaya Jesús.

²⁰ Ngaa n̄i naránj Jesús rian yanj daj. N̄i ga'ui' sij rian tsínj dugumi yanj chruhua nuhui. N̄i gan'anj ḡane sij. N̄i ni'yaj s̄a' daran' ni tsínj nne chruhua nuhui rian Jesús. ²¹ N̄i gaxi'i sij ga'mi sij. N̄i gataj sij:

—Hué güi nan huin si guisíj gahuin yya nuguan' garun Isaías si gayā rian ni é re' aj.
—Daj gataj Jesús.

²² Ngaa nī ga'mi sa' daran' ni sij xi'í Jesús. Nī gahuin yan'anj ruhua ni sij nga nuguan' 'ueé ga'mi sí'. Nī nachínj snan'anj ni sij dugüi' ni sij. Nī gataj ni sij:

—Sé da'níj José huin sí' a'. —Daj gataj ni sij.

²³ Xi'í daj nī gataj Jesús:

—Xānga' yya gataj ni é re' nuguan' nan gūnūnj: “Gui'yaj gono'ó re' man'án re' huín re' tsínj 'yaj gono'o.” Nī gataj ni é re' sisi daj rún' gui'yā si sa' nico xuman' Capernaum, nī da'nga' daj gui'yā xánj né' nan nej aj. —Daj gataj Jesús.

²⁴ Ngaa nī gataj ruhua' yún Jesús:

—Ataj yyāj gūnun a ni é re' sisi nitaj si a'mi sa' ni tsínj rian 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj sisi huin ni sij ni tsínj xānj.

²⁵ 'Nī huin yya atā gūnun a ni é re' sisi guimán nico ni ngüi mmij rian nne ni tsínj israelita ni yo' gane tsínj gū'naj Elías yu'uj daj asij ná. Nī nun gaman' huā'nij yo' táj nej. Nī ducu ga xi'na nīn' gāchra' yu'uj daj. ²⁶ Sanī nun ga'níj Yan'anj gan'anj Elías chrācuij sí' ni ngüi mmij guimán Israel. Sanī gan'anj sí' ne' xe' rian 'ngo ngüi mmij gane xuman' Sarepta rian gū'naj Sidón.

²⁷ 'Nī guimán nico ni ngüi ga'nān' xi'i nniij scanij ni tsínj israelita ngaa gane Eliseo huin sí' 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj yu'uj daj asij ná. Sanī nun ganahuin nī a' 'ngo ni sij mánj. Sanī ganahuin tsínj gū'naj Naamán huin sij 'ngo tsínj 'na' ango yu'uj gū'naj Siria, gui'yaj Eliseo. —Daj

gataj Jesús gunun ni tsínj man chruhua nuhui daj.

²⁸ Ní ngaa gunun ni sij nuguan' ga'mi Jesús, ní ducu ga'man ruhua ni sij ni'yaj ni sij Jesús. ²⁹ Ní naxuman ni sij guiri ni sij chruhua xuman' Jesús. Ní gan'anj ni sij chra' ngo quij xacan rian gui'yaj ni sij xánj ni sij. Ní huin ruhua ni sij dugüéj ni sij Jesús ne' nica'. ³⁰ Sanj gachin Jesús dani ni sij gan'anj sí' nánj.

Un hombre que tenía un espíritu inmundo

³¹ Hué dan ní gan'anj Jesús xuman' Capernaum huin xuman' ngaj estado Galilea. Ní yu'uj daj gaxi'i Jesús digyán sij rian ni ngüi ni güi naránj ruhua ni sí'. ³² Sanj gahuin yan'anj ruhua ni ngüi daj digyán sij rian ni sí'. Daj si si-nuguan' sij nicaj sun.

³³ Ní nne 'ngo tsínj nun nane xi'i chruhua niman chruhua nuhui. Ní gaguáj nucuj sí'. Ní gataj sí':

³⁴ —Dunáj re' ni únj. Ní un sin huin ní diguúj re' nga ni únj huín re' Jesús Nazareno únj. Ní 'na' re' duguanj ni'yáj re' ni únj ní'. Ní hua ni'inj re' si huín re' tsínj sa' nin' chruhua niman 'na' rian Yan'anj xanga' nej aj. —Gataj nane xi'i daj gunun Jesús.

³⁵ Ngaa ní ga'mi huee Jesús rian nane xi'i daj. Ní gataj sij:

—Dínj gane du'ua so'. Ní gahui so' chruhua niman sí'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa ní naxiru' tsínj daj dani ni ngüi, gui'yaj nane xi'i daj. Ní gahui-í' chruhua niman tsínj daj. Ní nitaj 'ngo si gahuin gui'yaj nane xi'i tsínj daj

ga mánj. ³⁶ Nĭ gan'anj ruhua daran' ni sij. Nĭ gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—Nĭ un nuguan' huin nuguan' nan únj. Nicaĭ nucuj tsínj nan sun. Nĭ a'nin' sí' sun rian ni nane xĭ'i. Nĭ ahui-í' chruhua niman ni ngüi, 'yaj sí'. —Daj gataj ni sij nej aj.

³⁷ Nĭ nuna ni ngüi nĭn' gachra' rian ni xuman' xi'í Jesús si gui'yaj sa' sí'.

Jesús sana a la suegra de Pedro

³⁸ Ngaa nĭ gahui Jesús chruhua nuhui daj. Nĭ gatúj sij chruhua ducúa Simón. Nĭ a'nan' nni chej Simón. Nĭ ducu nun gachi' ún'. Nĭ ga'mi yaco ni sij xi'í yun'unj a'nan' daj rian Jesús.

³⁹ Ngaa nĭ ga' nitu Jesús rian yun'unj xana daj. Nĭ ga'nin' sij sun sisi guxun anéj xi'i daj rian ún'. Nĭ hué 'ngō hora daj, nĭ xi'nej gachi' daj nachica ún'. Nĭ gaxi'i man'an ún' gui'yaj xugüi ún' si xa ni tsínj daj.

Muchos sanados al ponerse el sol

⁴⁰ Nĭ ngaa gatúj güi, nĭ nicaj ni sij daran' ni ngüi a'nan' ga'i rian xi'i ga'na' ni sij rian Jesús. Nĭ guta' sí' ra'a sí' rian daran' ni ngüi daj. Nĭ nahuin daran' ni sij, gui'yaj sí'. ⁴¹ Nĭ gahui nane xĭ'i chruhua niman nico ni ngüi a'nan' daj. Nĭ gaguáj ni nane xĭ'i gahui daj. Nĭ gataj ni sij:

—Hué re' huin da'núj Yan'anĭ xanga'. —Daj gataj ni nane xĭ'i daj.

Sani ga'mi huee Jesús rian ni nane xĭ'i. Nĭ nun ga'uej ruhua sij ga'mi ni nane xĭ'i daj. Daj si ni'i-ín' si hué Jesús huin Cristo, tsínj 'na' naĭaj ni ngüi.

Jesús recorre Galilea predicando

⁴² Nì ngaa guixiguin ango güi, nì gahui Jesús xuman' daj gan'anj sij yu'uj rian nitaj ni ngüi mán. Sanì nano' ni ngüi sij. Nì guisíj ni sí' rian nne sij. Nì nun ga'uej ni sí' sisi gan'anj Jesús rian ni sí'.

⁴³ Sanì gataj Jesús gunun ni sí':

—Hua nian gan'án ango ni xuman' ga'mi nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj rian ni ngüi si da'nga' daj ga'níj Yan'anj yünj ga'náj. —Gataj Jesús gunun ni ngüi.

⁴⁴ Ngaa nì huaj Jesús ga'mi sa' sij si-nuguan' Yan'anj chruhua si-nuhui ni tsínj israelita nne estado Galilea.

5

La pesca milagrosa

¹ Nì 'ngö güi niquin' Jesús du'ua laguna xachij gu'naj Genesaret. Nì gada'ui ni ngüi rian sij si huin ruhua ni sí' gunun ni sí' si-nuguan' Yan'anj.

² Nì guini'i Jesús niquin' huíj riö chéj rian nnee du'ua laguna daj. Nì hua gahui ni tsínj da'a xucuj ruhua nungüe-é' na'nin' ni sí' nnánj.

³ Ngaa nì gatúj Jesús chruhua 'ngö riö huin si-riö Simón. Nì gachínj sij rian Simón sisi guxun sí' doj riö daj gan'anj-án' doj rian laguna daj. Ngaa nì gan'anj gane Jesús. Nì hué asij yu'uj daj gaxi'i sij digyán sij nuguan' sa' rian ni ngüi mán du'ua laguna daj. ⁴ Nì ngaa guisíj ga'mi Jesús rian ni ngüi, nì gataj sij gunun Simón:

—Nìcaj re' riö gan'anj re' rian gunun dani nnee. Nì dinij re' nnánj chruhua nnee guida'á re' xucuj. —Daj gataj Jesús.

⁵ Sani gataj Simón:

—Maestro, hua gui'yaj sun ni únj nigan'. Sani ni a 'ngo xucuj nun ga'ue guida'a únj mánj. Sani xi'í si gataj man'án re' sisi dñinj ruhua' yún únj nnánj, ni da'nga' daj gui'yaj únj nánj. —Daj gataj Simón.

⁶ Ni ngaa gui'yaj ni sij daj, ni ducu guida'a ni sij xucuj da' xi'nin' nnánj, gui'yaj xucuj.

⁷ Ni gui'yaj ra'a ni sij dugüi' ni sij, ni tsínj man chruhua ango rio sisi ga'na' ni sí' chracuij ni sí' ni sij. Ni ga'na' ni sí'. Ni gara daran' ni sij xucuj chruhua nungüej rio. Sani ducu gara chruhua nungüej-é' da' doj, ni naga' nungüej-é' daqui nnee. ⁸ Ni ngaa guini'i Simón Pedro si gahuin, ni ganiquin' ráj dacoj sij ne' rian Jesús. Ni gataj sij:

—Guxun anéj re' man'án re' riánj si huñj 'ngo tsínj da'ui gaquin'. —Gataj Pedro gunun Jesús.

⁹ Ni hué daj guxu'ui' daran' ni dugüi' Simón si hua yya guida'a ni sij nico xucuj. ¹⁰ Ni gan'anj ruhua nungüej tsínj gu'naj Jacobo nga Juan huin nungüej sí' da'nij Zebedeo. Ni huin nungüej sí' tsínj nicaj dugüi' nga Simón nej. Sani gataj Jesús rian Simón:

—Si guxu'uí' re' mánj. Daj si asij acuan' ni daj rún' gui'yáj re' guida'á re' xucuj, ni da'nga' daj gui'yáj re' nga ni ngüi sisi guñico' sa' ni sij man'ánj. —Daj gataj Jesús.

¹¹ Ni nicaj ni sij nungüej rio ga'na' ni sij rian yo'ój. Ni 'ngo dunáj ni sij daran'anj. Ni gaxi'i ni sij guñico' ni sij Jesús.

Jesús sana a un leproso

12 Nĭ 'ngō güi nne Jesús 'ngō xuman'. Nĭ guisĭj 'ngō tsĭnj a'nan' xi'ĭ nnij rian sij. Nĭ ngaa guini'i sĭ' Jesús, nĭ ganiquin' ráj đacoj sĭ' rian Jesús. Nĭ ga' rian sĭ' da' rian yo'ój. Nĭ ga'mi yaco sĭ' rian Jesús. Nĭ gataj sĭ':

—Señor, sisi huin ruhuá re', nĭ ga'ue gui'yaj gono'ó re' yĭnj, nĭ xi'ne xi'ĭ a'nānj. —Gataj tsĭnj a'nan' daj.

13 Ngaa nĭ guta' Jesús ra'a sij chra tsĭnj daj. Nĭ gataj sij:

—Huin ruhuāj sisi ga sa' nnee cúj re' aj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nĭ 'ngō hora xi'nej xi'ĭ a'nan' tsĭnj daj.

14 Ngaa nĭ ga'nin' Jesús sun rian sĭ', nĭ gataj sij:

—Sĭ ganata' re' rian nĭ a 'ngō ni ngüi mánj. Maan si gan'anj re' đigyán re' man'án re' rian chrej. Nĭ nĭcaj re' 'ngō xucu ga'ui' re' rian Yan'anj daj rún' ga'nin' Moisés sun güenda gahuin-ín' 'ngō da'nga' sisi hua ganahuín re'. Ngaa nĭ xacaj ni chrej cuenta sisi hua ganahuín re', gui'yaj man'ānj. —Daj gataj Jesús.

15 Sanĭ guixi'nĭ nuguan' xi'í si sa' gui'yaj Jesús. Nĭ nahuin yu' nico ni ngüi huin ruhua ġunun si-nuguan' sij. Nĭ ruhua ni sij si ganahuin xi'ĭ a'nan' ni sij, gui'yaj Jesucristo nej. 16 Sanĭ guxun anéj Jesús man'an sij rian ni ngüi. Nĭ gan'anj sij 'ngō yu'uj nitaj ni ngüi mán gachĭnj jni'yaj sij rian Yan'anj.

Jesús sana a un paralítico

17 Nĭ 'ngō güi nne Jesús digyán sij rian ni ngüi. Nĭ nne ni tsĭnj fariseo ngā ni tsĭnj digyán ley ngā sij nej. Nĭ 'nā' ni sĭ' ni xuman' ngaj estado

Galilea nga estado Judea nej, xuman' Jerusalén nej. Ni ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj Jesús nga si-fuerza man'an Señor huin Yan'anj. ¹⁸ Hué dan ni guisij go'ngo ni tsínj ata ni sij 'ngo tsínj nare' dacoj rian 'ngo chrun xéj. Ni nano' ni sij daj gatu ni sij chruhua hue' guruj ni sij tsínj a'nan' daj rian Jesús. ¹⁹ Sanj rian man nin' ruhua ni ngüi, ni nun ga'ue guiri' ni sij rian gachin ni sij nga tsínj daj. Ngaa ni gahui ni sij chra hue'. Ni ga'nej ni sij teja. Ni dunij ni sij nanaj rian chrun xéj tsínj a'nan' daj. Ni guruj ni sij tsínj daj dani ni ngüi rian Jesús. ²⁰ Ni ngaa guini'i Jesús sisi xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij sí', ni gataj sí' gunun tsínj a'nan' daj:

—Jnān, nicā 'ngo niman nico rian si-gaquin' so' nānj. —Gataj Jesús.

²¹ Ngaa ni gaxi'i gani ruhua ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyān ley nuguan' nan nga ni dugüi' ni sij:

—Ni un sin huin tsínj nan, ni a'mi quij sij rian Yan'anj únj. Urin Yan'anj ga'ue guinicaj niman nico rian si-gaquin' ni ngüi aj. —Da'nga' daj gani ruhua ni tsínj daj.

²² Sanj xacaj Jesús cuenta daj gani ruhua ni sij. Ni gataj sij:

—Ni un sin huin ni ani ruhua á re' nuguan' da únj. ²³ Hua huij nuguan' ga'ue gatā gunun tsínj nan. Asj ga'ue gatā gunun sij: “Nicā 'ngo niman nico rian xi'í si-gaquin' re'.” Asj ga'ue gatā gunun sij: “Nāchica re' gache re'.” Nan huin huij nuguan' ga'ue gatā gunun sij. ²⁴ Ni huin ruhuāj sisi xacaj á re' cuenta sisi nicaj sūnj rian

xungüi nan huĩnj da'nĩj ni ngüi. Nĩ ga'ue guĩnicā 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Ngaa nĩ gataj Jesús gunun tsĩnj nare' dacój daj:

—Atā gunun man'án re' sisi nāchica re', nĩ nacaj re' chrun xéj. Nĩ güij nan' ducúa re' nánj. —Daj gataj Jesús gunun tsĩnj daj.

²⁵ Nĩ 'ngo hora da nĩ nachica tsĩnj daj rian daran' ni ngüi. Nĩ nacaj sij chrun xéj taj sij daj. Nĩ nan' sij ducúa sij. Nĩ ga'mi sa' 'ueé sij rian Yan'anj.

²⁶ Nĩ gan'anj ruhua ni ngüi mán yu'uj daj ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. Nĩ guxu'ui' ni ngüi daj. Nĩ gataj ni sij:

—Yyaj nĩ guini'i né' 'ngo si sa', gui'yaj Yan'anj. —Daj gataj ni ngüi daj gunun dugüi' ni sij.

Llamamiento de Leví

²⁷ Hué dan nĩ gahui Jesús ne' chrej xé'. Nĩ guini'i sij 'ngo tsĩnj a'nej pesto. Nĩ gu'naj sí' Leví. Nĩ nne sí' rian mesa a'nej sí' pesto. Ngaa nĩ gataj Jesús gunun sí':

—Guĩnico' re' man'ānj gan'anj né'. —Daj gataj Jesús.

²⁸ Hué dan nĩ naxuman sí', nĩ dunáj sí' daran' si nicaj sí'. Nĩ guĩnico' sí' Jesús gan'anj sí'.

²⁹ Ngaa nĩ gui'yaj Leví gui'yanj nico ducúa sí' xi'í Jesús. Nĩ man nico ango ni tsĩnj a'nej pesto ngā ango ni ngüi nej. Nĩ nne daran' ni sij rian mesa xa ni sij ngā Jesús. ³⁰ Sanj gaxi'i ga'mi quij ni tsĩnj fariseo ngā ni tsĩnj digyán ley. Nĩ gataj ni sij rian ni tsĩnj nico' Jesús:

—Nì ùn sin huin nì xa ni é re' go'o ni é re' nga ni tsínj 'yaj gaquin' nej únj. —Daj gataj ni sij.

³¹ Ngaa nì gataj Jesús:

—Nitaj si ní'yanj ni ngüi hua sa' 'ngo tsínj 'yaj gono'o mánj. Sanì ni ngüi a'nan' ní'yanj 'ngo tsínj gono'o aj. ³² Sé si 'nāj gaquin ni ngüi hua sa' mánj. Sanì ga'nāj gaquin ni ngüi 'yaj gaquin' sisi ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. —Gataj Jesús gunun ni sij.

La pregunta sobre el ayuno

³³ Ngaa nì gataj ni sij gunun Jesús:

—Nì ùn sin huin nì nico' huaj 'yaj ni tsínj nico' Juan ayuno únj. Nì achínj jni'yaj nìn' ruhua ni sij rian Yan'anj. Nì hué daj 'yaj ni tsínj fariseo nej. Sanì ni tsínj nico' man'án re', nì ya'yoj xa ni sij go'o ni sij aj. —Daj gataj ni sij.

³⁴ Ngaa nì gataj Jesús:

—Daj rún' 'yaj 'ngo tsínj xacaj yun'unj xana da'nga' daj 'yā. Nì ngaa gahuin gui'yanj xacaj 'ngo tsínj daj yun'unj xana, nì sì ga'ue gui'yaj tsínj gan'anj gui'yanj daj ayuno mánj. ³⁵ Sanì hua 'ngo güi ngaa guida'a ni tsínj quij tsínj xacaj yun'unj xana daj. Hué dan nì gui'yaj ni tsínj nico' man'anj ayuno aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁶ Hué dan nì nani Jesús 'ngo nuguan' digyán sij rian ni sij. Nì gataj sij:

—Nì a' 'ngo né' sì ga'ue ga'nin' né' du'ua atsij naca, nì nara né' du'ua atsij re'e mánj. Sisi da'nga' daj gui'yaj né', nì guere' atsij naca da, gui'yaj né' nánj. Nì da'nga' daj sì ga'ue ga'ueé atsij re'e daj, gui'yaj né' nga atsij naca da mánj.

³⁷ Nì sì ga'ue ga'nij né' vino naca chruhua nnij

re'e. Daj si tsitsi' nnij daj gui'yaj vino naça da nej. Hué dan ni 'ngo guere' vino nga nnij nej. ³⁸ Hué dan ni hua nian ga'nij né' vino naça chruhua nnij naça. Ngaa ni 'ngo mán sa' vino nga nnij. Ni daj rún' huin vino naça daj huin si-nuguan'anj. ³⁹ Ni ngaa go'o ni sij vino gachij, ni nitaj si huin ruhua ni sij go'o ni sij vino naça. Daj si: "Vino gachij huin si sa' go'o ni sij", ataj ni sij nej aj. Xi'í daj na'uej ruhua ni é re' guinico' ni é re' si-ducuanj huin nuguan' naça. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

6

Los discípulos recogen espigas en el día de reposo

¹ Ni 'ngo güi naránj ruhua ni ngüi, ni achéj Jesús riqui nnaa strigo. Ngaa ni rocoj ni tsínj nico' Jesús ca strigo. Ni dixa ra'a ni sij ca. Ni gahui strigo, ni xa ni sij. ² Ngaa ni nachínj snan'anj ni tsínj fariseo ni sij. Ni gataj ni sí':

—Ni un sin huin ni 'yaj á re' da únj. Ni na'uej si-ley Yan'anj sisi gui'yaj né' sun daj güi naránj ruhua né' mánj. —Daj gataj ni sij.

³ Ngaa ni gataj Jesús:

—Hua gaya á re' si gui'yaj xí' David ní'. Daj si 'ngo güi ngaa gachin xi'na riqui ni dugüi' sij, ⁴ ni gatúj sij chruhua ducua Yan'anj. Ni xacaj sij si-chrachrunj Yan'anj. Ni xa sij. Ni ga'ui' si xa ni tsínj man nga sij nunj si urin chrej ga'ue xa chrachrúnj daj. —Daj gataj Jesús.

⁵ Ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Nĩ nicaj sũnj rian ni gũi naránj ruhua né' huĩnj da'nĩj ni ngũi. —Gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo.

El hombre de la mano seca

⁶ Ango gũi naránj ruhua ni ngũi, nĩ gatúj Jesús chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Nĩ gaxĩ'i sij digyán sij rian ni tsínj daj. Nĩ yu'uj daj nĩ nne 'ngo tsínj hua naco anéj chrej ra'a sa' sí'. ⁷ Nĩ naga'naj ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo sisi ganahuin tsínj daj, guĩ'yaj Jesús gũi naránj ruhua ni ngũi. Daj si huin ruhua ni sí' ga'mi gaquin' ni sí' xi'í Jesús. ⁸ Sanĩ guini'i Jesús si ani ruhua ni sí'. Ngaa nĩ gataj Jesús rian tsínj daj:

—Naxuman so', nĩ guĩniquin' so' dani ni únj.
—Daj gataj Jesús.

Ngaa nĩ naxuman tsínj daj. Nĩ ganiquin' sij.

⁹ Nĩ gataj Jesús gunun ni tsínj naga'naj daj:

—Nachínj snan'ān 'ngo nuguan' a ni é re'. A'uej si-ley Yan'anj sisi guĩ'yaj sa' né' gũi naránj ruhua né' ní'. Asĩ sa' guĩ'yaj quij né', ruhua á re' ní'. Nĩ a'uej si-ley Yan'anj sisi nācaj né' 'ngo tsínj ruhua gahui' ní'. Asĩ sa' gahui' sij, ruhua á re' sa'. —Daj gataj Jesús.

¹⁰ Nĩ ni'yaj Jesús rian daran' ni tsínj mán ganicaj xi'nĩj sij. Nĩ gataj sij gunun tsínj daj:

—Ducua so' ra'á so'. —Gataj Jesús.

Nĩ ducua sí' ra'a sí'. Nĩ ganahuin ra'a sí'.

¹¹ Sanĩ ducu ga'man ruhua ni tsínj naga'naj daj. Nĩ gaxĩ'i ni sij diga'mi dugũi' ni sij sisi daj guĩ'yaj xi'i ni sij nga Jesús.

Elección de los doce apóstoles

12 Nĭ 'ngō ni gūi daj gan'anj Jesús riqui 'ngō quij. Nĭ gachĭnj jni'yaj sij nĭgan' nĭn' rian Yan'anj. 13 Nĭ ngaa guixiguĭn, nĭ gaquĭnj sij ni tsĭnj nico' sij ga'na'. Nĭ nacui sij xuhuij ni sí'. Nĭ dugu'naj sij ni tsĭnj daj apóstol. Nĭ nuguan' daj huĭn ruhuaj gata tsĭnj a'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngüi. 14 Nĭ 'ngō ni sij huĭn Simón. Nĭ dugu'naj Jesús Pedro sí' nej. Nĭ ango sí' huĭn jnánj Pedro, tsĭnj gu'naj Andrés. Nĭ ángo ni sí' huĭn Juan nej, Felipe nej, Bartolomé nej, 15 Mateo nej, Tomás nej, Jacobo, da'nĭj Alfeo nej. Nĭ ángo sí' huĭn Simón huĭn sí' tsĭnj gu'naj Celote nej. 16 Nĭ ángo sí' huĭn Judas, tsĭnj huĭn jnánj Jacobo. Nĭ ángo sí' huĭn Judas, tsĭnj digyán chrej rian ni tsĭnj ga'na' guĭda'a Jesús.

Jesús atiende a una multitud

17 Nĭ nanij Jesús riqui quij ngā xuhuij ni apóstol. Nĭ ganiquin' sij rian hua ta. Nĭ nahuĭn yu' nico ni tsĭnj nico' rucu sij ngā nico ni ngüi 'na' estado Judea ngā xuman' Jerusalén nej, ni ngüi man du'ua nnee yan'anj huĭn nungüej xuman' gu'naj Tiro ngā Sidón nej. Nĭ guisĭj ni ngüi daj rian nne Jesús si gahuĭn ruhua ni sij gunun ni sij si-nuguan' sí'. Nĭ gahuĭn ruhua ni sij ganahuĭn ni sij sisĭ xi'nej xi'i a'nan' ni sij, gui'yaj Jesús. 18 Nĭ ganahuĭn ni ngüi yaco ran' 'yaj ni nane xi'i, gui'yaj Jesús. 19 Nĭ gahuĭn ruhua ni ngüi ganun ra'a ni sij man'an Jesús xi'í si nicaj fuerza sí'. Nĭ ganahuĭn daran' ni sij, gui'yaj sí'.

Bienaventuranzas y ayes

20 Ngaa n̄ nachica Jesús rian sij ni'yaj sij ni tsínj nico' sij. N̄ gataj sij:

—Hua 'ueé rian án re' si huin ni é re' ni ngüi yaco ran'. Daj si gane n̄ganj ni é re' rian nicaj sun Yan'anj.

21 'Hua 'ueé rian ni é re' si huin ni é re' ni ngüi achin xi'n̄a riqui yyaj. Daj si guiri' a ni é re' si xa nico ni é re', guiyaj Yan'anj.

'Ni hua 'ueé guiyaj Yan'anj rian án re' si huin a ni é re' ni ngüi aco. Daj si gānga' ni é re', guiyaj Yan'anj.

22 'Ni hua 'ueé rian án re' si nun huin xan' ruhua ni ngüi n̄'yaj ni sij ni é re', sisi ri n̄ni ni sij ni é re' nej, sisi a'mi quij ni sij rian xi'í ni é re' nej, sisi a'mi quij ni sij xi'í si-xugüi ni é re' xi'í si nico' ni é re' man'ānj, huinj da'n̄j ni ngüi. 23 Ngaa n̄ güi guiran' a ni é re' daj, n̄ ducu gāhuin niā' ruhua á re'. N̄ güej a ni é re' gāhuin niā' ruhua á re' xi'í si guiyaj sa' 'ueé Yan'anj nga á re' ngaa nan' ni é re' xata'. N̄ hué daj guiyaj quij ni xi ni tsínj 'yaj quij daj nga ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná.

24 'San̄ ducu niqui niman ni é re' huin ni é re' ni tsínj xuru'ue. Daj si urin xungüi nan guiri' ni é re' si huin niā' ruhua ni é re'.

25 'Ni ducu niqui niman ni é re' ni tsínj gara ran riqui yyaj. San̄ ne' rucu n̄ gachin xi'n̄a riqui ni é re'.

'N̄ ducu niqui niman ni é re' ni tsínj a'nga' acuan'. San̄ ne' rucu n̄ nani ruhua á re'. N̄ gaco ni é re' nej.

26 'Ni ducu niqui niman ni é re' ngaa a'mi sa' ni ngüi xi'í ni é re'. N̄ da'nga' daj ga'mi ni xi

ni ngüi daj rian ni tsínj gataj sisi a'mi ni sí' si-nuguan' Yan'anj xanga'. Sanj tsínj digya' yun'unj huin ni sí'. —Daj gataj Jesús.

El amor hacia los enemigos; la regla de oro

²⁷ Nj gataj ruhua' yún Jesús:

—Sanj atā gunun a ni é re' sisi gahuin 'i ruhua á re' ni'yaj á re' ni ngüi unun' nga á re'. Nj guj'yaj sa' á re' nga ni tsínj nun huin xan' ruhua ni'yaj á re' nej. ²⁸ Nj ga'mi sa' a ni é re' rian ni ngüi a'mi nuguan' quij rian án re'. Nj gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj sisi guj'yaj Yan'anj sinduj rian ni ngüi a'mi quij rian án re' nej. ²⁹ Nj sisi hua 'ngo tsínj ga'ui' anéj chrej rián re', nj ga'nin' ruhua re' danicaj re' ga'ui' sí' anéj chrej rián re' nej. Sisi ga'nej 'ngo tsínj si-reto re', nj ga'nin' ruhua re' si ga'nej sij si-gató re' nánj. ³⁰ Gara xiná re' ga'ui' re' si achínj ni ngüi rián re'. Nj sisi ga'nej ni ngüi 'ngo si'yáj re', nj si nachínj re' si'yáj re' mánj. ³¹ Nj daj rún' huin ruhua ni é re' guj'yaj sa' ni ngüi nga ni é re', nj da'nga' daj guj'yaj sa' man'an ni é re' nga ni sij.

³² 'Nj sisi 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' urin ni ngüi 'i ruhua ni'yaj man'án re', ngaa nj si gani ruhua á re' sisi naru'ue Yan'anj rian án re' mánj. Daj si da ni tsínj 'yaj gaquin', nj 'i ruhua ni sij ni'yaj ni sij ni tsínj 'i ruhua ni'ya ni sij. ³³ Nj sisi guj'yaj sa' re' rian urin ni ngüi 'yaj sa' nga man'án re', ngaa nj un sin huin nj naru'ue Yan'anj rian án re', ruhua á re' únj. Daj si 'yaj sa' ni ngüi 'yaj gaquin' rian ni dugüi' ni sij. ³⁴ Nj sisi chracuij re' san'anj rian urin ni ngüi ga'ue naru'ue rián re', ngaa nj sé 'ngo nuguan' huin

mánj. Nì un sin huin nì naru'ue Yan'anj rian án re', ruhua á re' únj. Daj si da'nga' daj 'yaj ni tsínj 'yaj gaquin', chracuij ni sij san'anj rian ni dugüi' ni sij. Nì ana'uij ni sij si nahuin ra'a ni sij.

³⁵ 'Hué dan nì gahuin 'i ruhua á re' nì'yaj á re' ni ngüi unun' nga á re'. Nì gui'yaj sa' á re' rian ni ngüi nej. Nì chracuij a ni é re' rasun ni ngüi. Nì si gana'uij ni é re' si nariqui ruhua' yún ni sij rian án re' mánj. Ngaa nì man'an Yan'anj gui'yaj 'ueé nín' nga á re'. Nì gahuin a ni é re' da'níj Yan'anj achij nne xata'. Daj si 'yaj sa' Yan'anj nga ni ngüi nitaj si acaj cuenta si 'yaj sa' Yan'anj rian ni sij. Nì hué daj 'yaj sa' Yan'anj nga ni ngüi x'i nej. ³⁶ Nì gahuin 'i ruhua ni é re' nì'yaj á re' ni ngüi daj rún' 'i ruhua chrej ni é re' nne xata' ni'ya yun' nej aj.

El juzgar a los demás

³⁷ 'Sì ga'ui' a ni é re' gaquin' dugüi' a ni é re' mánj. Asíj nì sì ga'ui' Yan'anj gaquin' a ni é re'. Nì sì gataj ni é re' sisi da'ui dugüi' ni é re' gaquin' mánj. Ngaa nì nitaj si gataj Yan'anj si da'ui man'an án re' gaquin' nej. Guñicaj ni é re' 'ngo niman nico rian ni dugüi' ni é re', ngaa nì Yan'anj guñicaj 'ngo niman nico rian xi'í man'an ni é re' nej. ³⁸ Ga'ui' ni é re' rian ni ngüi, ngaa nì Yan'anj riqui rian án re' nej. Nì daj rún' 'yaj 'ngo tsínj sa' ruhua du'uej 'nín, nì ara sa' sij riō, nì da'nga' daj guñiun sa' Yan'anj riō riqui-í' rian né' ga'nij né' chruhua xinánj né'. Nì gui'yaj ran Yan'anj riō. Nì naganan'-án' riō daj. Nì gara sa' Yan'anj riō daj nej. Nì daj rún' 'yaj ni é re' nga

dugüi' ni é re', n̄i da'nga' daj gūi'yaj Yan'an̄j nga ni é re' nej. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁹ Ngaa n̄i nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni tsínj nico' sij. N̄i gataj sij:

—N̄i ga'ue digyán tsínj duri daj chrej rian ango tsínj duri gaṅ'an̄j n̄ungüej sij ruhua á re' ní'. S̄i ga'ue mánj. Gaṅ'an̄j n̄ungüej sij, san̄i gūinij n̄ungüej sij chruhua 'ngo yu'uj nánj. ⁴⁰ Nitaj si huin rian 'ngo tsínj 'na' gaḥuin chrun daj nga tsínj digyán rian sij. San̄i sisi gaḥuin chrun sa' sij, ngaa n̄i gaḥuin sij rún' huin tsínj digyán rian sij. ⁴¹ N̄i un̄ sin huin n̄i ni'yáj re' sisi n̄un daru chrun rundij rian jnánj re' únj. San̄i nitaj si ni'yáj re' si n̄un 'ngo caj rundij rian man'án re'. ⁴² N̄i sisi nitaj si acáj re' cuenta si n̄un 'ngo caj rián re', n̄i asa' ga'ue gataj re' rian jnánj re': “Gūiniquin' acuán' re', n̄i gūirij daru chrun rundij rián re' aj.” N̄i sisi daj atáj re', n̄i tsínj digya' yun'unj huin re'. Gūiri siní re' caj n̄un rian man'án re' aj. Ngaa n̄i ga'ue gūini'yaj sa' re' gūiri re' daru chrun rian jnánj re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Por sus frutos los conoceréis

⁴³ Ngaa ni gataj ruhua' yún Jesús:

—N̄i chrun sa', n̄i s̄i ga'ue gayu chruj nitaj si hua sa' mánj. N̄i chrun nitaj si hua sa', n̄i s̄i ga'ue gayu chruj hua sa' chraj mánj. ⁴⁴ Ngaa n̄i'yaj né' daj hua si ayu chra 'ngo chrun daj, n̄i ni'i né' un̄ chrun huin-in'. S̄i ga'ue ga'ne né' higo riqui ni coj tanj mánj. N̄i s̄i ga'ue naran' né' uva riqui coj yatan mánj. ⁴⁵ N̄i 'ngo tsínj sa', n̄i a'mi sí' nuguan' sa' xi'í si nara sa' sí' nuguan' hua sa'

chruhua niman sí'. Sanj tsínj quij hua, nj a'mi sí' nuguan' quij xi'í si nara sí' nuguan' quij chruhua niman sí'. Daran' ni nuguan' nara né' chruhua nimún', nj hué ni nuguan' daj ahui du'ó' a'mí'. —Daj gataj Jesús.

Los dos cimientos

⁴⁶ Ngaa nj gataj ruhua' yún Jesús:

—Nj un sin huin ataj ni é re' sisi Señor huinj, sanj nitaj si dagahuin a ni é re' si atā gunun a ni é re' únj. ⁴⁷ Yyaj nj gatā gunun a ni é re' daj hua 'ngo tsínj 'nā' riānj. Nj unun sí'. Nj dagahuin sí' si atā gunun sí' nej. ⁴⁸ Huin sí' rún' huin 'ngo tsínj gui'yaj hue'. Gánj gunun sini yan sí' gunun njn' ruhua. Nj gune' sí' daqui hue'-é' rian huej. Hué dan nj ducu gahui nane. Nj gara xinéj nnee. Nj ga'ui' nucuaj nnee daj rian hue'. Sanj nun guisiqui' hue' daj. Daj si gahuin ran sa' hue'-é' gune' sí' rian huej. ⁴⁹ Nj hua ango tsínj unun si-nuguan'ānj. Sanj nun digahuin sí' si atā gunun sí'. Nj tsínj daj huin rún' huin 'ngo tsínj gui'yaj hue' rian yo'ój chru. Sanj nun ganj gunun sí' rian gune' sí' daqui hue'. Ngaa nj gara xinéj nnee. Nj ga'ui' nucuaj nnee daj rian hue'. Ngaa nj 'ngo ganatúj ó'. Nj 'ngo guere' hue'-é' da aj. Daj hua tsínj nun unun si-nuguan'ānj. —Gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

7

Jesús sana al siervo de un centurión

¹ Ngaa guisíj ga'mi Jesús rian ni ngüj daj, nj gan'anj sij xuman' Capernaum. ² Nj yu'uj daj nne 'ngo snado centurión. Nj a'nan' 'ngo si-moso

capitán daj. Nì ruhua gahui' sí'. Nì 'i ruhua sij ni'yaj sij si-moso sij. ³ Nì ngaa gunun centurión daj si a'mi ni ngüi xi'í Jesús, nì ga'níj sij go'ngo ni tsínj huin achij man scanij ni tsínj israelita, gan'anj gachinj jni'yaj ni sí' rian Jesús sisi ga'na' gui'yaj gono'o Jesús si-moso centurión daj. ⁴ Nì ngaa guisíj ni sij rian Jesús, nì ga'mi yaco ni sij. Nì gataj ni sij:

—Hua nian chracuij re' centurión daj. ⁵ Daj si 'i ruhua sij ni'yaj sij né' huin né' ni tsínj israelita. Nì hué sij gui'yaj si-nuhui né' nej. —Gataj ni sij gunun Jesús.

⁶ Nгаа nì gan'anj Jesús nga ni sij. Nì ngaa ruhua gahuin nichrun' Jesús guisij sij hue', nì ga'níj centurión daj gan'anj go'ngo ni tsínj nicaj dugüi' nga sij, gataj ni sí' gunun Jesús:

—Señor, si gahuin ruhua re' manj. Daj si sé tsínj sa' huin tsínj daj, ataj sij. Xi'í daj nì si gatúj re' chruhua ducua' sij, ataj sij manj. ⁷ Nì xi'í si sé tsínj sa' huin sij ruhua sij, nì nun guisij ruhua sij guchi' sij rián re', ataj sij. Maan si ga'nin' re' sun, nì ganahuin si-moso sij, gui'yaj re', ataj sij. ⁸ Daj si hua tsínj a'nin' sun rian sij. Nì hué sij a'nin' sun rian ni snado nej. Nì ngaa a'níj sij 'ngo snado gan'anj sí', nì huán'anj sí'. Nì ngaa ataj sij ga'na' 'ngo sí', nì 'na' sí' nej. Nì ngaa a'níj sij si-moso sij gui'yaj sun sí', nì hué daj gui'yaj sun sí' nej. —Daj gataj ni dugüi' centurión daj gunun Jesús.

⁹ Nì ngaa gunun Jesús nuguan' gataj tsínj daj, nì gan'anj ruhua sij. Nì guini'yaj sij rian ni tsínj nico' sij. Nì gataj sij:

—Xanga' atā gunun a ni é re' sisj nun nari'ij 'ngo tsínj israelita xuman ruhua rún' xuman ruhua tsínj centurión nan mánj. —Daj gataj Jesús.

¹⁰ Nj ngaa nanicaj ni tsínj nicaj dugüi' nga centurión daj gan'anj ni sij ducúa sí', nj xacaj ni sij cuenta sisj hua ganahuin moso daj.

Jesús resucita al hijo de la viuda de Naín

¹¹ Hué daj sīj nj gan'anj Jesús 'ngo xuman' gu'naj Naín. Nj huaj ni tsínj nico' sij nicaj dugüi' ni sí' nga nico ni ngüi huaj ni sí' nej. ¹² Nj ngaa huaj guisij sij du'ua xuman' daj, nj guini'i sij si huaj gachin' ni ngüi xanj daj 'ngo níman. Nj tsínj gahui' daj huin urin da'nij yun'unj mmij. Nj huaj nin' ruhua ni ngüi xanj nga yun'unj mmij da nej. ¹³ Nj gani yaco ruhua Señor ni'i sij yun'unj mmij daj. Nj gataj sij:

—Sj gacó sq' mánj. —Gataj Jesús gunun ún'.

¹⁴ Ngaa nj gan'anj nichj Jesús. Nj ganun ra'a sij chrun xéj. Nj guiniquin' ni tsínj ata níman. Nj gataj Jesús gunun tsínj gahui' daj:

—Tsínj sno'o. Nachica re'. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ngaa nj nachica tsínj gahui' daj gane sí'. Nj gaxi'i sí' ga'mi sí'. Nj naga'ui' Jesús man'an sí' ra'a nni sí'.

¹⁶ Nj ngaa guini'i ni ngüi si gui'yaj Jesús, nj guxu'ui' daran' ni sij. Nj gaxi'i ni sij ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. Nj gataj ni sij:

—Gurugüi' 'ngo tsínj huin achij a'mi si-nuguan' Yan'anj scanij né'. —Daj gataj ni sij.

Nj gataj ni sij nej:

—Nĭ 'nə' ni'yaj Yan'anĭ ni ngüi nico' man'an Yan'anĭ. —Gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij.

¹⁷ Nĭ gaxa'nĭ nuguan' xi'í si gui'yaj Jesús nĭn' gachra' estado Judea nga ango ni xuman' ngaj nĭchrun' nga-á'.

Los mensajeros de Juan el Bautista

¹⁸ Nĭ nata' ni tsínj nico' Juan si gui'yaj Jesús gunun man'an sí'. Ngaa nĭ gaquínj Juan huĭj tsínj nico' sí' ga'na' nungüej sij rian sí'. ¹⁹ Ngaa nĭ ga'nĭj Juan gan'anĭ nungüej sij nachin' snan'anĭ nungüej sij Jesús. Nĭ nan huin nuguan' ga'nĭj Juan rian Jesús:

—Hué re' huin tsínj nacaj ni ngüi ní'. Asĭ gana'uij únj si ga'na' ango tsínj sa'. —Da'nga' daj huin nuguan' ga'nĭj Juan rian Jesús.

²⁰ Hué dan nĭ guisĭj nungüej sij rian Jesús. Nĭ gataj nungüej sij:

—Ga'nĭj Juan, tsínj duguata' nnee, ga'na' nachin' snan'anĭ nungüej únj man'án re' sisĭ so' huin tsínj ga'na' nacaj ni ngüi ní'. Asĭ gana'uij únj ango tsínj ga'na' sa'. —Gataj nungüej sij gunun Jesús.

²¹ Nĭ hué gue hora daj, nĭ ganahuin nico ni ngüi a'nan', gui'yaj Jesús. Nĭ guiri sij nane xi'i niman ni ngüi nej. Nĭ naxiguĭn rian ni ngüi duri, gui'yaj sij nej. ²² Hué xi'í daj nĭ gataj Jesús gunun nungüej sij:

—Güĭj nungüej é re'. Nĭ nata' nungüej é re' gunun Juan si guini'i nungüej é re' nga si gunun nungüej é re' nej. Daj si xiguĭn ni'yaj ni ngüi duri. Nĭ chéj ni tsínj yacuan nej. Nĭ nahuin sa' ni ngüi a'nan' xi'i nnĭj nej. Nĭ naxi'nĭj chraquij ni

tsínj so'o nej. Nì ganá'nij ni níman gahui' nej. Nì unun ni ngüi yaco ran' nuguan' sa' nej. ²³ Nì hua 'ueé rian 'ngo tsínj nitaj si nanicaj ruhua nì'yaj sij xi'ij. Daj gataj nungüej é re' rian Juan. —Daj gataj Jesús rian nungüej tsínj daj.

²⁴ Nì ngaa nanicaj nungüej sí' nan' nungüej sí' rian Juan, ngaa nì gaxi'i ga'mi sa' Jesús rian ni ngüi xi'í Juan. Nì gataj sí':

—Nì ngaa gan'anj ni é re' gunun ni é re' si-nuguan' Juan qui'yanj naco, nì daj hua sij guini'i ni é re', ruhua ni é re' únj. Daj rún' 'yaj riá ngaa xinunj 'yaj nane, nì da'nga' daj 'yaj sij, ruhua ni é re' ní'. ²⁵ Nì sisi sé daj 'yaj sij, nì un sin huin nì gan'anj nì'yaj á re' rian huaj sij únj. Gan'anj nì'yaj á re' 'ngo tsínj nun atsiy niá' ní'. Sanj sé daj huin sij mánj. Ni'i ni é re' sisi ni tsínj nun atsiy niá' nga ni tsínj utin' nico san'anj, nì nne ni sí' ducúa ni rey. ²⁶ Nì un sin huin nì gan'anj nì'yaj á re' rian nne sij únj. Asì 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj ní'. Xanga' nì hué daj huin sij aj. Nì hua achij Juan daj nga daran' ango ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj.

²⁷ 'Nì asij ná nì garun sa' 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í Juan. Nì gataj Yan'anj: A'nī 'ngo tsínj guinicaj nuguan' guchi' sij. Nì tsínj daj guitaj dian sini rián re' gan'anj sij. Nì gu'yaj xugüi sij si-chréj re' aj. Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

²⁸ 'Nì atā gunun a ni é re' sisi scanij ni tsínj ga'nga, gui'yaj ni yun'unj xana, nì nitaj si rugüi' 'ngo tsínj huin achij daj rún' huin man'an Juan tsínj duguata' nnee. Sanj tsínj hua lij nin', nì huin

achij sij rian nicaj sun Yan'anj daj nga man'an Juan ga. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

²⁹ Ni ngaa gunun ni ngüi nga ni tsínj a'nej pesto si gataj Jesús, ni gataj ni sij sisi dugu'naj huaj gui'yaj Yan'anj. Daj si hua gata' nnee ni sí', gui'yaj Juan. ³⁰ Sanj ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley, ni nun ga'uej ruhua ni sij gunun ni sij daj huin ruhua Yan'anj gui'yaj Yan'anj xi'í ni sij mánj. Daj si nun gata' nnee ni sij, gui'yaj Juan.

³¹ Ngaa ni gataj Jesús:

—Daj un sin huin gui'yā guiri' digyānj rian án re' daj hua ni ngüi mán acuan' nan únj. ³² Daj rún' 'yaj ni tsin' gan'anj gane rian yu'ue ngaa ducuj, ni agua ni dugüi', ni hué daj huin ni sij. Ni ataj anin'inj: “A'yanj únj riā rian án re' saj. Sanj nun guiran'anj a ni é re' mánj. Garáj ni únj chra' snanga. Sanj nun gaco ni é re' mánj.” Hué daj ataj ni tsin' rian ni dugüi' ni tsin' anj. ³³ Daj si ga'nā' Juan tsínj duguata' nnee, ni nun xa sij chrachrúnj, nun go'o sij nnee vino nej. Ni xi'í daj ataj á re' sisi nun nanē xi'i niman sij aj. ³⁴ Asíj ni ga'nā' da'níj ni ngüi huin man'ānj. Ni xāj, ni go'ōj aj. Ni ataj ni é re' sisi huinj 'ngo tsínj xa nasa', go'o nasa'. Ni huinj 'ngo tsínj nicaj dugüi' nga ni ngüi 'yaj gaquin' nga ni tsínj a'nej pesto nej, ataj á re' xi'íj nej. ³⁵ Sanj sisi 'yaj sa' 'ngo tsínj daj, ni ga'ue guini'i né' sisi tsínj ni'i sa' huin sij. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Jesús en el hogar de Simón el fariseo

³⁶ Ngaa ni gaquínj 'ngo tsínj fariseo xā Jesús nga man'an sí'. Ngaa ni gatúj Jesús ducua' sí' gan'anj gane sij rian mesa. ³⁷ Ni nne 'ngo yun'unj

xana 'yaj gaquin' xuman' daj. Ni ngaa gunun ún' sisi nne Jesús ducúa fariseo daj xa sij, ni nicaj ún' 'ngō gaga' alabastro nun gasiti guin' daj. ³⁸ Ni niquin' ún' ne' xi'í Jesús. Ni aco ún'. Ni ayanj nnee rian ún' aco ún' daj dacój Jesús. Ni ane-é' dacój Jesús, 'yaj ún'. Ni naruhui ún' huee chra ún' dacój Jesús. Ni jnacō dacój sí', 'yaj ún'. Ni garun du'ua ún' dacój Jesús. Ni garij ún' gasiti guin' daj dacój sí' nej. ³⁹ Ni ngaa guini'i tsínj fariseo, tsínj ducua daj si gui'yaj yun'unj xana daj, ni gani ruhua man'an sí': "Sisi xanga' yya huin Jesús 'ngō tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj, ngaa ni xacaj sí' cuenta sisi yun'unj xana 'yaj gaquin' huin ún', ni atsi ún' man'an sij." Da'nga' daj gani ruhua tsínj fariseo daj xi'í Jesús. ⁴⁰ Ngaa ni gataj Jesús gunun tsínj fariseo daj:

—Simón, nicā 'ngō nuguan' gatā gunun re'.
—Gataj Jesús.

—Gataj so', Maestro. —Gataj tsínj ducua daj.

⁴¹ Ni gataj Jesús:

—Huij ran' tsínj daj da'ui san'anj rian 'ngō xuru'ue. Ni 'ngō sij 'yaj xiquínj un'un' ciento san'anj denario. Ni ango sij 'yaj xiquínj huij xia chi' san'anj denario. ⁴² Ni rian nun guiri' nungüej sij naru'ue sij rian xuru'ue daj, ni ga'nin' ruhua sí' si da'ui nungüej sij. Ngaa ni, daj hua go'ngō nungüej sij garan' doj ruhua ni'yaj xuru'ue daj, ruhuá re' únj. —Daj gataj Jesús.

⁴³ —Ani ruhuāj sisi tsínj da'ui nico daj, ni garan' doj ruhua sij ni'yaj sij xuru'ue. —Daj gataj Simón.

—Hué dan huin xanga' yya. —Daj gataj Jesús gunun Simón huin tsínj fariseo daj.

⁴⁴ Ngaa n̄i nanicaj Jesús ni'yaj sij yun'unj x̄ana daj. N̄i gataj sij gunun Simón:

—X̄acaj re' cuenta si gui'yaj yun'unj x̄ana nan ní'. Ngaa gatū chruhua ducúa re', san̄i nun riquí re' nnee na'n̄ij dacō mánj. N̄i yun'unj x̄ana nan, n̄i nnee gaco ún' daj na'ni ún' dacō. N̄i huee chra ún' jnacō ún' dacō nej. ⁴⁵ Nun garun du'uá re' man'anj mánj. San̄i asij gatū ducúa re', n̄i nun duna ún' si garun du'ua ún' dacō. ⁴⁶ N̄i nun garíj re' gasiti chrāj. San̄i yun'unj daj garíj ún' gasiti guin' daj dacō. ⁴⁷ Xi'í daj n̄i atā gunun re' sis̄i da'ui ún' nico gaquin'. San̄i nicā 'ngō niman nico xi'í ni gaquin' da'ui ún'. Daj si 'i n̄in' ruhua ún' ni'yaj ún' yūnj. San̄i ngaa ani ruhua 'ngō tsínj daj sis̄i doj huin gaquin' da'ui sij, n̄i doj 'i ruhua sij ni'yaj sij yūnj. —Daj gataj Jesús gunun Simón.

⁴⁸ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun yun'unj x̄ana daj:

—Nicā 'ngō niman nico xi'í si-gaquin' re'.
—Daj gataj Jesús.

⁴⁹ N̄i nne ango ni tsínj rian mesa daj. N̄i gaxi'i ni man'an ni sij nachínj snan'anj ni sij ni dugüi' ni sij. N̄i gataj ni sij:

—N̄i un tsínj huin tsínj nan, n̄i ga'ue guinicaj sij niman nico rian ni gaquin', ruhua á re' únj.
—Daj gataj ni tsínj daj.

⁵⁰ San̄i gataj Jesús rian yun'unj x̄ana daj:

—Hua nacaj Yan'anj man'án re' xi'í si guxuman ruhuá re' ni'yáj re' yūnj. Gahuin din'inj ruhuá re' nan' re' ducúa re'. —Daj gataj Jesús gunun ún'.

8

Mujeres que sirven a Jesús

¹ Nĩ ngaa gachin doj nĩ gachéj Jesús daran' rian ni xuman' ngā ni rancho nej ga'mi sạ' sij xi'í si nicaj Yan'anj sun rian né'. Nĩ nicaj dugüi' ni xuhuij ni tsínj nico' sij nej. ² Nĩ huaj gō'ngo yun'unj xāna ngā sij nej. Nĩ hua guiri Jesús nane xi'i chruhua niman da'aj ni ngüi daj. Nĩ nahuin ango da'aj ni ún', gui'yaj sij nej. Nĩ scanij ni ún', nĩ huaj María gu'naj ún' Magdalena. Nĩ hua guiri Jesús ichij nane xi'i chruhua niman ún'. ³ Nĩ huaj yun'unj gu'naj Juana huin ún' nica tsínj gu'naj Chuza huin si' tsínj nicaj yun'unj ni moso 'yaj rey Herodes. Nĩ huaj yun'unj gu'naj Susana ngā nico ango ni ngüi xāna nej. Nĩ chracuij ni ún' si'yaj ni ún' rasun gachin rian Jesús.

Parábola del sembrador

⁴ Nĩ gahui nico ni ngüi man rian ni xuman' gan'anj nĩ'yaj ni sij Jesús. Nĩ nahuin yu' nico ni ngüi rian Jesús. Hué dan nĩ nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni ngüi. ⁵ Nĩ gataj sij:

—Gahui 'ngo tsínj dagaman' çan. Nĩ ngaa dagaman' sij, nĩ guinij doj çan chruhua chrej. Nĩ gachin ni ngüi gurun ni sij. Nĩ naran' ni xataj xa xuj. ⁶ Nĩ guinij doj çan daj rian yo'ój yej rian nitaj nico yo'ój. Nĩ ngaa xira' çan daj, nĩ ganacoj. Daj si nitaj si hua 'yo yo'ój daj. ⁷ Nĩ gayu doj çan scanij tanj. Nĩ xira' nũguan'an çan daj ngā tanj. Hué dan nĩ ganē coj daj, gui'yaj tanj. ⁸ Nĩ gayu doj çan ango yo'ój sạ'. Nĩ guixira' çan daj. Nĩ gachij man'an çan. Nĩ gayu sạ' çan. Nĩ 'ngo coj

daj gahui 'ngo ciento çan. —Daj gataj Jesús nani sij cuento rian ni ngüi daj.

Ngaa ni ga'mi nucuj Jesús. Ni gataj sij:

—Sisi nun chraquij a ni é re', ni gunun a ni é re' nej aj. —Daj gataj Jesús.

⁹ Ngaa ni nachínj snan'anj ni tsínj nico' Jesús. Ni gataj ni sij gunun sí':

—Ni un sin huin cuento nan ruhuaj gata únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁰ Ngaa ni gataj Jesús:

—Rian ni é re' riqui Yan'anj sisi guini'i ni é re' daj hua rian nicaj sun Yan'anj. Sani rian ni ngüi nitaj si nicaj dugüi' ngāj, ni nanij cuento hua ránj. Ngaa ni guini'yaj ni sij. Sani nun guini'i ni sij. Ni gunun chraquij ni sij. Sani na'ue gara da'nga' ruhua ni sij.

¹¹ Hué nan huin si ruhuaj gata cuento digyānj rian án re'. Daj rún' hua çan daj, ni da'nga' daj hua si-nuguan' Yan'anj. ¹² Ni çan guinij du'ua chrej, ni rún' hua ni ngüi gunun nuguan' huaj. Ni ga'nā' sichre. Ni ri sichre nuguan' sa' daj niman ni sij sisi nun guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj. Daj si na'uej ruhua sichre si načaj Yan'anj ni sij. ¹³ Ni çan guinij rian yo'ój yej, ni rún' hua ni ngüi gunun nuguan' huaj. Daj si ngaa gunun ni sij nuguan' sa' daj, ni nahuin ra'a ni sij. Ni gahuin niā' ruhua ni sij. Sani 'yaj ni sij rún' 'yaj 'ngo coj nitaj nico ya'a siu. Doj gue güi xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj. Daj si ngaa guiran' ni sij sayun, ni gahuin nini ni sij rian Yan'anj anj. ¹⁴ Ni çan guinij scanij tanj rún' hua ango ni ngüi gunun nuguan' huaj. Ni huin ruhua ni sij guiri' ni sij rasun man chruhua

xungüi nan. Ni digya' yun'unj san'anj ni sij si nahuij ruhua ni sij gahuin xuru'ue ni sij. Ngaa ni nitaj si 'yaj sa' ni sij ga manj. ¹⁵ Ni can guinij rian yo'ój sa' hué daj hua ango ni ngüi gunun nuguan'. Ni ngaa gunun ni sij nuguan' sa' daj, ni gahuin nica ruhua ni sij nga nuguan' daj. Daj si hua sa' niman ni sij. Ni hua nica niman ni sij nej. Ni 'yaj sa' ni sij. Ni nitaj si duna ni sij si-chrej Yan'anj manj. —Daj gataj Jesús.

Nada oculto que no haya de ser manifestado

¹⁶ Ngaa ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Ni ngaa arún' yan'an chra 'ngo candil, ni si gune' hui né' riqui chru nga riqui nna ganun yan'an daj. Sanj guto' xata' rian mesa sisi guixiguin yan'an daj rian ni ngüi gatu chruhua hue' guini'i ni sij. ¹⁷ Ngaa ni ni a 'ngo nuguan' naranj ni ngüi acuan', sanj daran'anj narugüi'. Ni nitaj a 'ngo nuguan' guixij hui ni ngüi acuan', sanj guini'i daran' ni ngüi xiguin sa'. ¹⁸ Ngaa ni ga cuidado ni é re' daj unun ni é re' ni nuguan' nan. Daj si ga'ui' Yan'anj rian tsínj unun. Sanj ga'ne Yan'anj da gue nicaj ni tsínj na'uej ruhua gunun sa'. Daj si ani ruhua ni sij sisi ni'i sa' ni sij. Sanj sé daj huin manj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

La madre y los hermanos de Jesús

¹⁹ Ngaa ni guisij nni Jesús nga ni jnanj sij rian sij. Sanj nun ga'ue gahuin nichrun' anin' nni sí' rian man'an sij. Daj si man nin' ruhua ni ngüi rian Jesús. ²⁰ Ngaa ni nata' 'ngo tsínj daj rian Jesús:

—Nní re' nga ni jnánj re' ana'uij niquin' ne' chrej xe' huin ruhua ni sij guini'i ni sij man'án re'. —Daj gataj tsínj daj.

²¹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Nnī nga ni jnān huin ni ngüi unun si-nuguan' Yan'anj. N̄i 'yaj ni sij si ataj nuguan' daj. —Daj gataj Jesús.

Jesús calma la tempestad

²² Hué dan n̄i 'ngō güi daj, n̄i gahui Jesús chruhua 'ngō riō achéj rian nnee. N̄i gatúj ni tsínj nico' sij chruhua riō nej. N̄i gataj Jesús gunun ni sí':

—Gan'anj né' anéj chrej du'ua laguna xachij nan. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i gan'anj ni sij. ²³ N̄i ngaa huaj ni sij, n̄i gatoj Jesús. N̄i gahui 'ngō nanē nucuj xxi rian laguna daj. N̄i gara nnee chruhua riō. N̄i ruhua guinij riō daj chruhua nnee. ²⁴ Ngaa n̄i gan'anj ni sij n̄achica ni sij Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Maestro, Maestro, ruhua gahui' né'. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

Ngaa n̄i nachica ni sij Jesús. N̄i ga'mi huee sij rian nanē nga rian nnee. Ngaa n̄i ganiquin' daran'anj. N̄i gahuin din'inj rian laguna daj, gui'yaj Jesús. ²⁵ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni sij:

—N̄i un sin huin n̄i na'ue guxuman ruhua á re' n̄i'yaj á re' man'ānj únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa ni guxu'ui' ni sij. N̄i gan'anj ruhua ni sij. N̄i gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—N̄i un tsínj huin tsínj nan únj. N̄i ngaa a'nin' sí' sun, n̄i da' nanē nga nnee dagahuin si-nuguan' sij. —Daj gataj ni sij.

El endemoniado gadareno

²⁶ Ngaa n̄i guis̄ij ni sij do'ój ni ts̄inj gadareno. N̄i ngaj yo'ój daj anéj chrej du'ua laguna x̄achij daj rian estado Galilea. ²⁷ N̄i nanij Jesús riō daj. Ngaa n̄i ga'n̄a' 'ngō ts̄inj 'n̄a' xuman' daj rian Jesús. N̄i guis̄ij ga'i yo' n̄un nane x̄i'i niman sij. N̄i nitaj si n̄un sij atsij. N̄i nitaj si nne sij hue' mánj. San̄i nne sij chruhua ni yu'uj rian gachin' ni sij n̄iman. ²⁸ N̄i ngaa guini'i sij Jesús, n̄i gaguáj nucaj sij. N̄i ganiquin' ráj d̄acoj sij rian Jesús. N̄i gataj sij gaguáj sij:

—Nitaj si huaj si d̄iguúj re' ngāj huín re' Jesús da'n̄ij Yan'an̄j achij nne xata' mánj. A'mi acōj rián re' sis̄i s̄i gui'yáj re' castigo man'ānj mánj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²⁹ (N̄i da'nga' daj gataj sij daj si hua ga'nin' Jesús sun rian nane x̄i'i sis̄i gahui nane x̄i'i daj niman sij. N̄i hua guis̄ij ga'i yo' sis̄i guida'a nane x̄i'i ts̄inj daj. N̄i anum̄i cadena ra'a sij ngā d̄acój sij, gui'yaj ni ngüi. San̄i xi'nin' cadena, gui'yaj sij. N̄i nicaj nane x̄i'i sij gan'an̄j-án' sij quij qui'yan̄j n̄aco nej.)

³⁰ Ngaa n̄i nachínj snan'an̄j Jesús sí'. N̄i gataj sij:

—Daj gu'naj re' únj. —Gataj Jesús.

N̄i gataj man'an sí':

—Xi'nin' nico gu'nā aj. —Daj gataj sí' xi'í si ga'i nico nane x̄i'i gatúj chruhua niman sí'.

³¹ N̄i ga'mi yaco ni nane x̄i'i daj rian Jesús sis̄i s̄i ga'nij sí' gan'an̄j ni nane x̄i'i daj rian yan'an̄ mánj.

³² Nĭ nĭchrun' xi'í quij mán 'ngo xi'nin' xxi xacáj xa xuj. Nĭ ga'mi yaco ni nane xĭ'i rian Jesús sisiĭ ga'nij sí' gan'anj gatu ni sij chruhua niman ni xacáj daj. Ngaa nĭ ga'uej ruhua Jesús sisiĭ da'nga' daj gui'yaj ni nane xĭ'i daj. ³³ Ngaa nĭ gahui ni nane xĭ'i chruhua niman tsínj daj. Nĭ gan'anj gatu ni sij chruhua niman ni xacáj da aj. Ngaa nĭ 'ngo gan'anj gue xi'nin' xacáj daj guinij xú' chra 'ngo huej. Nĭ guinij ni xuj chruhua laguna gahui' ni xú' chruhua nnee aj.

³⁴ Nĭ ngaa guini'i ni tsínj dugumi ni xacáj si guiran' xú', nĭ gunánj ni sij nan' ni sij xánj ni sij nga riqui quij. Nĭ nata' ni sij daj gahuin guiran' ni sij. ³⁵ Hué dan nĭ gahui ni ngüi daj gan'anj guini'yaj ni sij un sin huin guiran' ni tsínj daj. Nĭ ngaa guisĭj ni sij rian nne Jesús, nĭ guini'i ni sij tsínj guinun nane xĭ'i niman daj. Nĭ yyaj nĭ nne sij xi'í Jesús nun sij si-gan' sij, hua sa' ga'ue nani ruhua sij. Nĭ guxu'ui' ni ngüi guisĭj daj. ³⁶ Nĭ ni tsínj guini'i daj gahuin, nĭ ganani ni sij daj gahuin ngaa ganahuin sa' tsínj guinun ni nane xĭ'i, gui'yaj Jesús.

³⁷ Hué dan nĭ gachínj jni'yaj daran' ni tsínj gadareno rian Jesús sisiĭ gahui sí' gan'anj sí' xánj ni sij. Daj si guxu'ui' ni sij. Ngaa nĭ gahui Jesús chruhua rio achéj rian nnee. Nĭ gan'anj sij anéj chrej du'ua laguna daj. ³⁸ Ngaa nĭ ga'mi yaco tsínj gunun ni nane xĭ'i rian Jesús sisiĭ ga'uej sí' guinicaj dugüi' sí' nga sij gan'anj nungüej sij. Sanĭ ga'nĭj Jesús nan' sí' ducua' sí'. Nĭ gataj sij:

³⁹ —Güij nan' ducua' re', ngaa nĭ nata' re' gunun ni dugüi' re' daran' si sa' gui'yaj Yan'anj

xi'í man'án re'. —Daj gataj Jesús gunun sij.

Ngaa n̄i gan'anj sij. N̄i nata' sij rian daran' ni ngüi man xuman' daj xi'í si sa' gui'yaj Jesús rian sij.

La hija de Jairo; la mujer que tocó el manto de Jesús

⁴⁰ N̄i ngaa nanicaj Jesús, n̄i gahuin niã' ruhua ni ngüi nahuin ra'a ni sij man'an Jesús. Daj si ana'uij daran' ni sij sí'. ⁴¹ Ngaa n̄i ga'na' 'ngo tsínj huin achij chruhua nuhui rian nne Jesús, gu'naj sí' Jairo. N̄i ganiquin' ráj dacoj sí' xi'í Jesús. N̄i ga'mi yaco sí' rian Jesús sisi gan'anj sij ducua' sí'. ⁴² Daj si hua urin da'n̄i xana sí'. N̄i síj 'ngo si xuhuij yo' huaj ún'. N̄i doj n̄i gahui' ún'.

N̄i ngaa huaj Jesús, n̄i ducu guru'man ni ngüi xi'n̄ij sí' ganicaj ni sij rian huaj sí'.

⁴³ N̄i scanij ni ngüi daj, n̄i niquin' 'ngo yun'unj xana a'nan' si guisij xuhuij yo' uráj tun ún'. N̄i gutin' ún' daran' si nicaj ún' nga ni tsínj gono'o. San̄i nun ga'ue ganahuin ún', gui'yaj a 'ngo ni sij. ⁴⁴ Ngaa n̄i gan'anj n̄ichi ún' scanij ni ngüi guisij ún' rucú Jesús. N̄i ganun ún' chra' ra'a ún' du'ua si-gan' sí'. Ngaa n̄i 'ngo hora, n̄i ganiquin' si uráj tun. ⁴⁵ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Daj hua á re' ganun ra'a si-gan'anj únj.
—Daj gataj Jesús.

San̄i n̄i a 'ngo ni sij nun ganun si-gan' Jesús, ataj ni sij. Ngaa n̄i gataj Pedro nga ni tsínj man nga sij:

—Man n̄in' ruhua ni ngüi rián re'. N̄i chráj ra'a daran' ni sij man'án re'. Ngaa n̄i un sin huin n̄i

nachínj snan'anj re': "Daj hua ngüi ganun ra'a man'ān únj." Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁴⁶ Sanj gataj Jesús:

—Ganun yya 'ngo ngüi man'ānj. Daj si ni'inj sisi nahuin ngüi, gui'yā. —Daj gataj Jesús.

⁴⁷ Ni ngaa guini'i yun'unj xana daj sisi na'ue guixij hui ún', ni naganánj ún' ga'na' ún' ganiquin' ráj dacoj ún' rian Jesús. Ni nata' yya ún' gunun sij rian daran' ni ngüi un xi'i huin ganun ra'a ún' si-gan' Jesús. Ni nata' ún' sisi 'ngo hora, ni nahuin ún', gui'yaj sij.

⁴⁸ Ngaa ni gataj Jesús gunun ún':

—Xica'uīj, ganahuín re', gui'yaj si guxuman ruhuá re' ni'yáj re' man'ānj. Ni dínj gahuin nimán re' gan'anj re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ún'.

⁴⁹ Ni hua gue a'mi Jesús, ni ga'na' 'ngo tsínj 'yaj sun rian tsínj nicaj sun nuhui daj. Ni gataj sí' gunun sij:

—Guisíj gahui' da'ni xana re'. Ngaa ni si garasun re' rian Maestro mánj. —Daj gataj sí' gunun Jairo.

⁵⁰ Sanj gunun Jesús si gataj sí'. Ni gataj sij:

—Si guxu'uí' re' mánj. Maan si guxuman yya ruhuá re' ni'yaj re' man'ānj. Ngaa ni ganahuin sa' da'níj re'. —Daj gataj Jesús.

⁵¹ Ni ngaa gatúj Jesús chruhua hue', ni nun ga'uej sij sisi gatu ni ngüi nga sij. Ni maan Pedro nga Jacobo nej, Juan nej, nungüej nica Jairo nej, ga'uej Jesús gatu chruhua hue' nga sij. ⁵² Ni ducu aco ni ngüi. Ni aguáj ni sij nej. Sanj gataj Jesús:

—Sij gaco ni é re' mánj. Sé si gahui' tsin' xana mánj. Sani si ato nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵³ Sani ga'nga' naco ni sij guini'i ni sij man'an Jesús. Daj si guini'i ni sij sisi hua gahui' yya tsin' daj. ⁵⁴ Sani guida'a Jesús ra'a tsin' daj. Ni ga'mi nucuj sij. Ni gataj sij:

—Tsin' xana, ataj snan'an gunun so' sisi nachica so'. —Daj gataj Jesús gunun tsin' daj.

⁵⁵ Ngaa ni ganánij tsin' xana daj. Ni hué hora 'ngö nachica unj. Ni ga'nin' Jesús sun sisi ga'ui' ni ngüi xa tsin' daj.

⁵⁶ Ni ducu gan'anj ruhua nungüej nica Jairo. Sani ga'nin' Jesús sun sisi si nata' nungüej sij nuguan' daj rian ni a 'ngö ngüi mánj.

9

Misión de los doce discípulos

¹ Hué dan ni gaquínj Jesús sisi nahuin yu' ni xuhuij ni tsínj nico' sij rian sij. Ni ga'ui' sij sun rian ni sí' sisi guinicaj ni sí' sun rian ni nane xi'i. Ni hué daj ga'ui' sij fuerza sisi ganahuin ni ngüi a'nan', guiyaj ni sí' nej. ² Ni ganíj Jesús sisi gan'anj ga'mi ni sí' nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj rian ni ngüi. Ni gataj Jesús sisi ganahuin ni ngüi a'nan', guiyaj ni sij nej. ³ Ni gataj Jesús:

—Gayun ni é re' gan'anj ni é re'. Ni si ga'ue guinicaj ni é re' rutsi nej, xinánj nej, chrachrúnj nej, san'anj nej, gan'anj ni é re' mánj. Ni si ga'ue guinicaj ni é re' atsij naduna ni é re' gan'anj ni é re' mánj. ⁴ Ni ngaa gatu ni é re' chruhua 'ngö hue', ngaa ni gunaj ni é re' hue' daj da síj gahui

ni é re' gan'anj ni é re' xuman' daj. ⁵ Ni sisi hua 'ngo yu'uj na'ue ni sij nahuin ra'a ni sij a ni é re', ngaa ni naganan' a ni é re' yo'ój chru dacój ni é re' ngaa gahui ni é re' yu'uj daj. Ni hué-é' huin 'ngo ducuanj digyán ni é re' rian ni sij sisi nun gui'yaj sa' ni sij. —Daj gataj Jesús.

⁶ Hué dan ni gahui ni tsínj nico' Jesús gan'anj ni sij daran' ni xuman'. Ni nata' ni sij nuguan' sa'. Ni nin' gachra' ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj ni sij nej.

Muerte de Juan el Bautista

⁷ Ni gunun rey Herodes daran' si gui'yaj Jesús. Ni nun nari' ruhua sij si gui'yaj sij. Daj si gataj go'ngo ni ngüi sisi ganá'nij Juan scanij ni níman.

⁸ Ni gataj ango ni sij sisi hué Jesús huin tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj gu'naj Elías. Ni gataj ango da'aj ni sij sisi ganá'nij 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj gane sí' asij ná. ⁹ Ni gataj rey Herodes:

—Ga'nin' ni sij chra Juan, gui'yā. Ngaa ni un tsínj huin tsínj da únj. Daj si unünj ga'i nuguan' xi'í sij. —Daj gataj Herodes.

Ni huin ruhua Herodes guini'i sí' man'an Jesús.

Alimentación de los cinco mil

¹⁰ Ni ngaa nanicaj ni tsínj nico' Jesús, ni gataj ni sij daran' si gui'yaj ni sij rian Jesús. Hué dan ni nicaj Jesús ni sij gan'anj sí' 'ngo quij qui'yanj naco nichrun' xuman' Betsaida. ¹¹ Ni ngaa guini'i ni ngüi, ni guinico' ni sij man'an sí'. Ni ga'mi sa' sí' nga ni sij. Ni ga'mi sí' rian ni sij sisi daj nicaj sun Yan'anj rian ni sij. Ni ganahuin ni ngüi

a'nan', gui'yaj sí' nej. ¹² Nĭ ngaa ruhua guinĭ, nĭ ga'na' ni xuhuij ni tsínj nico' Jesús. Nĭ gataj ni sij:

—Gana'nij re' ni ngüĭ gan'anj ni sij ni xuman' nga ni rancho ngaj nĭchrun' sisi narĭ' ni sij rian gane ni sij nga si xa ni sij. Daj si rian mán né' nitaj ni ngüĭ mán mánj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

¹³ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Ga'ui' man'an án re' si xa ni sij nánj. —Daj gataj Jesús.

Sanĭ gataj ni sij:

—Urin si nicaj únj huin un'un' chrachrúnj nga huij gue xucuj. Sanĭ nun ni'i únj sisi huin ruhua re' gan'anj guĭran únj si xa daran' ni ngüĭ nan. —Daj gataj ni sij.

¹⁴ Nĭ síj 'ngo si un'un' mil tsínj mán yu'uj daj. Ngaa nĭ gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Gui'yaj á re' si gane ni ngüĭ rian yo'ój. Nĭ nahuin chre' da huij xia chi' da huij xia chi' ngüĭ gane go'ngo yu'uj, gui'yaj á re'. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Nĭ da'nga' daj gui'yaj ni sij. Nĭ gan'anj gane daran' ni ngüĭ, gui'yaj ni sij. ¹⁶ Ngaa nĭ guida'a Jesús un'un' chrachrúnj nga huij xucuj daj. Nĭ ni'yaj sij xata'. Nĭ naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Ngaa nĭ gura' da'aj sij ni chrachrúnj ga'ui' sij ra'a ni tsínj nico' sij sisi naga'ui' ni sí' ra'a ni ngüĭ aj. ¹⁷ Nĭ xa daran' ni ngüĭ. Nĭ gara ran riqui ni sij. Ngaa nĭ ganacaj ni sij daso gunaj. Nĭ nara ni sij xuhuij xugutĭ nga ni daso daj.

La confesión de Pedro

18 Nĩ 'ngo güi ngaa achínj jni'yaj nĩni urin Jesús rian Yan'anj, nĩ man ni tsínj nico' sij ngá man'an sij. Ngaa nĩ nachínj snan'anj Jesús ni sí'. Nĩ gataj sij:

—Nĩ un tsínj huĩnj ataj ni ngüi, ruhua á re' únj.
—Daj gataj Jesús.

19 Ngaa nĩ gataj ni sí':

—Ataj da'aj ni ngüi sisi hué re' huin Juan, tsínj duguata' nnee. Nĩ ataj ango ni sij sisi hué re' huin tsínj gu'naj Elías. Nĩ ataj ángo ni sij sisi hué re' huin 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nĩ ganá'nij tsínj daj nahuin sí' man'án re' aj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

20 Ngaa nĩ gataj Jesús:

—Nĩ un tsínj huĩnj, ruhua man'an án re' únj.
—Daj gataj Jesús.

Ngaa nĩ gataj Pedro:

—Hué re' huin Cristo, tsínj 'na' rian Yan'anj anj. —Daj gataj Pedro.

Jesús anuncia su muerte

21 Sanj ga'nin' Jesús nico sun rian ni sij sisi si nata' ni sij nuguan' nan rian nĩ a 'ngo ni ngüi mánj.

22 Nĩ gataj sí':

—Hua nian sisi guiran'anj nico sayun, huĩnj da'nij ni ngüi. Nĩ danicaj ni tsínj huin achij nej, ni chrej huin rian nej, ni tsínj digyán ley man'anj. Nĩ dagahui' ni sij man'anj. Sanj xiráj huá'nij güi, nĩ gana'nĩ. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

23 Ngaa nĩ gataj Jesús gunun daran' ni sij:

—Sisi hua 'ngo tsínj huin ruhua nico' yūnj, ngaa nī dūnaj sij si-chrej man'an sij. Ngaa síj nī ya'yoj gāta sij rugutsī guñico' sij yūnj anj. ²⁴ Nī tsínj na'uej ruhua gāhui' sij ngāj, nī gā ni'ya sij. Sani tsínj gā'ue gāhui' xi'í man'ānj, nī gāne nīganj sij ngā Yan'anj anj. ²⁵ Nī sisi guī'yaj gana 'ngo tsínj daj daran' si man chruhua xungüi gāhuin si'yaj sij, ngaa nī un sin huin si huin-in' sisi gā ni'ya man'an sij únj. ²⁶ Nī sisi hua 'ngo tsínj na'aj ni'yaj yūnj ngā si-nuguan'ānj, ngaa nī gāhuin na'ā ngā sij ngaa gā'na' yūnj ngā ni ángel sa' chruhua xungüi nan. Nī gāhuin 'ueé nungüej chrē. Nī huinj da'nij ni ngüi. ²⁷ Nī xanga' atā gunun a ni é re' sisi nitaj si gāhui' da'aj ni ngüi mán yu'uj nan da' guñi'i ni sij gā'na' guñicaj sun Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

La transfiguración

²⁸ Nī ngaa guisij 'ngo si tunj güi si ga'mi Jesús ni nuguan' nan, nī nicaj sij Pedro ngā Juan nej, Jacobo nej. Nī gāhui sij chra 'ngo quij gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj. ²⁹ Nī ngaa achínj jni'yaj sij, nī naduna rian sij. Nī nahuin gatsi nīn' si-gan' sij. Nī nahuin aca si-gan' sij nej. Ngaa nī gurugüi' huīj tsínj daj. ³⁰ Nī ga'mi nungüej tsínj daj ngā sij huin nungüej sí' Moisés ngā Elías. ³¹ Nī 'ueé nīn' ruhua gurugüi' nungüej sí'. Nī ga'mi nungüej sí' ngā Jesús xi'í si gāhui' sij xuman' Jerusalén gāhui sij chruhua xungüi nan. ³² Nī 'na' nnej rian ni dugüi' Pedro. Sani nun gātoj ni sij. Nī guini'i ni sij sisi xiguin si-gan' Jesús. Nī hué daj guini'i ni sij nungüej tsínj niquin' ngā Jesús nej. ³³ Nī ngaa

gaxi'i gahui anéj nungüej tsínj daj rian Jesús, ni gataj Pedro gunun Jesús:

—Sa' mán né' yu'uj nan Maestro. Ngaa ni guiyaj únj hua'nij hue' recoh le. Ni 'ngoj man'án re'. Ni angoj Moisés. Ni ángojs Elías. —Daj gataj Pedro.

Sanj nun ni'i sij si ataj sij mánj.

³⁴ Ni ngaa a'mi Pedro, ni nasij 'ngoj nga guiran-án' rian ni sij. Ni guxu'ui' ni sij si 'ngoj nasij nga daj rian ni sij. ³⁵ Ni scanij nga daj gunun ni sij 'ngoj nane gataj-á':

—Tsínj nan huin da'nī 'i ruhuāj. Gunun a ni é re' si ataj sí'. —Daj gataj Yan'anj gunun ni sij.

³⁶ Ni ngaa ganahuij ga'mi Yan'anj, ni gunáj urin Jesús nga ni tsínj nico' sí'. Ni dínj gane du'ua ni sij ni güi daj nun nata' ni sij si guini'i ni sij gunun ni a 'ngoj ni ngüi mánj.

Jesús sana a un muchacho endemoniado

³⁷ Ni ango güi ngaa nanij ni sij chra quij, ni mán nin' ruhua ni ngüi 'na' nari' dugüi' nga Jesús.

³⁸ Ni niquin' 'ngoj tsínj daj scanij ni ngüi. Ni gaguáj sí'. Ni gataj sí':

—Maestro, achínj jni'yā rián re' sisi guini'yaj re' da'nī. Daj si urin sij nicā. ³⁹ Ni da'a 'ngoj nane xi'i man'an sij. Ni hora aguáj sij. Ni guida'a xi'i yaquij, 'yaj nane xi'i daj da ahui yatan' du'ua sij. Ni na'uej ruhua nane xi'i daj gahuin ane rian da'nī. ⁴⁰ Ni ga'mi yacōj rian ni tsínj nicó' re' sisi guiri ni sij nane xi'i niman da'nī. Sanj nun gunucuj ni sij guiri ni sij mánj. —Daj gataj tsínj daj gunun Jesús.

⁴¹ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ni ngüi man yyaj, ni na'ue guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' man'anj. Ni xi'i niman án re'. Ni na'ue gunucuā gane nigān nga ni é re' mánj. Ni na'ue gunucuā si-chrej ni é re' niganj mánj. Nicañ re' da'níj re' ga'na' re' riānj anj. —Daj gataj Jesús.

⁴² Ni ngaa gahuin nichrun' tsin' daj, ni ganatúj sij, gui'yaj nane xi'i daj. Ni guida'a xi'i yaquij, gui'yaj nane xi'i nej. Sanj ga'mi huee Jesús rian nane xi'i daj. Ni ganahuin tsin', gui'yaj Jesús. Ni naga'ui' Jesús tsin' daj rian chrej sij. ⁴³ Ni gahuin yan'anj ruhua daran' ni ngüi xi'í daj hua nucuañ Yan'anj anj.

Jesús anuncia otra vez su muerte

Ni ngaa hua gue gahuin yan'anj ruhua ni sij, ni gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

⁴⁴ —Gunun sa' á re' ni nuguan' ga'mī nan. Huēj huin da'níj ni ngüi. Ni naga'ui' ni sij man'anj ra'a ni tsínj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

⁴⁵ Sanj na'ue gara da'nga' ruhua ni sij si gataj Jesús. Daj si na'ue gunun sa' ni sij, gui'yaj nuguan' daj. Ni xu'ui' ni sij gachinj snan'anj ni sij Jesús xi'í nuguan' daj.

¿Quién es el mayor?

⁴⁶ Ngaa ni gaxi'i ni tsínj nico' Jesús ga'mi ni sij un tsínj huin achij scanij ni sij. ⁴⁷ Ni ni'i Jesús daj ani ruhua niman ni sij. Ngaa ni guida'a Jesús ra'a 'ngo tsin'. Ni gani sij tsin' daj xi'níj sij. ⁴⁸ Ni gataj sij gunun ni sí':

—N̄i un tsínj nahuin ra'a tsin' nan xi'í si nicaj dugüi' sij ngāj, n̄i nahuin ra'a sij man'ānj nej. N̄i tsínj nahuin ra'a man'ānj, n̄i nahuin ra'a sij Yan'anj. Daj si Yan'anj huin si ga'nīj ga'nāj. N̄i tsínj nico' da rucu scanij ni é re', n̄i hué tsínj daj huin tsínj huin achij. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El que no es contra nosotros, por nosotros es

⁴⁹ Hué dan n̄i gataj Juan gunun Jesús:

—Maestro, guini'i ni únj 'ngo tsínj a'mi si-xugüi re'. N̄i hué da guiri sij nane xi'i chruhua niman ni ngüi. San̄i nitaj si chéj sij ngā ni únj. Ngaa n̄i xi'í daj nun ga'uej únj sisi gui'yaj sij daj. —Daj gataj Juan.

⁵⁰ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ga'nin' ruhuá re' sisi hué daj gui'yaj tsínj daj. Daj si tsínj nitaj si unun' ngo', n̄i chracuij sij yun' anj. —Daj gataj Jesús gunun Juan.

Jesús reprende a Jacobo y a Juan

⁵¹ N̄i ngaa achin doj güi guinan' Jesús xata', n̄i 'ngo gani ruhua sij gan'anj sij xuman' Jerusalén.

⁵² N̄i ga'nīj sij go'ngo tsínj gan'anj sini rian sij. N̄i gan'anj ni sí' xuman' rian man ni tsínj samaritano sisi gui'yaj xugüi ni sí' rian gūna ni dugüi' Jesús. ⁵³ San̄i nun nahuin ra'a ni tsínj samaritano Jesús. Daj si hua ni'i ni sí' sisi huaj Jesús xuman' Jerusalén. ⁵⁴ N̄i guini'i huij tsínj nico' Jesús si gui'yaj ni tsínj daj. N̄i gu'naj nungüej sij Jacobo ngā Juan. N̄i gataj nungüej sij gunun Jesús:

—Señor, huin ruhuá re' sisi ga'nin' nungüej únj yan'an gayu xata' gāca ni tsínj man nan daj

rún' gui'yaj tsínj gu'naj Elías asij ná ní'. —Daj gataj nungüej sij gunun Jesús.

⁵⁵ Sanj nanicaj Jesús chran' sí' nungüej sij. Nj gataj sí':

—Nun ni'i nungüej é re' daj hua niman nungüej é re'.

⁵⁶ Sé si 'nāj sisi guere' niman ni ngüi gui'yā huīnj da'nij ni ngüi. Sanj 'nāj načā ni sij. —Daj gataj Jesús. Ngaa nj gan'anj ni sij ango xuman'.

Los que querían seguir a Jesús

⁵⁷ Nj ngaa huaj ni sij chrej, nj gataj 'ngo tsínj daj gunun Jesús:

—Señor, huin ruhuāj guinicōj man'án re' nj a gan'anj re' aj. —Daj gataj sij.

⁵⁸ Ngaa nj gataj Jesús:

—Hua huej nun xune aj. Nj hua si-gaca' xataj chėj xata' nun xú'. Sanj nitaj rjan guna da'nij ni ngüi huīnj mánj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

⁵⁹ Ngaa nj gataj Jesús gunun ango tsínj daj:

—Guinico' re' man'ānj. —Daj gataj Jesús.

—Señor, duna re' sisi gan'anj sinij gachīnj chrē aj. —Daj gataj sij.

⁶⁰ Ngaa nj gataj Jesús:

—Ga'nin' ruhuá re' si gachin' ango ni sij níman. Daj si rún' huin níman huin ni sij. Sanj gan'anj man'án re' ga'mi re' nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj rian né'. —Daj gataj Jesús.

⁶¹ Ngaa nj gataj ango tsínj daj gunun Jesús:

—Señor, huin ruhuāj guinicōj man'án re', sanj duna siní re' sisi gan'anj gatā gunun ni dugüi'ij. —Daj gataj sij gunun Jesús.

62 Sanĭ gataj Jesús gunun sij:

—Nitaj si ní'yanj tsínj da'a nne ngaa nĭ'yaj sij rucú sij. Nĭ da'nga' daj na'ue guĭ'yaj sun sa' 'ngo tsínj rian nicaj sun Yan'anj ngaa nĭ'yaj sij rucú sij. —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

10

Misión de los setenta

¹ Hué daj sĭj nĭ nacui Señor ya'nij xia chi' ran' tsínj nico' sij. Nĭ ga'nĭj sij huĭj huĭj ran' ni sí' guitaj dian sini yan gan'anj ni sí' go'ngo ni xuman' daj nej. ² Nĭ gataj sij gunun ni tsínj daj:

—Rún' huin strigo huin ni ngüĭ achin gunun si-nuguan' Yan'anj. Nĭ rún' huin tsínj a'nin' strigo huin ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Nico nĭn' ruhua strigo ngaj achin ga'nin' ni sij. Ngaa nĭ gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj sisi ga'nij man'an sí' ni tsínj guĭ'yaj sun gan'anj ga'nin' ni sij si-strigo sí'. ³ Nĭ a'nĭ gan'anj ni é re' rún' gan'anj ni xachij 'nĭj scanij ni stuj huee. ⁴ Nĭ sĭ nicaj á re' nnánj nga nnij nun san'anj nej, canj nej, gan'anj án re' mánj. Nĭ sĭ guiniquin' a ni é re' ga'mi a ni é re' nga ni tsínj narĭ' a ni é re' chrej nej mánj.

⁵ Nĭ ngaa gatu a ni é re' 'ngo hue', nĭ gataj sini yan ni é re' rian ni ngüĭ nne chruhua hue' daj: “Gahuin din'inj ruhua ni é re'.” Daj gataj ni é re'.

⁶ Nĭ sisi yu'uj daj nne 'ngo tsínj a'mi sa'aj, ngaa nĭ gahuin din'inj ruhua sij daj huin ruhua ni é re'. Sanĭ sisi nitaj 'ngo tsínj a'mi sa'aj yu'uj daj, ngaa nĭ nanicaj nuguan' sa' ga'mi ni é re' rian án re'.

⁷ Gunan án re' hue' nne tsínj sa' daj. Nĭ xa á re'

go'o a ni é re' si ríqui ni ngüi daj. Daj si ni tsínj 'yaj sun, nì hua si-chrej nì sij si ga du'ue ni sij. Sij gan'anj án re' go'ngo ni hue' mánj. ⁸ Nì ngaa huaj guisij a ni é re' 'ngo xuman' rian ráj xina ni ngüi ni'i ni sij a ni é re', nì xa á re' si ríqui ni sij aj. ⁹ Jnahuin a ni é re' ni ngüi a'nan' si guiman ni sij yu'uj daj. Nì gataj á re' gunun ni sij: “Hua gahuin nichrun' ga'na' nicaj sun Yan'anj rian ni é re'.” Daj gataj ni é re'.

¹⁰ 'Sanì sisi huaj guisij a ni é re' 'ngo xuman', nì nun ráj xina ni ngüi ni'yaj ni sij a ni é re', ngaa nì gahui a ni é re' chruhua cayu, nì gataj á re' gunun ni ngüi mán xuman' daj: ¹¹ “Nagunan' ni únj yo'ój yaj man xánj án re' guta dacój ni únj. Nì da'nga' daj 'yaj ni únj xi'í si na'ue gunun a ni é re' si-nuguan' ni únj. Sanì gunun sa' ni é re' sisi hua gahuin nichrun' ga'na' rian nicaj sun Yan'anj rian ni é re'.” Hué daj gataj á re' gunun ni ngüi man xuman' daj. ¹² Ataj snan'án gunun a ni é re' sisi güi nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni ngüi, ngaa nì huaj gahuin ni ngüi xuman' daj castigo si guiran' ni ngüi xi'i guimán xuman' Sodoma asij ná. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Ayes sobre las ciudades impenitentes

¹³ Ngaa nì gataj Jesús:

—Ducu niqni niman ni é re' ni ngüi mán xuman' Corazín nga xuman' Betsaida. Nì nun gui'yā si sa' xuman' Tiro nga xuman' Sidón rún' gui'yā xuman' Corazín nga xuman' Betsaida. Sanì sisi hua gui'yā si sa' daj, nì hua nani ruhua ni ngüi man Tiro nga Sidón xi'í si-gaquin' ni sij ná. Nì hua gunun ni sij atsij naya'. Nì hua gane

ni sij rian yaj digyán ni sij sisi hua yya nanicaj ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. ¹⁴ Hué dan n̄i güi naḡui'yaj yya Yan'an̄j si-gaquin' ni ngüi, ngaa n̄i huaj guiran' ni é re' castigo si guiran' ni ngüi xi'i guimán xuman' Tiro ngā xuman' Sidón asij ná. ¹⁵ N̄i atā gunun a ni é re' huin a ni é re' ni ngüi man xuman' Capernaum sisi nne n̄in' ruhua ni é re'. Xi'í daj an̄i ruhua ni é re' sisi hua 'ueé n̄in' ruhua xánj án re' rún' hua xata' hua xánj án re', ruhua á re'. San̄i gan'an̄j án re' rian man ni ngüi gahui', gui'yā. —Daj gataj Jesús.

¹⁶ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Ni ngüi unun si ataj á re', n̄i hué daj gunun ni sij si-nuguan'an̄j nej. San̄i sisi danicaj ni ngüi ni é re', n̄i hué daj danicaj ni sij man'an̄j nej. N̄i ni ngüi danicaj man'an̄j, n̄i hué daj danicaj ni sij Yan'an̄j nej. —Daj gataj Jesús.

Regreso de los setenta

¹⁷ Hué dan n̄i nanicaj hua'nij xia chi' ni tsínj gan'an̄j daj. N̄i hua niā' ruhua ni sij. N̄i gataj ni sij gunun Jesús:

—Señor, n̄i da' ni nane xi'i dagahuin rian ni únj ngaa a'mi únj si-xugüi man'án re'. —Daj gataj ni sij.

¹⁸ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Daj rún' yoo ahuí du'ui xata', n̄i da'nga' daj guini'ínj 'na' guinij sichre Satanás xata' aj.

¹⁹ Hua riquij si gahuin nucuj á re' si gurun a ni é re' rian xucuáj ngā xiquin nej. N̄i si gui'yaj xi'i xú' rian án re' mánj. N̄i ga'ue gui'yaj gana ni é re' rian si-fuerza sichre Satanás. N̄i nitaj si guiran' a ni é re', gui'yaj a 'ngo ni nuguan' quij

nan mánj. ²⁰ Nì hua yya dagahuin ni nanē xī'i si ataj á re'. Sanì sī gahuin nià' ruhua ni é re' xi'í si unun ni nanē xī'i si ataj á re' mánj. Sanì gahuin nià' ruhua á re' si hua nīca si-xugüi a ni é re' ta rian yanj xata', 'yaj Yan'anj. —Daj gataj Jesús rian huà'nij xia chí' ni tsínj daj.

Jesús se regocija

²¹ Hué hora daj nì gahuin nià' ruhua Jesús, gui'yaj Espíritu Santo. Nì gataj sij gunun Yan'anj:

—A'mi sa'āj rián re' huín re' chrē nne xata'. Nì nicáj re' nin' sun xata' ngā rian xungüi nīca' nej. Nì a'mi sa'āj rián re' xi'í si digyán re' nuguan' sa' nan rian ni tsínj nitaj si huin achij. Nì garij huì re' nuguan' sa' nan rian ni tsínj ni'i sa' ngā ni tsínj chrūn ga'ì nuguan' nej. Nì da'nga' daj garan' ruhuá re' gui'yáj re' huín re' chrē nne xata'. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

²² Ngaa nì gataj Jesús gunun ni ngüi:

—Riqui chrē daran' ni rasun riānj. Nì a 'ngo ni ngüi nun ni'i daj hua man'ānj huīnj da'níj Yan'anj. Sanì urin chrē ni'i aj. Nì nì a 'ngo ni ngüi nun ni'i daj hua chrē. Sanì urīnj ni'i daj hua chrē si huīnj da'níj Yan'anj. Nì un ngüi rian garan' ruhuāj digyānj, nì ga'ue digyānj rian ni sij daj hua chrē. —Daj gataj Jesús.

²³ Ngaa nì ni'yaj Jesús rian urin ni tsínj nico' sij. Nì gataj sij:

—Hua 'ueé rian ni tsínj acaj cuenta daj hua man'ānj daj rún' acaj cuenta á re' ni'yaj á re' rian xi'íj. ²⁴ Daj si asij ná, nì gahuin nico ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj ngā nico ni rey gahuin ruhua guñi'i ni sí' si ni'i ni é re' acuan'. Sanì nun guñi'i

ni sij. Nĭ gahuin ruhua ni sij gunun ni sij si unun ni é re'. Sanĭ nun gunun ni sij mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El buen samaritano

²⁵ Ngaa nĭ naxuman 'ngo tsínj digyán ley ga'mi sij nga Jesús. Nĭ gahuin ruhua sij xacaj sij cuenta xi'í si-nuguan' Jesús. Nĭ nachínj snan'anj sij Jesús. Nĭ gataj sij:

—Maestro, daj guĭ'yā, nĭ gane nĭgān nga Yan'anj únj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²⁶ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Daj ataj si-ley Yan'anj ayá re' únj. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Nĭ gataj tsínj daj:

—“Gahuin 'i ruhua né' nĭ'yaj né' Señor huin Dan'anj né' nga nĭn' niman né'. Nĭ gahuin 'i ruhua né' nĭ'yaj né' Yan'anj nga daran' si-fuerza né'. Nĭ gahuin 'i ruhua né' nĭ'yaj né' Yan'anj nga nĭn' sta'nga' né'. Nĭ daj rún' 'i ruhua né' ni'yaj né' man'an né', nĭ da'nga' daj gahuin 'i ruhua né' nĭ'yaj né' ni dugüi' né' nej.” —Daj gataj tsínj daj gunun Jesús.

²⁸ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Dugu'naj huaj atáj re'. Sisi da'nga' daj guĭ'yáj re', nĭ gane nĭganj re' nga Yan'anj nánj. —Daj gataj Jesús.

²⁹ Sanĭ man'an tsínj daj, nĭ gahuin ruhua sij sisi guĭni'i Jesús sisi tsínj sa' huin sij. Xi'í daj nĭ nachínj snan'anj sij Jesús. Nĭ gataj sij:

—Nĭ un tsínj huin dugüi'ij únj. —Daj gataj sij.

³⁰ Ngaa nĭ nani Jesús 'ngo cuento gunun sí'. Nĭ gataj sij:

—Gahui 'ngo tsínj daj xuman' Jerusalén huaj sij chrej xuman' Jericó. Nì gahui ni tsínj tū. Nì ga'nej ni sí' si-gan' tsínj huaj daj. Nì ga'ui' ni sí' sij. Nì guiran' xī'i sij, gui'yaj ni sí'. Nì doj nì gahui' sij ngaa gan'anj ni sí'. ³¹ Ngaa nì huaj 'ngo chrej niquin' rian ni tsínj israelita chrej daj. Sanì ngaa guini'i sij ngaj tsínj guiran' xī'i daj, nì gachin anéj sij rian sí' gan'anj sij. ³² Nì huaj 'ngo tsínj levita chrej daj nej. Nì ngaa guini'i sij tsínj daj, nì gachin anéj sij gan'anj sij nej.

³³ 'Sanì huaj 'ngo tsínj samaritano hué gué chrej daj. Nì tsínj 'nā' anéj chrej huin sí'. Nì ngaa guini'i sí' tsínj ngaj daj, nì gahuin 'i ruhua sí' ni'yaj sí' sij. ³⁴ Nì gahuin nìchrun' tsínj samaritano daj. Nì gui'yaj gono'o sij gasiti ngā nnee vino tsínj guiran' xī'i daj. Nì gumi sij atsij rian guiran' xī'i sí'. Nì dagahui sij sí' xiráj dánj sij xucu. Nì nicaj sij gan'anj sij mesón. Nì dugumi sij man'an sí'. ³⁵ Ngaa nì ango güi ngaa huin ruhua sij gan'anj sij, nì guiri sij huìj san'anj huin denario ga'ui' sij ra'a tsínj ducua huin mesón. Nì gataj sij: “Dugumi re' tsínj nan. Nì sisì gūtin' re' huaj, nì man'ānj narū'ue rián re' ngaa nanicā ruhua' yún gā'nāj.” —Daj nani Jesús cuento rian tsínj digyán ley daj.

³⁶ Ngaa nì nachínj snan'anj Jesús sí'. Nì gataj sij:

—Ngaa nì daj hua yya ni huā'nij tsínj gachin daj gahuin tsínj nicaj dugüi' rian tsínj guiran' xī'i daj, ruhua man'án re' únj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ Ngaa nì gataj tsínj daj:

—Hué tsínj gahuin 'i ruhua ni'ya tsínj guiran' xi'i, ruhuāj aj. —Daj gataj tsínj digyán ley daj.

Ngaa ni:

—Güij re' ni da'nga' daj gui'yaj man'án re' nej.
—Daj gataj Jesús.

Jesús visita a Marta y María

³⁸ Ni ngaa huaj Jesús chrej, ni guisíj sí' 'ngo xuman' rian nun 'ngo yun'unj xana gu'naj Marta. Ni gunáj Jesús ducúa ún', gui'yaj ún'. ³⁹ Ni hua 'ngo xugüi'ij Marta gu'naj María. Ni gan'anj gane María dacój Jesús unun ún' si ataj Jesús. ⁴⁰ Ni da nahuij ruhua Marta 'yaj sun ún'. Ngaa ni gahuin nichrun' ún' rian Jesús, ni nachínj snan'anj ún':

—Señor, un sin huin ni nitaj si nahuij ruhuá re' sisi urínj duna xugüi'ij rian daran' ni rasun 'yā nan únj. Gataj re' gunun unj si chraçuij unj yúnj anj. —Daj gataj Marta gunun Jesús.

⁴¹ Ngaa ni gataj Jesús:

—Marta, Marta, nahuij ruhuá re' nga daran' ni sun 'yáj re'. Ni na'ue gahuin din'inj ruhuá re' mánj. ⁴² Sanj hua urin nuguan' sa' huin si ní'yanj. Ni hua nacui María nuguan' sa' daj. Ni ni a 'ngo ni ngüi si ga'ue gataj sisi si gunun María si-nuguan'anj mánj. —Daj gataj Jesús.

11

Jesús y la oración

¹ Ngaa ni 'ngo yun nne Jesús 'ngo yu'uj gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj. Ni ngaa ganahuij gachínj jni'yaj sij, ni gataj 'ngo tsínj nico' sij:

—Señor, digyán re' rian únj daj ga'mi únj ngaa gächinj jni'yaj ni únj rian Yan'anj daj rún' digyán Juan rian ni tsínj nico' sí', ruhua únj. —Daj gataj tsínj daj.

² Ngaa n̄ gataj Jesús:

—Ngaa gächinj jni'yaj á re' rian Yan'anj, n̄ gataj á re':

Chrej ni únj huín re' nné re' xata'.

N̄ huin ruhua únj si ga'mi 'ueé ni ngüi xi'í si-xugüi man'án re'.

N̄ huin ruhua únj si ga'na' re' guñicaj re' sun rian ni ngüi, ruhua ni únj.

N̄ daj rún' dagahuin sa' ni ángel mán xata' rian man'án re', n̄ da'nga' daj dagahuin ni ngüi mán n̄ica' rian man'án re', ruhua únj nej.

³ N̄ riqui re' si xa ni únj da' go'ngo güi.

⁴ N̄ guñicaj re' 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' únj si da'nga' daj nicaj únj niman nico xi'í gaquin' 'yaj dugüi' únj rian únj nej.

N̄ si duná re' si gatsij sichre niman ni únj mánj. San̄i ga'ni re' sisi si gui'yaj gana si quij rian únj. Da'nga' daj gataj á re' ngaa gächinj jni'yaj á re' rian Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵ N̄ gataj ruhua' yún Jesús:

—Gui'yó' cuenta sisi hua 'ngo tsínj nicaj dugüi' nga 'ngo ni é re'. N̄ huaj sij yan' sa' ducua' sí'. N̄ gataj sij gunun sí': "Jnanj, chracuij re' hua'nij chrachrúnj xa 'ngo dugüi'tj 'na' ducua'j. ⁶ N̄ huaj sij chrej, san̄i nitaj si guiri'tj ga'uuj xa sij mánj." Daj gataj sij rian dugüi' sij. ⁷ San̄i gataj tsínj nne chruhua hue' gunun dugüi' sij: "Si ga'na' chran' yun'únj re' yünj mánj. Hua ránj rian hue'. N̄

ngā ngā ni da'nī rian nna. Sij ga'ue nāchicāj rīquīj rián re' mánj.” Daj gataj sij, ruhua á re' únj. Sé daj gataj sij mánj. ⁸ Nī atā gunun a ni é re' sisi nūnj si na'uej sij nāchica sij gā'ui' sij xi'í si nicaj dugūi' tsínj daj ngā sij, sanī xi'í si ducu reque sí', nī nāchica sij gā'ui' sij daran' si achínj sí'.

⁹ 'Asíj nī atā gunun a ni é re' sisi gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj. Nī rīqui Yan'anj rian án re'. Nāno' a ni é re' nuguan' sa', nī nari' a ni é re'. Nī guī'yaj á re' rún' 'yaj 'ngō tsínj ita ra'a rian hue', nī nā'ni Yan'anj gatu a ni é re' aj. ¹⁰ Daj si daran' ni ngūi achínj, nī ri' ni sij. Nī ni ngūi nāno', nī nari' ni sij nej. Nī ni ngūi ita ra'a rian hue', nī nā'ni Yan'anj gatu ni sij nej. ¹¹ Nī sisi da'nīj ni é re' achínj chrachrúnj xaj, nī gā'ue gā'ui' a ni é re' yej ra'a ní'. Nī ngaa achin 'ngō xucuaaj, nī gā'ue gā'ui' a ni é re' 'ngō xucujá xā sij ní'. Sé daj huin mánj. ¹² Nī gā'ue gā'ui' a ni é re' 'ngō xiquin ra'a da'nīj a ni é re' ngaa achin chruj ní'. Sé daj huin mánj. ¹³ Tsínj xi'i huin a ni é re'. Sanī ni'i a ni é re' si hua sa' gā'ui' ni é re' xā ni da'nīj ni é re'. Yu'uj daj nī huaj nīn' ruhua si rīqui yya chrej a ni é re' nne xata' Espíritu Santo rian ni ngūi achínj Espíritu Santo rian-án'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Una casa dividida contra sí misma

¹⁴ Nī 'ngō gūi nī guiri Jesús 'ngō nane xi'i niman 'ngō tsínj na'ue gā'mi daj. Nī gaxi'i sí' gā'mi sí'. Nī gahuin yan'anj ruhua ni ngūi guini'i ni sij si guī'yaj Jesús. ¹⁵ Sanī gā'mi go'ngo ni sij xi'í Jesús. Nī gataj ni sij:

—Xi'í si-fuerza man'an sichre gu'naj Beelzebú, n̄i ri Jesús ni nane x̄i'i niman ni ngüi. —Daj gataj da'aj ni sij.

¹⁶ N̄i gachínj ango da'aj ni sij sisi gu'yaj Jesús 'ngo si sa' 'na' xata'. Daj si huin ruhua ni sij guta' ni sij gaquin' xiráj Jesús. ¹⁷ San̄i ni'i Jesús si ani ruhua ni sij. Ngaa n̄i gataj sij:

—Sisi unun' ni dugüi' 'ngo ducuasun, n̄i guere' xuman' daj, gu'yaj ni man'an ni sij mán sij. N̄i sisi unun' 'ngo tsínj daj nga ni dugüi' sij mán ducua' sij, n̄i guere' ni sij nej. ¹⁸ Hué daj huin sisi unun' sichre Satanás nga ni nane x̄i'i, n̄i daj ga'ue gunucuj rian nicaj sun sichre Satanás, ruhua á re' únj. N̄i da'nga' daj nachínj snan'an a ni é re' xi'í si ataj á re' si r̄ij nane x̄i'i chruhua niman ni ngüi nga si-fuerza Beelzebú. San̄i sé si xanga' huin mánj. ¹⁹ San̄i sisi r̄ij ni nane x̄i'i niman ni ngüi nga si-fuerza Beelzebú, ngaa n̄i un tsínj riqui sisi gu'ri ni tsínj nico' ni é re' nane x̄i'i niman ni ngüi, ruhua á re' únj. A'mi ni sij nga ni nane x̄i'i, ruhua á re' ní'. Hué dan n̄i digyán ni sí' sisi nitaj si hua n̄ica ruhua á re' mánj. ²⁰ San̄i sisi hua yya r̄ij nane x̄i'i chruhua niman ni ngüi 'yaj ra'a man'an Yan'anj xanga', ngaa n̄i huin ruhuaj gata sisi ga'na' guisij si guinica' sun Yan'anj scanij a ni é re' aj.

²¹ 'Gu'yo' cuenta daj 'yaj 'ngo tsínj hua nucuj nne ducuj. Ngaa hua xirúnj si chria' sij dugumi sij ducua' sij, n̄i hua xitinj ruhua sij nne sij nga daran' si nara sa' sij. ²² San̄i ngaa 'na' ango tsínj nucuj doj daj nga man'an sij, n̄i gu'yaj gana sí' rian sij. N̄i ga'nej sí' xirúnj si chria' sij nga ango

ni rasun nara sa' sij. Ni gura' da'aj sí' nga ni dugüi' sí'.

²³ Ni tsínj nitaj si nicaj dugüi' ngāj, ni unun' sij ngāj. Ni tsínj nitaj si naran' strigo ngāj, ni re'ej sij strigo aj. Ni 'yaj sij sisi na'ue guinico' ni ngüi man'anj. —Daj gataj Jesús.

El espíritu inmundo que vuelve

²⁴ Ngaa ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Ni ngaa gahui nane xi'i niman 'ngo tsínj daj, ni chéj nane xi'i 'ngo yu'uj hua naco nano' sij ni a naranj ruhuaj. Sanj nun nari' sij rian naranj ruhuaj. Ngaa ni: “Nanicā ruhua' yünj ducuāj rian gahuī”, ataj nane xi'i daj. ²⁵ Ni ngaa nanicaj nane xi'i daj, ni nari' sij 'ngo hue' hua ní'ni. Ni hua naca' ne. Ni nagui'yaj sa' ne hue' daj. Ni da'nga' daj rún' huin hue' daj, hué daj huin niman tsínj daj. ²⁶ Ngaa ni gan'anj nane xi'i daj. Ni nāno'-ó' ango ichij nane xi'i quij hua daj nga man'an sij. Ni daran' ni nane xi'i daj ganatu nuguan'an niman tsínj daj ruhua' yún gane-é'. Ni guiran' tsínj daj nico sayun daj nga si guiran' sij asij sini yan. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Los que en verdad son bienaventurados

²⁷ Ni diaj hua a'mi Jesús, ni gaguáj 'ngo yun'unj xana nne scanij ni ngüi. Ni gataj ún':

—Hua 'ueé rian nní re' xi'í si guchruj ún' man'án re'. Ni dugutsi ún' man'án re' nej. —Daj gaguáj yun'unj xana daj.

²⁸ Sanj gataj Jesús:

—Hua 'ueé rian ni ngüi unun si-nuguan' Yan'anj. Ni 'yaj ni sij daj rún' ataj Yan'anj gunun ni sij nej. —Daj gataj Jesús.

La generación perversa demanda señal

²⁹ Nĭ gahuin nico ni ngüi nahuin yu' xi'nĭj Jesús. Ngaa nĭ gaxĭ'i Jesús ga'mi sij. Nĭ gataj sij:

—Sé ni ngüi sa' huin ni ngüi mán yyaj. Achínj ni sij 'ngo si sa' 'na' xata', guĭ'yā. Sanĭ sĭ guĭ'yā 'ngo si sa' guĭni'i ni sij mánj. Urin si guiran' tsínj gu'naj Jonás asĭj ná huin si guĭni'i ni sij aj. ³⁰ Nĭ daj rún' guĭ'yaj Yan'anj 'ngo si sa' nico ngā Jonás guĭni'i ni ngüi guimán xuman' Nínive asĭj ná, nĭ da'nga' daj guĭ'yaj Yan'anj ngā man'ānj guĭni'i ni ngüi mán yyaj huĭnj da'nĭj ni ngüi.

³¹ 'Nĭ ngaa guĭsĭj güi naĭgui'yaj yya Yan'anj ngā ni ngüi, nĭ ganiquin' reina 'na' ne' sur gataj ún' sisĭ da'ui ni ngüi mán yyaj gaquin'. Daj si ga'na' ún' da' xi'í nĭn' xungüi gunun ún' si-nuguan' tsínj gu'naj Salomón. Nĭ huin chrĭn sĭ' si-nuguan' Yan'anj. Sanĭ huin achĭj man'ānj daj ngā Salomón rian án re'. ³² Nĭ güi ganahuij xungüi ngaa naĭgui'yaj Yan'anj xi'í si-gaquin' ni tsínj, nĭ naḡxuman ni tsínj guimán xuman' Nínive asĭj ná ngā ni tsínj maḡ acuan'. Nĭ gataj ni tsínj daj sisĭ da'ui ni tsínj maḡ acuan' gaquin'. Daj si ganani ruhua ni tsínj guimán Nínive daj xi'í si-gaquin' ni sij ngaa gunun ni sij si nata' Jonás si-nuguan' Yan'anj gunun ni sij. Sanĭ huin achĭj man'ānj daj ngā Jonás rian án re'.

La lámpara del cuerpo

³³ Nĭ gataj ruhua' yún Jesús:

—Nĭ sé si gari huĭ' 'ngo candil ngaa arún' yan'an chra-á'. Nĭ sĭ gune' riqui chrúnj mánj.

Sanj guto' xata' sisi guixiguin rian ni ngüi gatu chruhua hue'.

³⁴ 'Rún' huin 'ngo yan'an xiguin, ni da'nga' daj huin rundij rian né'. Ni ngaa xiguin sa' rundij rian né', ni ni'yaj sa' né'. Sanj sisi nitaj si xiguin sa' rundij rian né', ni na'ue nari' né' 'ngo chrej sa' gan'anj né'. Daj si hua rumi' rian né'. ³⁵ Ga cuidado rian án re' sisi xiguin sa' chruhua niman án re'. Ngaa ni si ga rumi' rian nne ni é re' mánj. ³⁶ Ni sisi xiguin sa' chruhua niman né', ni nitaj si hua rumi' rian nne né' mánj. Daj si xiguin sa' chruhua niman né' ni'yaj né' daj rún' 'yaj 'ngo yan'an xiguin. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

Jesús acusa a fariseos y a intérpretes de la ley

³⁷ Ni ngaa ganahuij ga'mi Jesús, ni gaquínj 'ngo tsínj fariseo xa Jesús ducúa sí'. Ni gatúj Jesús gan'anj gane sij rian mesa. ³⁸ Ni gahuin yan'anj ruhua tsínj daj ngaa guini'i sij sisi nun nania' nico Jesús asij ngaa achin xa nungüej sij. ³⁹ Sanj gataj Señor gunun sij:

—Ni tsínj fariseo huin ni é re'. Ni na'nin' sa' á re' xiráj tasa nga xiráj go'o nej. Sanj re' chruhua niman án re', ni man nin' ruhua si quij hua. Daj si 'yaj tu a ni é re', ni 'yaj quij a ni é re' nej. ⁴⁰ Tsínj nitaj si unun huin ín re'. Ni'i a ni é re' sisi gui'yaj Yan'anj nnee cúj né'. Ni da'nga' daj nun ni'i a ni é re' sisi gui'yaj Yan'anj niman né' ní'. ⁴¹ Sanj ga'ui' a ni é re' da'aj si'yaj á re' rian ni ngüi niqúi, ngaa ni xacaj á re' cuenta sisi hua sa' chrej chéj a ni é re' aj.

⁴² 'Sanj ducu niqúi niman án re' ni tsínj fariseo. Daj si guiran' ni é re' nico sayun. Aya

á re' rumi coj nun stila nga coj ruda nej, daran' ni cuej nej. Ní ngaa guisíj ichi' rumi, nì a'ui' ni é re' 'ngo rumi rian Yan'anj. Sanì dunáj a ni é re' si guì'yaj nìca á re' rian dugüi' a ni é re'. Nì nitaj si 'ì ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj mánj. Sanì huin ruhua Yan'anj sisi guì'yaj á re' ni nuguan' nico nan. Nì na'uej ruhua Yan'anj sisi dunáj á re' nga ango nuguan' le mánj.

43 'Ducu niqúi niman ni é re' tsínj fariseo. Guiran' ni é re' nico sayun. Daj si aran' ruhua á re' gane a ni é re' chrun xila sa' doj niqúin' chruhua nuhui. Nì aran' ruhua ni é re' si garun du'ua ni ngüi ra'a ni é re' rian yu'ue.

44 'Nì ducu niqúi niman án re' huin ín re' ni tsínj fariseo. Tsínj digya' yun'unj huin ín re'. Nì rún' hua rian achin' ni ngüi niman daj huin ín re'. Nì nun ni'i ni ngüi. Nì rún' huin ngaa xinga ni ngüi a nun ni'i ni sij ngaj niman, nì run ni sij da'nga' da huin ín re'. Daj si nun ni'i ni sij sisi quij nìn' ruhua hua niman án re'. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

45 Ngaa nì gataj 'ngo tsínj digyán ley rian Jesús: —Maestro, ngaa a'mí re' daj, nì a'mi quíj re' rian ni únj nej. —Daj gataj sij.

46 Sanì gataj Jesús: —Ducu niqúi niman án re' tsínj digyán ley. Daj si guiran' ni é re' nico sayun. Nì rún' 'yaj ni tsínj arun carga ya'ì xiráj ni xucu daj, 'yaj á re' nga ni ngüi. Nì ya'ì nìn' ruhua carga daj. Nì na'ue gunucuj ni sij gache ni sij. Nì a' doj na'ue chracuj a ni é re' ni sij nga urin ra'a ni é re' ga mánj.

47 'Nĭ ducu niq̄ui niman án rē' xi'í sayun guĭran' án rē'. Daj si 'yaj á rē' ni chr̄an rian ngaj ni níman ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anĭ asĭj ná. Nĭ dagahui' ni xi ni é rē' ni sí'. 48 Nĭ xi'í si 'yaj quiĭj ni é rē', nĭ da'nga' daj digyán ni é rē' sisi ga nĭca ruhua á rē' nga si guĭ'yaj ni xi a ni é rē'. Daj si hua yya dagahui' ni sij ni sí'. Sanĭ 'yaj ni é rē' ni chr̄an rian achin' ni sij aj.

49 'Nĭ rĭan ni'i sa' Yan'anĭ, nĭ gataj-á': "Ga'nĭ ni tsínj ga'mi si-nuguan'anĭ nga ni tsínj guĭ'yaj sun riánj nej. Nĭ dagahui' ni sij go'ngo ni sí'. Nĭ guĭnico' ni sij ango ni sí'. 50 Nĭ asĭj guĭ'yaj Yan'anĭ xungüi, nĭ dagahui' ni sij ga'i nĭn' ruhua ni tsínj nata' si-nuguan' Yan'anĭ rian ni ngüi. Sanĭ da'ui ni ngüi mán yyaj si-tun man'an ni sí'. 51 Nĭ da'ui sini ni sij si-tun man'an tsínj gu'naj Abel. Nĭ ganahui da' si-tun man'an Zacarías huin si da'ui ni sij. Nĭ dagahui' ni sij sí' dani nna yej nga ducuá Yan'anĭ." Da'nga' daj atā gunun a ni é rē' sisi da'ui ni ngüi mán yyaj gaquin', guĭ'yaj ni tsínj daj.

52 'Nĭ ducu niq̄ui niman án rē' ni tsínj digyán ley. Guĭran' ni é rē' nico sayun. Daj si aránj ni é rē' si-chrej Yan'anĭ rian ni ngüi. Nĭ nun ga'ue gaġu ni é rē' chrej daj nej. Nĭ ni tsínj huin ruhua gaġu, nĭ na'uej ruhua á rē' gaġu ni sij mánj. —Daj gataj Jesús.

53 Nĭ ngaa ga'mi Jesús ni nuguan' daj, nĭ ga'man nĭn' ruhua ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo. Ngaa nĭ gaxi'i ni sij nachínj snan'anĭ ni sij Jesús xi'í ga'i rasun. Nĭ chr̄an' yun'unĭj ni sij sí' nej. 54 Daj si huin ruhua ni sij sisi gaġhe du'ua

Jesús xi'í si ga'mi sí'. Ngaa n̄i ga'mi gaquin' ni sij xi'í sí', ruhua ni sij.

12

La levadura de los fariseos

¹ Hué dan n̄i nahuin yu' ga'i mil ni ngüi rian huaj Jesús. N̄i da run 'ngō run ango ni sij.

N̄i gaxi'i Jesús ga'mi sí'. N̄i gataj sini sí' rian ni tsínj nico' sí':

—Gā cuidado ni é re' ngā si-levadura ni tsínj fariseo. Daj si tsínj digya' yun'unj huin ni sij. Nitaj si 'yaj ni sij daj rún' a'mi ni sij. ² Si ga'ue gari hūi ni ngüi 'ngō ni nuguan' mánj. N̄i si ga'ue gari hūi ni ngüi si 'yaj ni sij mánj. San̄i hua 'ngō güi, n̄i naxira' daran' ni nuguan' gari hūi ni ngüi aj. ³ Hué dan n̄i daran' si ga'mi a ni é re' rian hua rumi', san̄i gunun ni ngüi ni nuguan' daj rian hua xiguin yan'an. N̄i daran' ni nuguan' ga'mi hūi ni é re' ngaa naránj ni é re' rian ducua re' ngaa ga'mi hūi ni é re', n̄i gaguaj ni sij xe' gunun daran' ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús.

A quién se debe temer

⁴ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni sij:

—N̄i huin ni é re' ni tsínj nicaj dugüi' ngāj. N̄i ataj snan'an gunun ni é re' sisi si guxu'ui' ni é re' rian ni tsínj ga'ue dagahui' nnee cúj né'. Ngaa síj n̄i nitaj ango si gūi'yaj ni sij ngā né' gā mánj.

⁵ San̄i gatā gunun a ni é re' un sin rian guxu'ui' ni é re': Hué guxu'ui' ni é re' rian Yan'anj xanga'. Daj si ngaa gahui' ni é re', gūi'yaj Yan'anj, n̄i gataj Yan'anj un ngüi gan'anj rian yan'an. Ngaa n̄i hua si xi'i xu'ui' ni é re' rian Yan'anj anj.

6 'Xanga' ane' un'un' xataj le huĭj san'anĭ moneda aj. Sanĭ nitaj si ni'yun ruhua Yan'anĭ go'ngo ni xuj mánj. 7 Hué daj nga ni é re', ni aya Yan'anĭ da' go'ngo hueé chra ni é re'. Xi'í daj ni sĭ guxu'ui' ni é re' mánj. Daj si huaj ní'yanĭ ni é re' rian ni xataj aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El que me confesare delante de los hombres

8 Ngaa ni gataj Jesús:

—Ataj snan'an gunun a ni é re' sisi daran' ni tsínj nata' sisi nico' ni sij yünj rian ni ngüi, ngaa ni natáj rian ni ángel nne nga Yan'anĭ sisi tsínj nico' man'anĭ huin ni sij. 9 Sanĭ daran' ni tsínj na'uej ruhua nata' rian ni ngüi si nico' ni sij man'anĭ, ni na'ue natáj rian ni ángel nne nga Yan'anĭ sisi tsínj nico' man'anĭ huin ni sij mánj.

10 'Ga'ue guñicaj Yan'anĭ 'ngo niman nico xi'í ni ngüi ga'mi quij rian da'nĭj ni ngüi huin man'anĭ. Sanĭ sĭ guñicaj Yan'anĭ niman nico xi'í ni ngüi ga'mi quij xi'í Espíritu Santo mánj.

11 'Ni ngaa nĭcaj ni sij ni é re' gan'anĭ án re' si-nuhui ni tsínj israelita nga rian güesi nga rian ni tsínj nĭcaj sun, ngaa ni sĭ gahuin ruhua á re' si daj gataj á re' ngaa naĉhinĭ snan'anĭ ni sij ni é re' mánj. 12 Daj si ngaa guisij hora ga'mi a ni é re', ni dĭgyán man'an Espíritu Santo si ga'mi a ni é re' rian ni sí'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

El rico insensato

13 Ngaa ni gataj 'ngo tsínj niquin' scanĭj ni ngüi gunun Jesús:

—Maestro, gataj re' gunun jnān si gura' da'aj sij si dunáj chrej nungüej únj. —Daj gataj tsínj daj.

¹⁴ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Jnánj né', un sin huin ani ruhuá re' sisi gahuin man'ānj tsínj gui'yaj yya scanij ni é re' únj. N̄i un sin huin n̄i ga'mī xi'í rasun hua rian nungüej jnánj re', ruhuá re' únj. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni ngüi:

—Ga cuidado ni é re' sisi s̄i gahuin xicoj ruhua ni é re' nga ni rasun mán chruhua xungüi nan mánj. Sisi guiri' né' nico ni rasun gahuin si'yaj né', n̄i sé ni rasun daj gui'yaj si xacaj né' 'ngo chrej sa' mánj. —Daj gataj Jesús.

¹⁶ Ngaa n̄i nani Jesús 'ngo cuento si digyán sij rian ni ngüi. N̄i gataj sij:

—Hua 'ngo tsínj xuru'ue. N̄i sa' n̄in' ruhua ga'uej xina sij. ¹⁷ Ngaa n̄i gani ruhua tsínj xuru'ue daj: “Daj gui'yā, n̄i nitaj rian nara sa'āj ni rasun nan mánj.” Da'nga' daj gani ruhua sij.

¹⁸ Hué dan n̄i gataj sij gunun man'an sij: “Hua ni'ínj daj gui'yā. Ga'nē ni si-gurūj, n̄i n̄agui'yaj xachij ruhua' yūnj angoj. N̄i nara sa'āj daran' ni si guiri'ij nga daran' ni rasun mán nej. ¹⁹ Hué dan n̄i gatā gunun nimānj sisi man nico ni rasun daj riānj. N̄i guisi ga'ī yo'. N̄i ga'ue naranj ruhuāj, n̄i xaj, n̄i go'ōj nej. N̄i ga'ue gahuin niā' ruhuāj nej. Daj gatā gunun nimānj.” Daj gani ruhua tsínj xuru'ue daj. ²⁰ San̄i gataj Yan'anj gunun sij: “Tsínj n̄i'yun huín re'. Hué gue n̄i nan gahui' re'. N̄i un sin si'yaj gahuin si nara sa' re',

ruhuá re' únj." Daj gataj Yan'anj. ²¹ Da'nga' daj gahuin guiran' tsínj ri' nico ni rasun ngaa huin-in' güenda urin man'an sij. Ni niqui niman sij rian Yan'anj si nitaj ni rasun sa' nicaj sij güenda Yan'anj manj. —Daj gataj Jesús.

El afán y la ansiedad

²² Hué dan ni gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Xi'í daj gatā gunun a ni é re' sisi sī gahuin ruhua ni é re' nga si xa ni é re' guiman ni é re' manj. Ni si gahuin ruhua á re' nga atsij gunun ni é re' nej. ²³ Ni'i ni é re' sisi hua ni'na' né', gui'yaj Yan'anj. Ni sisi hué daj huin, ni nucuj Yan'anj gui'ya sisi hua si xa né' nej. Ni gui'yaj Yan'anj nnee cú'. Ni sisi nucuj Yan'anj gui'ya nnee cú', ni ga'ue riqui sisi hua si-gan' né' nej.

²⁴ 'Ni'yaj ni é re' ni xaca. Nitaj si unun xuj nna. Ni nitaj si ri xuj nna nej. Ni nitaj si-guru xuj nej. Sanī a'ui' Yan'anj si xa xuj. Ni ní'yanj doj ni é re' daj nga ni xataj nej aj. ²⁵ Ni ga'ue gahuin xacan ni é re' doj xi'í si nani ruhua ni é re' ní'. Sī ga'ue manj. ²⁶ Hué dan ni sisi sī ga'ue gui'yaj á re' nuguan' le doj, ni daj ga'ue gui'yaj á re' nuguan' nico doj, ruhua á re' únj.

²⁷ 'Ni'yaj á re' daj achij yaj lirio. Nitaj si 'yaj sun yaj. Ni nitaj si hua'a yaj yu'uej nej. Sanī atā gunun ni é re' sisi hua niā' nin' ruhua yaj daj, daj nga tsínj gu'naj Salomón ngaa gunun sí' atsij sa' nin' ruhua. ²⁸ Ni yyaj ni man coj riqui quij. Ni a'yoj gari yan'an ni sij coj daj. Ni gaca-á'. Ni sisi Yan'anj 'yaj sisi hua niā' ni coj, ni huaj nin'

ruhua riqui-í' si-gan' ni é re' nej. Sanj huin ni é re' ni tsínj xuman doj ruhua ni'yaj Yan'anj.

²⁹ 'Hué dan nj sj gahuin ruhua á re' nga si xa á re' nga si go'o ni é re' mánj. Nj sj guiriun ruhua re' mánj. ³⁰ Daj si hué xi'í ni rasun nan huin si nani ruhua ni ngüj nitaj si xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Sanj ni'i chrej ni é re' un rasun achin rian án re'. ³¹ Sanj nãno' sini a ni é re' sisi njcaj Yan'anj sun niman án re'. Hué dan nj riqui Yan'anj daran' rasun nan rian án re' nej.

³² 'Rún' huin 'ngõ xi'nin' xachij dugumij daj huin ni é re'. Yu'uj daj sj guxu'ui' ni é re' mánj. Doj ni é re' huin, sanj hua ani ruhua chrej ni é re' riquij rian nicaj sun-ún' gane ni é re' nga-á'.

³³ 'Gudu'ue ni é re' si'yaj ni é re'. Nj ga'ui' ni é re' rian ni ngüj yaco ran'. Ngaa nj ga'ue guiri' a ni é re' 'ngõ nnij sa' rian gara sa' á re' si-san'anj ni é re'. Nj nitaj si xutu nnij da mánj. Nj san'anj daj huin san'anj nara sa' ni é re' xata' rian nitaj si sj tsínj tu. Nj nitaj si nahuij san'anj da mánj. ³⁴ Daj si rian nara sa' ni é re' si'yaj ni é re', nj hué yu'uj daj nãni ruhua niman ni é re' nej.

El siervo vigilante

³⁵ 'Daj rún' nanun chrún 'ngõ tsínj daj si-gan' sij, nj da'nga' daj ga chrún ni é re' nej. Nj daj rún' arun 'ngõ tsínj daj yan'an chra candil sisi xiguin chrej huaj sij, nj da'nga' daj gui'yaj á re' nej. ³⁶ Gana'uij a ni é re' daj rún' 'yaj ni si-moso 'ngõ tsínj xuru'ue. Ana'uij ni sij si numan sí' gan'anj sí' rian xacaj 'ngõ tsínj yun'unj xana. Nj ana'uij ni moso daj sisi nã'ni yoq ni sij rian hue' ngaa guita ra'a sí' natu sí' chruhua hue'. ³⁷ Nj hua 'ueé

rian ni moso daj ngaa nūn ruhua ni sij ana'uij ni sij 'nā' niq̄ui tsínj dūcua daj. Xānga' ataj snan'ān gunun a ni é re' sis̄i gāne ni sij rian mesa gūi'yaj sí'. Nī gūi'yaj sun sí' rian ni sij gā'ui' sí' si xā ni sij. ³⁸ Nī hua 'ueé rian ni moso daj sis̄i nūn ruhua ni sij ana'uij sij mán ni sij si yān' s̄a' si guereṅga' si 'nā' niq̄ui tsínj dūcua daj. ³⁹ Gunun s̄a' á re' nan. Sis̄i gūini'i 'ngō tsínj 'dūcua daj un hora gā'na' 'ngō tsínj tū, nī dūgumi s̄a' sij ducúá sij. Nī s̄i gā'nij sij nā'ni sí' gātu sí' ducúá sij, gūi'yaj tū sí' mánj. ⁴⁰ Nī da'nga' daj gūi'yaj a ni é re' gā chrūn gūiman án re'. Daj si gā'na' man'ānj hué guē hora nitaj si ani ruhuá re' huīnj da'nij ni ngūi. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

El siervo infiel

⁴¹ Ngaa nī nachínj snan'anj Pedro Jesús. Nī gataj sij:

—Señor, naní re' cuento nan urin rian ni únj ní'. As̄i rian daran' ni ngūi s̄a'. —Daj gataj Pedro.

⁴² Ngaa nī gataj Señor:

—Nī hua 'ngō tsínj nicaj yun'unj moso. Nī dūgumi sij ni moso daj, gūi'yaj xuru'ue. Nī a'ui' s̄a' sij si xa ni sí' ngaa ruhua gūisij hora xa ni sí'. Nī sis̄i dāgahuin s̄a' tsínj daj si-sun sij, nī daj gūi'yaj xuru'ue daj ngā sij, ruhua á re' únj.

⁴³ Nī gā 'ueé rian tsínj nicaj yun'unj moso daj sis̄i hua gācuij sij ngaa 'nā' niq̄ui xuru'ue nāri' sí' sij.

⁴⁴ Xānga' atā gunun a ni é re' sis̄i gūinica'j tsínj daj sun dūgumi sij daran' si'yaj xuru'ue daj, gūi'yaj sí'. ⁴⁵ Sanī sis̄i gāni ruhua tsínj nicaj yun'unj moso daj sis̄i gāhuin ran 'nā' niq̄ui si-xuru'ue sij, nī gaxi'i sij gā'ui' sij ni tsínj ngā ni yun'unj

xana dugumi sij, n̄i gax̄i'i sij xa n̄asa' sij, n̄i go'o n̄asa' sij d̄a' gaxini sij. ⁴⁶ N̄i xi'í si nun ana'uij sij ḡa'na' si-xuru'ue sij, n̄i ḡa'na' sí' hué gue hora nitaj si ani ruhua sij si ḡa'na' sí'. N̄i ducu gūi'yaj sí' castigo sij. N̄i gūiran' sij sayun daj rún' gūiran' ni tsínj nitaj si 'yaj gacuij, gūi'yaj sí'.

⁴⁷ 'N̄i hua tsínj nicaj yun'unj ni'i si huin ruhua si-xuru'ue sij gūi'yaj sij. San̄i nun gūi'yaj sij. N̄i nitaj hua xugüi 'yaj sij ḡa'na' sí'. Yu'uj daj n̄i ducu duguayun sí' sij. ⁴⁸ San̄i hua ango tsínj nicaj yun'unj. N̄i nun ni'i sij si huin ruhua si-xuru'ue sij gūi'yaj sij. N̄i sisi gūi'yaj sij rasun nun ḡa'uej ruhua si-xuru'ue sij gūi'yaj sij, san̄i doj gayun sij, gūi'yaj sí' xi'í si nun ni'i sij.

'N̄i sisi a'ui' nico Yan'anj rian 'ngo tsínj daj, n̄i huin ruhua Yan'anj sisi gūi'yaj 'ueé sij nḡa si ga'ui'-í' rian sij. Tsínj nicaj sun nico dugumi sij si'yaj Yan'anj, n̄i n̄achin' Yan'anj cuenta rian sij sisi dugumi sa' 'ueé sij si'yaj sí'.

Jesús, causa de división

⁴⁹ 'Yūnj 'n̄a' garūn yan'an chruhua xungüi nan. N̄i ducu huin ruhuāj sisi hua aca yan'an daj. ⁵⁰ Hua n̄ian si gūiran'ānj 'ngo sayun nico. N̄i ducu ani guitsi ruhua nimānj da gūisij gūiran'ānj sayun daj. ⁵¹ Gani ruhua á re' sisi ḡa din'inj rian ni ngüi ngaa ga'n̄aj chruhua xungüi, ruhua á re' ní'. Sé daj huin mánj. San̄i at̄a ḡunun a ni é re' sisi ḡunun' ni tsínj nḡa dugüi' ni sij, gūi'yaj si-nuguan'ānj. ⁵² N̄i asij yyaj n̄i ḡunun' un'un' ran' ni dugüi' 'ngo tsínj daj. N̄i ḡunun' huā'nij ran' tsínj nḡa yahuij ran' tsínj. N̄i ḡunun' huij ran' tsínj nḡa ya'nij ran' tsínj. ⁵³ N̄i xi'í si-nuguan'ānj,

n̄i ḡunun' n̄unḡüej chrej tsínj daj. N̄i ḡunun' n̄unḡüej da'n̄íj sí' nej. N̄i ḡunun' n̄unḡüej n̄ni yun'unj x̄ana daj. N̄i ḡunun' n̄unḡüej da'n̄íj unj nej. N̄i ḡunun' n̄unḡüej n̄ni chrej 'ngo yun'unj x̄ana daj. N̄i ḡunun' n̄unḡüej xaco' unj nej. —Daj gataj Jesús.

¿Cómo no reconocéis este tiempo?

⁵⁴ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni nḡüi:

—Ni'i sa' á re' daj xacaj ni é re' cuenta. Daj si ngaa guini'i a ni é re' sisi nasíj nga rian atuj ḡüi, n̄i ataj á re' sisi doj, n̄i gaman'. N̄i da'nga' daj aman' yya. ⁵⁵ N̄i ngaa ahui nane ne' sur, n̄i ataj á re' sisi doj, n̄i ḡahuin yan'an. N̄i da'nga' daj ḡahuin yan'an. ⁵⁶ Tsínj digya' yun'unj huin a ni é re'. Sa' á re' ruhua á re', san̄i ani quij ruhua á re'. Ni'i a ni é re' xacaj á re' cuenta daj hua xata' nḡa daj hua rian yo'ój. San̄i nun ni'i a ni é re' daj 'yaj Yan'anj scanij a ni é re' yyaj mánj. —Daj gataj Jesús.

Arréglate con tu adversario

⁵⁷ N̄i gataj Jesús:

—N̄i un sin huin n̄i na'ue xacaj a ni é re' cuenta un nuguan' hua n̄ica yya únj. ⁵⁸ N̄i sisi hua 'ngo tsínj unun' nḡa s̄o', n̄i nicaj sij s̄o' gan'anj sij ducuasun, san̄i hué gue chruhua chrej ngaa diaj huaj n̄unḡüej é re' daj, n̄i hué yu'uj daj nagui'yaj yya n̄unḡüej é re' xi'í nuguan' unun' n̄unḡüej é re'. N̄i sisi s̄i gui'yaj yya n̄unḡüej é re', ngaa n̄i n̄icaj sí' man'án re' rian ḡües̄i. N̄i naga'ui' ḡües̄i man'án re' rian caíde. N̄i ḡari caíde man'án re' ducuağa'. ⁵⁹ N̄i ataj snan'án ḡunun re' sisi nitaj si huaj ḡahui re' yu'uj daj da guisij ganahuij

naṛu'ue re' daran' gaquin' gui'yáj re', da nī gahui re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

13

Arrepentíos o pereceréis

¹ Nī hué güi daj nī niquin' 'ngo ni tsínj rian nne Jesús. Nī nata' ni sí' daj guiran' go'ngo ni tsínj 'na' estado Galilea rian Jesús. Daj si dagahui' tsínj gu'naj Pilato. Nī nachej Pilato si-tun man'an ni tsínj daj ngā si-tun ni xucu dagahui' ni sij ga'ui' ni sij rian Yan'anj. ² Ngaa nī gataj Jesús rian ni tsínj niquin' daj:

—Xi'í si da'nga' daj guiran' ni tsínj daj, nī da'ui ni sij doj gaquin' daj ngā ango ni ngüi nne estado Galilea, ruhua ni é re' ní'. ³ Sé daj huin mánj. Nī atā gunun a ni é re' sisi nitaj si nānicaj ruhua ni é re' nānico' a ni é re' Yan'anj, nī da'nga' daj guiran' a ni é re' nej.

⁴ 'Nī hua gunun ni é re' sisi gahui' xīnun' huā'nij ran' ni ngüi ngaa gane 'ngo hue' xxi xācan gataj xiráj ni ngüi daj xuman' Siloé. Nī da'ui ni sij doj gaquin' daj ngā ni ngüi man xuman' Jerusalén, ruhua á re' ní'. ⁵ Sé daj huin mánj. Nī atā gunun a ni é re' sisi nitaj si nānicaj ruhua á re' nānico' a ni é re' Yan'anj, nī da'nga' daj guiran' a ni é re' nej. —Daj gataj Jesús.

Parábola de la higuera estéril

⁶ Ngaa nī nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni ngüi. Nī gataj sij:

—Nīcaj 'ngo tsínj daj 'ngo chrun ayu higo mán riqui do'ój sij rian man coj uva. Nī gan'anj nī'yaj sij sisi ayu higo chra-á'. Sani a 'ngo-ó' nun guiri'

sij mánj. ⁷ Ngaa n̄i gataj sij gunun tsínj dugumi coj uva daj: “N̄i'yaj re' s̄ij hua'nij yo' 'nāj 'nā' na'uīj chruj higo, san̄i a 'ngō nun guir̄ij mánj. Ga'nin' náj re' si 'yaj chru niquinj rian do'ój aj.” Daj gataj sij gunun sí'. ⁸ San̄i gataj tsínj dugumi yo'ój daj: “Señor, d̄unáj acuán' re' si gūiniquin' acuanj ango yo' nan. N̄i n̄achē yo'ój, ngaa n̄i garāj yo'ój ya'nduj xi'ij aj. ⁹ N̄i sisi gūiniquinj gayu higo chraj, n̄i dugu'naj huaj. N̄i sisi nitaj gayu chraj, n̄i ga'nin' náj re' nánj.” Daj gataj moso daj gunun tsínj do'oj. —Daj gataj Jesús digyán sij rian ni ngüi.

Jesús sana a una mujer en el día de reposo

¹⁰ Hué dan n̄i 'ngō güi naránj ruhua ni ngüi israelita, n̄i digyán Jesús rian ni ngüi man chruhua si-nuhui ni sí'. ¹¹ N̄i nne 'ngō yun'unj x̄ana a'nan', gui'yaj 'ngō nane xi'i. N̄i guis̄ij x̄inun' hua'nij yo' achéj nitu ún', 'yaj nane xi'i daj. N̄i na'ue n̄ucua xiráj ún' gache ún' mánj. ¹² N̄i ngaa guini'i Jesús yun'unj daj, n̄i gaquínj sij ún'. N̄i gataj sij:

—Guis̄ij nahuín re', 'yaj xi'i a'nán' re' yyaj, xica'uīj. —Daj gataj Jesús.

¹³ Ngaa n̄i guta' Jesús ra'a sij rian ún'. N̄i 'ngō hora daj, n̄i nahuin n̄ica xiráj ún'. N̄i gax̄i'i ún' ga'mi s̄a' ún' rian Yan'anj.

¹⁴ San̄i ga'man ruhua tsínj a'nin' chruhua nuhui xi'í si nahuin yun'unj x̄ana daj 'ngō güi naránj ruhua ni sij, gui'yaj Jesús. N̄i gataj tsínj daj gunun ni ngüi:

—Hua huatan' güi gui'yaj sun né' gō'ngo semana. Ngaa n̄i ga'na' á re' ni güi daj nahuin a

ni é re'. Ní sé güi naránj ruhua né' ga'na' ni é re' nahuin a ni é re' mánj. —Daj gataj tsínj a'nin' daj.

¹⁵ Ngaa nì gataj Señor Jesús:

—Sa' á re', ruhua á re'. Sanì ani quij ruhua á re'. Tsínj digya' yun'unj huin a ni é re'. Nitaj si nàchi gō'ngo ni é re' dán re' sicuj ngā dán re' urruj yu'uj numi xuj gān'anj dogo'o a ni é re' nnee xuj güi naránj ruhua á re' mí'. ¹⁶ Nì yun'unj xāna nan huin da'níj xí' gu'naj Abraham. Nì síj xīnun' huā'nij yo' numij sichre Satanás ún'. Nì nūnj si güi naránj ruhua né' huin güi yyaj, sanì da'ui né' jnāchri né' man'an ún' ra'a sichre Satanás. —Daj gataj Jesús gunun tsínj a'nin' daj.

¹⁷ Nì ngaa guisíj ga'mi sij daj, nì gahuin nā'aj ni tsínj unun' ngā sij. Sanì gahuin niā' ruhua daran' ni ngüi ngaa guini'i ni sij ni si sa' 'nā' xata', gui'yaj Jesús.

Parábola de la semilla de mostaza

¹⁸ Ngaa nì gataj Jesús:

—Daj hua rian nicaj sun Yan'anj, ruhua á re' únj. ¹⁹ Hué dan nì daj rún' achij çan cuej nasa huaj. Nì dagaman' 'ngo tsínj daj riqui yo'ój. Nì xīra' çan daj. Nì gāchi gāhuin 'ngo chrun. Nì 'nā' ni xataj chéj xata' gui'yaj xú' si-gāca' xú' chrā coj daj. —Daj gataj Jesús.

Parábola de la levadura

²⁰ Ngaa nì gataj ruhua' yún Jesús:

—Daj hua rian nicaj sun Yan'anj, ruhua á re' únj. ²¹ Hué dan nì daj rún' levadura huaj. Nì nachéj huì 'ngo yun'unj xāna levadura daj scanij chru harina si nāchej-é', gui'yaj unj chrachrúnj.

Ni gari unj quinj daj chruhua huə'nij rio. Ngaa ni nara nanə riqui quinj daj, 'yaj levadura. Ni daj rún' 'yaj levadura daj, da'nga' daj gaxa'ni si-nuguan' Yan'anj nin' gachra' xungüi nej. —Daj gataj Jesús.

La puerta estrecha

²² Ni gachin Jesús ni xuman' nico nga ni rancho ngaa huaj sij gan'anj sij xuman' Jerusalén. Ni digyán sij si-nuguan' sij rian ni ngüi. ²³ Ni nachínj snan'anj 'ngə tsínj daj Jesús. Ni gataj sij:

—Ni doj ni ngüi ga'ue guinani, gui'yaj Yan'anj ní'. —Daj gataj sij.

Ngaa ni gataj Jesús:

²⁴ —Gui'yaj fuerza á re' gatu a ni é re' rian hue' chruj huin rian nicaj sun Yan'anj. Ataj snan'án gunun a ni é re' sisi gahuin nico ni ngüi gahuin ruhua gatu yu'uj daj. Sanj si ga'ue gatu ni sij mánj. ²⁵ Ngaa guisij naxuman tsínj ducua naránj sij rian ducua sij, ni gaxi'i ni é re' gaquinj ni é re' mán xə'. Ni gataj ni é re' gunun sij: “Señor, na'ni re' gatu ni únj.” Gataj á re'. Sanj gataj tsínj ducua daj gunun a ni é re': “Nun ni'inj ni a 'na' ni é re' mánj.” Daj gataj Señor daj huin man'ánj.

²⁶ Ngaa ni gaxi'i ni é re' gataj á re' gununj: “Xa ni únj, go'o ni únj nga man'án re'. Ni digyán re' nuguan' ga'mí re' rian ni únj rian yu'ue.” Gataj á re' nej. ²⁷ Sanj gataj man'ánj rian án re': “Nun ni'inj ni a 'na' ni é re'. Guxun anéj daran' ni é re' riánj si huin ni é re' tsínj 'yaj gaquin'.” Daj gatā gunun a ni é re'.

²⁸ 'Ni yu'uj daj guiman ni é re'. Ni ducu gaco ni ngüi man yu'uj daj. Ni da xa ruj yan' ni

ngüi nej. Nî guḡini'i ni é re' ni xi a ni é re' tsínj gu'naj Abraham nej, tsínj gu'naj Isaac nga tsínj gu'naj Jacob nej, daran' ango ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. Nî guḡini'i ni é re' sisi nne ni sí' rian nicaj sun Yan'anj. Sanj guiri Yan'anj ne' xe' guḡiman ni é re' aj. ²⁹ Nî ga'na' ni ngüi mán ne' síj güi nga ni ngüi mán ne' rian atuj güi nej, ni ngüi mán ne' norte nej, nga ni ngüi mán ne' sur nej. Nî gane ni ngüi daj xa ni sij rian mesa rian nicaj sun Yan'anj. ³⁰ Nî hua ni ngüi nun gahuin achij xungüi nan. Nî hué ni sij gahuin achij ango xungüi ganahuin naça. Nî hua ni ngüi gahuin achij xungüi nan. Nî hué ni sij nico' ne' rucu ango xungüi ganahuin naça daj. —Daj gataj Jesús.

Lamento de Jesús sobre Jerusalén

³¹ Nî güi daj guisíj go'ngo ni tsínj fariseo rian nne Jesús. Nî gataj ni sí' gunun sij:

—Hué yu'uj nan guḡun re' man'án re' si huin ruhua rey Herodes dagahui' so' aj. —Daj gataj ni sí'.

³² Ngaa nî gataj Jesús:

—Güij nî gataj á re' gunun xune daj: “Nî'yaj re', yyaj nga a'yoj rīj nanē xi'i chruhua niman ni ngüi. Nî nahuin ni ngüi a'nan', 'yā nej. Nî xiráj hua'nij güi, nî nahuij si-sūnj, guḡ'yā.” ³³ Sanj hua nian si gahuī gan'án yyaj nga a'yoj nga ataj nej si nitaj si huaj gahui' 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj ne' xe' xuman' Jerusalén mánj.

³⁴ 'Ducu nani ruhuāj xi'í a ni é re' ni tsínj man xuman' Jerusalén. Daj si gahui' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj, guḡ'yaj á re'. Nî a'ui' ni é re'

yej ni tsínj nicaj nuguan' huaj ga'níj Yan'anj rian án re'. Sij undaj huin ruhuāj nāgui'yaj yu'ūj ni é re' dugumij ni é re'. Ní daj rún' 'yaj 'ngō xuchre nāgui'yaj yu'uj xuj da'níj xuj riqui si-gachi xuj, nī da'nga' daj ruhuāj guī'yā ngā á re'. Sanī nun ga'uej ruhua á re' mánj. ³⁵ Ní'yaj á re'. Daj si guere' xánj án re' ngā ducua' á re'. Ní ataj snan'ān gunun a ni é re' sisi sī guini'i ruhua' yún ni é re' yūnj da guisij ga'na' ruhua' yūnj chruhua xungūi nan. Ní gataj ni é re': "Hua 'ueé tsínj 'nā' rian si-xugūi Señor." Gataj ni é re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj man xuman' Jerusalén.

14

Jesús sana a un hidrópico

¹ Hué dan nī 'ngō güi naránj ruhua ni sij, nī gatúj Jesús chruhua ducua' 'ngō tsínj fariseo a'nin'. Ní xa sí' ngā ni sij. Ní naga'nā' ango ni tsínj fariseo Jesús si guī'yaj sí'. ² Ní nne 'ngō tsínj 'nij gu'man rian Jesús. ³ Ní nachínj snan'anj Jesús ni tsínj digyán ley ngā ni tsínj fariseo. Ní gataj sij:

—A'uej si-ley Yan'anj sisi nāhuin ni ngūi a'nan', guī'yaj né' güi naránj ruhua né', ruhua á re' ní'. —Daj gataj Jesús.

Sanī dínj gahuin du'ua ni sij.

⁴ Ngaa nī guida'a Jesús tsínj daj. Ní nahuin sí', guī'yaj sij. Ní na'níj sij nan' sí'. ⁵ Ngaa nī gataj sij gunun ni tsínj fariseo:

—Sisi guīnij 'ngō dán án re' urruj, asj 'ngō dán án re' sicuj guīnij chruhua pozo nnee nunj huin si güi naránj ruhua né', nī sī gan'anj guīri yoō ni

é re' xucu guinij chruhua nnee da ga mí'. —Daj gataj Jesús.

⁶ Nĭ nun ga'ue danicaj ni sij nuguan' rian Jesús ga mánj.

Los convidados a las bodas

⁷ Nĭ ngaa guini'i Jesús daj nano' ni tsínj 'na' ducúa tsínj fariseo daj chrun xila niquin' ne' rian gane ni sij rian mesa, ngaa nĭ nani sij 'ngo cuento digyán sij rian ni sí'. Nĭ gataj sij:

⁸ —Ngaa gaquinj 'ngo tsínj daj gan'anj re' rian gahuin 'ngo gui'yanj nara'a ne, nĭ sĭ gané re' chrun xila niquin' ne' chrej rian mánj. Ga'ue si guisij ango tsínj huin achij doj daj nga man'án re' ga aj. ⁹ Nĭ ga'ue si ga'na' tsínj gaquinj nungüej é re', nĭ gataj sí' gunun re': “Ga'ui' re' chrun xila nan gane tsínj nan anj.” Gataj sí' si ruhuaj. Ngaa nĭ gahuin na'aj re', nĭ gan'anj gané re' chrun xila niquin' da rucu. ¹⁰ Hué dan nĭ ngaa gaquínj sij ga'na' re', nĭ gané re' da rucu. Hué dan nĭ ngaa ga'na' tsínj gaquinj re', nĭ gataj sij gunún re': “Amigo, gachin gané re' chrun xila niquin' ne' rian.” Gataj sij. Ngaa nĭ gahuin 'ueé re' rian ni tsínj nne rian mesa nga re' aj. ¹¹ Daj si un tsínj huin ruhua gahuin rian, nĭ guna sij da ne' rucu. Sanĭ un tsínj ga'uej ruhua guna da ne' rucu, nĭ gahuin rian sij. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj man ducúa tsínj fariseo daj.

¹² Ngaa nĭ gataj Jesús gunun tsínj gaquínj ga'na' sij ducúa sí':

—Ngaa gui'yáj re' 'ngo nún ducúa re', nĭ ga'ui' re' xa ni ngüi, nĭ sĭ gaquínj re' ga'na' ni tsínj nicaj dugüi' nga re' nga ni jnánj re' nej, ni tsínj xuru'ue

mán riq̄ui xuman' nej. Daj si ga'ue gaquinj ni sij man'án re' x̄a re' nga ni sij. N̄i da'nga' daj nar̄u'ue ni sij rián re'. ¹³ San̄i ngaa gui'yáj re' 'ngo gui'yanj ducúa re', n̄i gaquinj re' ga'na' ni ngǖi niq̄ui nga ni ngǖi nachran' ra'a nej, ni ngǖi yacuan nej, ni ngǖi duri nej. ¹⁴ Ngaa n̄i ga 'ueé rián re'. Daj si s̄i ga'ue nar̄u'ue ni ngǖi daj rián re'. San̄i nar̄u'ue sa' Yan'anj rián re' ngaa ḡana'nij ni niman huin ni sij ni ngǖi hua n̄ica niman. —Daj gataj Jesús gunun tsínj gaquínj daj.

Parábola de la gran cena

¹⁵ N̄i ngaa gunun 'ngo ni tsínj nne nga Jesús rian mesa, n̄i gataj sí' gunun Jesús:

—Hua 'ueé rian tsínj ḡan'anj nún rian nicaj sun Yan'anj. —Daj gataj sí'.

¹⁶ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun sí':

—N̄i gui'yaj 'ngo xuru'ue 'ngo nún nico ducúa sij. N̄i gaquínj sij ga'na' nico ni ngǖi. ¹⁷ N̄i ngaa s̄ij gahuin chr̄un si x̄a ni ngǖi, 'yaj sij, n̄i ga'n̄ij sij 'ngo moso ḡan'anj gataj sí' rian ni ngǖi daj: “Ḡa'na' a ni é re' si a hua chr̄un si x̄a á re'.” Daj gataj moso daj gunun ni ngǖi, gui'yaj xuru'ue.

¹⁸ San̄i gaxi'i ni sij gataj ni sij rian moso daj sisi s̄i ga'ue gūisij ni sij x̄a ni sij. N̄i gataj 'ngo tsínj daj: “Guir̄an 'ngo yo'ój, n̄i hua nīan si ḡan'anj ni'yā. Achínj jni'yā rián re' si gūinicaj re' 'ngo niman nico nḡaj si s̄i ga'ue ḡan'ān nga re' mánj.” Daj gataj sij. ¹⁹ N̄i gataj ango sij: “Guir̄an un'un' inta sicúj, n̄i ḡan'anj x̄acāj cuenta sisi a hua xuj gui'yaj sun xuj. N̄i gūinicaj re' 'ngo niman nico nḡaj xi'í si nun ga'ue ḡan'ān nga re' mánj.” Daj gataj sí'. ²⁰ N̄i gataj ango sij: “Da guis̄ij xacā 'ngo

yun'unj xana, n̄i s̄i ga'ue ɣan'ān mánj.” Daj gataj hua'nij ran' tsínj gunun moso daj.

²¹ 'Nga n̄i nanicaj si-moso tsínj ducua daj. N̄i nata' sij nuguan' ga'mi go'ngo ni sí' gunun xuru'ue daj. Hué dan n̄i ga'man ruhua xuru'ue daj. N̄i gataj sij gunun moso: “Gan'anj yoo re' rian yu'ue nga chruhua chrej man riqui xuman' nan. N̄i n̄icaj re' ni ngüi niqui nga ni ngüi nachran' ra'a nej, ni ngüi yacuan nej, ni ngüi duri nej ga'na' re'.” Daj gataj xuru'ue daj gunun moso. ²² Nga n̄i gataj moso daj gunun xuru'ue: “Señor, hua s̄ij gu'yā si ga'n̄ij re' yūnj. San̄i hua luga ga' aj.” Daj gataj moso daj. ²³ Nga n̄i gataj xuru'ue daj gunun moso: “Güij re' chruhua chrej gan'an nga chrej gatin nej. N̄i gu'yaj fuerzá re' si ga'na' ni ngüi gatu ni sij chruhua ducuaɣ gara guiman ni sij. ²⁴ Daj si xanga' atā gunun re' sisi s̄i gahuin sti'n̄ij nga n̄i a 'ngo ni ngüi gaquínj sin̄ij mánj.” Gataj xuru'ue daj gunun si-moso sij. —Daj gataj Jesús gunun tsínj nne rian mesa nga sij.

Lo que cuesta seguir a Cristo

²⁵ N̄i huaj nico ni ngüi nga Jesús. N̄i nanicaj sij gataj sij gunun ni sí':

²⁶ —Sisi hua 'ngo tsínj daj huin ruhua ga'na' riānj, n̄i hua nian si gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij yūnj daj nga si 'i ruhua sij ni'yaj sij chrej sij nga nni sij nej, man'an sij nej. N̄i sisi na'uej ruhua sij daj, n̄i s̄i ga'ue gahuin sij tsínj guinico' man'ānj mánj. ²⁷ N̄i sisi na'uej ruhua 'ngo tsínj daj gata sij rugutsi guiran' sij sayun ngāj, n̄i s̄i ga'ue gahuin sij tsínj guinico' man'ānj mánj.

28 'Nī sisi huin ruhua 'ngo ni é re' guí'yaj 'ngo hue' xxi nata', nī nani sini ruhua tsínj daj nī'yaj sij undaj gutin' sij du'ue hue' daj. Ngaa nī xacaj sij cuenta sisi guisij si-san'anj sij. 29 Nī sisi nitaj si nani sini ruhua sij, hué dan nī ngaa guruj sij daqui hue', nī na'ue guisi-í', guí'yaj sij. Nī gaxi'i ni ngüi ga'mi ducu ni sij xi'í sij. 30 Nī gataj ni sij: "Gaxi'i tsínj nan guí'yaj sij hue'. Sanj nun gunucuj sij guisi, guí'yaj sij mánj." Daj gataj ni ngüi daj.

31 'Nī sisi hua 'ngo rey nicaj ichi' mil snado, nī huaj sij gan'anj gunun' sij nga ango rey 'na' nga cō mí snado, ngaa nī gan'anj gane sij xacaj sij cuenta sisi ga'ue gunucuj sij guí'yaj gana sij rian ango rey nicaj cō mil snado daj. 32 Nī sisi ani ruhua sij sisi na'ue gunucuj sij gunun' sij nga ango rey, nī ngaa hua gan' 'na' ango rey, nī a'nij sij ni tsínj nicaj nuguan' gan'anj gataj snan'anj ni sí' sisi na'mi nungüej rey daj.

33 'Nī hué ducuanj daj tsínj na'uej ruhua duna daran' si nicaj sij, ngaa nī si ga'ue gahuin sij tsínj guinico' man'anj mánj. —Daj gataj Jesús.

Quando la sal pierde su sabor

34 Nī gataj ruhua' yún Jesús:

—Hua sa' yan. Nī daj rún' huin yan, nī da'nga' daj huin a ni é re' chruhua xungüi. Sanj sisi nitaj si 'nin' yan daj, nī si ga'ue guí'yaj né' nahuin 'nin' mánj. 35 Nī nitaj si ní'yanj yan daj rian yo'ój. Nī nitaj si ní'yan gahuin yo'ój ya'nduj nej. Sanj guere'ej ne' xe' yan daj.

Hué dan nī tsínj nun chraquij, nī hua nian si gunun sij nuguan' nan anj.

15

Parábola de la oveja perdida

¹ Ngaa n̄i nahuin yu' daran' ni tsínj a'nej pesto nga ni ngüi 'yaj gaquin' rian Jesús gunun ni sij si gataj sí'. ² Ngaa n̄i ga'mi hūi ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley xi'í si gui'yaj Jesús. N̄i gataj ni sí':

—A'nin' ruhua tsínj daj nicaj dugüi' sij nga ni tsínj 'yaj gaquin'. N̄i xa nũguan'an sij nga ni sí' nej. —Daj gataj ni sij.

³ Ngaa n̄i nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni sí'. N̄i gataj sij:

⁴ —N̄i sisi n̄icaj 'ngo dugüi' ni é re' 'ngo ciento xachij, n̄i gan'anj ni'ya 'ngo xuj, n̄i daj gui'yaj tsínj dan daj, ruhua ni é re' únj. Gara sij gan'anj xia x̄inun' gan'anj xachij riqui quij. N̄i gan'anj n̄ana'ui' sij xachij gan'anj ni'ya daj. N̄i dayun nari' sij. ⁵ N̄i ngaa nari' sij, n̄i nīa' ruhua sij guta' sij dacan xicój sij. ⁶ N̄i ngaa nas̄ij sij ducua' sij, n̄i naran' sij ni tsínj nicaj dugüi' nga sij nga ni tsínj nne xánj sij. N̄i gataj sij gunun ni sí': "Ḡahuin nīa' ruhua á re' ngāj si hua nari'ij xachij gan'anj ni'ya daj." Daj gataj tsínj daj. ⁷ N̄i ataj snan'ān gunun a ni é re' sisi nīa' ruhua ni tsínj mán xata' ni'yaj ni sij 'ngo tsínj 'yaj gaquin' ngaa nani ruhua sí' xi'í si-gaquin' sí'. N̄i ḡahuin nīa' ruhua ni sij n̄i'yaj ni sij doj nga tsínj daj, daj nga ango gan'anj xia x̄inun' gan'anj ni tsínj na'uej ruhua si ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Daj si hua n̄ica niman ni sij, ruhua ni sij. —Daj gataj Jesús.

Parábola de la moneda perdida

⁸ Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—N̄i sis̄i nicaj 'ngō yun'unj x̄ana ichi' moneda san'anj, n̄i ḡan'anj ni'ya 'ngō moneda daj, n̄i daj gūi'yaj ún', ruhua á re' únj. Ḡarun ún' yan'an candil. N̄i n̄aca' ún' chruhua hue'. N̄i n̄ana'ui' 'ueé ún' da nari' ún'. ⁹ N̄i ngaa n̄ari' ún', n̄i ḡaquinj ún' ni nḡüi nicaj duḡüi' nḡa ún' nḡa ni duḡüi' ún' m̄an x̄anj ún' nej. N̄i ḡataj ún': “Ḡahuin nīa' ruhua á re' nḡaj si hua nari'ij moneda gan'anj ni'ya daj.” Daj ḡataj ún' ḡunun ne. ¹⁰ N̄i ataj snan'an ḡunun ni é re' sis̄i daj rún' ḡahuin nīa' ruhua ún', n̄i da'nga' daj hua nīa' ruhua si-ángel Yan'anj ni'yaj-á' ngaa nanicaj ruhua 'ngō tsínj xi'í si-ḡaquin' sij. —Daj gataj Jesús.

Parábola del hijo pródigo

¹¹ N̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—Hua hūij da'n̄ij 'ngō tsínj daj. ¹² N̄i gataj da'n̄ij sij tsínj hua lij doj gunun chrej sij: “Tata chré', huin ruhuāj sis̄i ḡura' da'áj re' si'yáj re'. N̄i r̄iqui re' da'aj si'yáj re' ḡahuinj.” Daj gataj sij gunun chrej sij. Ngaa n̄i gura' da'aj chrej sij si'yaj sí' ga'ui' sí' rian n̄unḡuej da'n̄ij sí'. ¹³ Doj ḡüi gachin n̄i naran' tsínj hua lij daj daran' si'yaj sij. N̄i ḡahui sij gan'anj ḡan' sij ango xuman'. N̄i ganahuij si-san'anj sij gutin' yun sij daj rún' garan' ruhua sij. ¹⁴ N̄i ngaa ganahuij gutin' sij san'anj nicaj sij, n̄i ducu ḡahuin xi'n̄a xuman' daj. N̄i ga'naj gachin xi'n̄a r̄iqui sij. ¹⁵ Ngaa n̄i gan'anj ḡachinj sij sun gūi'yaj sun sij rian 'ngō tsínj nne yu'uj daj. N̄i ga'n̄ij sí' ḡan'anj sij quij ḡan'anj dugumi sij dán sí' xacáj. ¹⁶ N̄i huin ruhua

sij gara riqui sij nga si xa xacáj. Sanj a 'ngo ni sí nun ga'ui' ni sí si xa sij mánj.

17 'Nga njanicaj ruhua sij, nj gataj sij gunun man'an sij: "Nj moso mán 'yaj sun rian chrē, nj hua nico si xa ni sij. Nj yu'uj nan nnēj. Nj gahuīj, gui'yaj xi'na. 18 Njanicā nan'ānj ducua chrē, nj gatā gunun sí: Tata chré', gui'yā gaquin' rian Yan'anj nga rian man'án re' nej. 19 Nitaj hua si-chrej si gataj re' si da'nj re' huinj ga mánj. Maan si gui'yaj re' si gahuinj 'ngo tsinj 'yaj sun rián re', gatā gunun chrē." Daj gataj sij gunun man'an sij.

20 'Hué dan nj naxuman sij, nj njanicaj sij nan' sij ducua chrej sij. Nj nga guini'i chrej sij huaj sij gan', nj ducu gahuin yaco ruhua sí ni'yaj sí sij. Nj gunánj sí gan'anj sí rian huaj da'nj sij. Nj gananan sí man'an sij. Nj garun du'ua sí man'an sij nej. 21 Nga nj gataj sij gunun sí: "Tata chré', gui'yā gaquin' rian Yan'anj nga rian man'án re' nej. Nj nitaj hua si-chrej si gataj re' si da'nj re' huinj ga mánj." Daj gataj sij gunun chrej sij. 22 Sanj gataj chrej sij gunun ni si-moso sí: "Güj xacaj yoq ni é re' atsiq sa'. Nj ga'nij a ni é re' xa sij gunun sij. Nj ga'nij ni é re' 'ngo se'ej ra'a sij. Nj nari ni é re' zapato dacój sij nej. 23 Nj njicaj á re' sicuj namij ga'na' á re'. Nj dagahui' a ni é re' nej. Nj gui'yaj né' gui'yanj gahuin nia' ruhua né'. 24 Daj si rún' ganá'nij 'ngo niman, da'nga' daj nasj ruhua' yún da'nī riānj. Hua gani'ya sij. Sanj nari' ruhua' yún sij." Daj gataj chrej sij. Nj gaxi'i ni sij gahuin nia' ruhua ni sij.

25 'Nj da'nj sij tsinj xahua', nj hua gan'anj sí riqui quij. Nj nga njanicaj sí, nj gahuin njchrun'

sí' rian hue'. Nì gunun sí' sisi man ni tsínj a'yanj nga ni ngüi chran'anj nej. ²⁶ Ngaa nì gaquínj sí' 'ngo ni tsínj 'yaj sun rian chrej sij. Nì nachínj snan'anj sí' moso daj un sin gahuin nga gui'yanj daj.

²⁷ 'Ngaa nì gataj moso daj: “Hua nasíj jnánj re'. Nì ga'níj chréj re' sun sisi dagahui' ni únj sicuj hua namij. Daj si nucuj sij nasíj sa' sij.” Daj gataj moso gunun tsínj xahua' daj.

²⁸ 'Sanì ga'man ruhua tsínj xahua' daj. Nì nun ga'uej sij gatu sij chruhua hue'. Xi'í daj, nì gahui chrej nungüej tsínj daj. Nì ga'mi yaco sí' si gatu sij chruhua hue'. ²⁹ Nì gataj sij gunun chrej sij: “Ni'i man'án re' undaj yo' síj 'yaj sünj rián re'. Nì dagahuin sa'áj rián re'. Nì nitaj aman riquí re' 'ngo stane le'ej gui'yā gui'yanj nga ni tsínj nicaj dugüi' ngāj mánj. ³⁰ Sanì ngaa nasíj da'níj re' nan gutin' sij si-san'ánj re' nga ni yun'unj xana achéj man'an, nì dagahuí' re' sicuj namij xi'í sij.” Daj gataj tsínj xahua' gunun chrej sij.

³¹ 'Ngaa nì gataj chrej sij gunun sij: “Da'nī huín re'. Nì ya'yoj nné re' ngāj. Nì daran' si man riánj huin si'yáj re' aj. ³² Sanì hua nian si gui'yaj né' gui'yanj gahuin nia' ruhua né' si nasíj jnánj re'. Nì rún' huin 'ngo níman gahuin sij riánj. Sanì ganá'nij sij. Nì ga ni'ya sij. Sanì nari'ij sij nánj.” Daj gataj chrej sij gunun sij. —Nì da'nga' daj gataj Jesús nani sij cuento rian ni tsínj daj.

16

El ejemplo del mayordomo infiel

¹ Hué dan n̄i nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni tsínj nico' sij. N̄i gataj sij:

—Hua 'ngo tsínj xuru'ue. N̄i rian sí' n̄un 'ngo tsínj dugumí si'yaj sí'. Ngaa n̄i gan'anj ga'mi gaquin' ango ni tsínj rian xuru'ue sisi ducu gutin' tsínj daj si'yaj sí'. ² Ngaa n̄i gaquínj xuru'ue daj si ga'na' sij. N̄i gataj sí': “N̄i un sin huin nan si a'mi ni sij xi'í re' únj. Nariqui re' cuenta daj gui'yaj sún re' riánj dugumí re' si'yā si na'uej ruhuāj si gahuín re' tsínj dugumi si'yā riánj ga mánj.” Daj gataj xuru'ue daj.

³ Ngaa n̄i gataj tsínj daj gunun man'an sí': “N̄i un sin huin gui'yā yyaj, n̄i ga'nej si-patrōnj sun riánj únj. Daj si nitaj fuerza gui'yaj sūnj rian yo'ój. N̄i huin na'ā gui'yā caridad nej. ⁴ Yyaj n̄i hua ni'inj si gui'yā. Ngaa n̄i ga'ue chracuij ni sij ducúa ni sij ganēj ngaa nitaj sun gui'yaj sūnj.” Da'nga' daj gani ruhua sij.

⁵ Ngaa n̄i gaquínj sij ga'na' go'ngo ni tsínj da'ui rian xuru'ue daj. N̄i gataj sij rian tsínj ga'na' sini daj: “Ni undaj huin si da'uīj re' rian si-patrōnj únj.” Daj gataj sij. ⁶ Ngaa n̄i gataj sí': “Da'uīj 'ngo ciento tambo gasiti rian si-patrón re' aj.” Daj gataj sí'. Ngaa n̄i gataj tsínj daj: “N̄icaj re' dánj re' yanj rí re' cuenta. N̄i gane yoō re' garun re' huij xia chi' gue aj.” Daj gataj sij. ⁷ Ngaa n̄i gataj sij gunun ango sí': “N̄i undaj huin da'ui man'án so' únj.” Daj gataj sij. N̄i: “Da'uīj 'ngo ciento nnánj strigo aj.” Daj gataj sí' gunun sij. Ngaa n̄i gataj sí': “N̄icaj re' dánj re' yanj rí re' cuenta nan. N̄i garun re' rian yanj sisi da'uīj re' gan'anj xia gue aj.” Daj gataj sij gunun sí'.

8 'Hué dan n̄i xacaj xuru'ue daj cuenta sisi guí'yaj x̄i'í tsínj daj xi'í sí'. San̄i ga'mi sa' sí' xi'í sij. Daj si nagui'yaj yoo sij nuguan' xi'í man'an sij. N̄i ni tsínj man̄ xungüi gaquin' nan, n̄i hua yoo ni sij ngaa nagui'yaj ni sij 'ngo nuguan' nga ni dugüi' ni sij. N̄i hua yoo ni sij doj daj nga ni tsínj achéj rian xiguin hua.

9 'Ngaa n̄i gataj snan'an gunun a ni é re' sisi ga'ui' ni é re' rasun man̄ rian án re' ra'a ni ngüi. Ngaa n̄i gahuin ni ngüi daj ni ngüi guinicaj dugüi' nga ni é re'. Daj si rasun man̄ rian xungüi nan, n̄i nun hua sa' nico. Hué dan n̄i ngaa ganahuij ni rasun man̄ rian ni é re', ngaa n̄i xata' nahuin ra'a ni sij ni é re' gane n̄iganj ni é re' nga Yan'anj. 10 N̄i un̄ tsínj hua gacuij, n̄i dugumi sa' sij doj rasun, n̄i hué daj hua gacuij sij ngaa dugumi sij nico rasun nej. N̄i un̄ tsínj 'yaj x̄i'í dugumi sij doj rasun, n̄i guí'yaj x̄i'í sij ngaa dugumi sij nico rasun nej. 11 N̄i hué ducúanj daj sisi nitaj si hua gacuij ni é re' dugumi a ni é re' ni rasun x̄i'í man̄ chruhua xungüi gaquin' nan, ngaa n̄i nitaj tsínj gahuin ruhua r̄iqui ni rasun yya rian án re' mánj. 12 N̄i sisi nitaj si ga gacuij ni é re' dugumi ni é re' ni rasun sé si'yaj ni é re' huin ni rasun man̄ rian xungüi nan, ngaa n̄i un̄ tsínj gahuin ruhua r̄iqui rasun gahuin si'yaj ni é re' ne' xata', ruhua á re' únj.

13 'N̄i nitaj 'ngo tsínj gahuin nucuj dagahuin rian huij xuru'ue mánj. Sisi guí'yaj sun né' rian huij xuru'ue, n̄i nun huin xan' ruhua né' ni'yaj né' 'ngo xuru'ue daj. N̄i gahuin 'i ruhua né' ni'yaj né' ango sí'. N̄i huin ruhua né' guinicaj dugüi'

né' nga 'ngö xuru'ue daj. Sanj nitaj si a'mi sa' né' nga' ango sí'. Hué ducuánj daj, n̄i sisi ducu aran' ruhua né' ni'yaj né' ni rasun man chruhua xungüi, n̄i na'ue dagahuin né' rian Yan'anj mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁴ N̄i ducu garan' ruhua ni tsínj fariseo ni'yaj ni sij san'anj. N̄i ngaa gunun ni sij nuguan' daj, n̄i ga'mi ducu ni sij ni'yaj ni sij Jesús. ¹⁵ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni sij:

—N̄i 'yaj ni é re' sisi tsínj sa' huin a ni é re' rian ni ngüi. Sanj ni'i Yan'anj niman ni é re'. N̄i nuguan' ní'yanj nico rian ni ngüi, sanj nuguan' x̄i'i huin rian Yan'anj anj.

¹⁶ 'N̄i asij ná n̄i digyán Moisés si-ley Yan'anj rian ni ngüi. N̄i digyán ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Sanj ngaa guisíj ga'na' Juan, n̄i unun ni ngüi nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj rian né'. N̄i daran' ni sij 'yaj fuerza si gatu ni sij rian nicaj sun Yan'anj. ¹⁷ N̄i ga'ue sisi ganahuij xata' nga xungüi. Sanj si ga'ue ganahuij n̄i a 'ngö nuguan' le'ej 'na' rian si-ley Yan'anj mánj. —Daj gataj Jesús.

Jesús enseña sobre el divorcio

¹⁸ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—N̄i sisi hua 'ngö tsínj guere'ej nica, n̄i nacaj sij ango yun'unj xana, n̄i da'ui sij gaquin'. N̄i sisi nacaj ango tsínj yun'unj xana guere' daj, n̄i da'ui sí' gaquin' nej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo.

El rico y Lázaro

¹⁹ Ngaa n̄i nani Jesús 'ngö cuento. N̄i gataj sij:

—N̄i hua 'ngō tsínj xuru'ue. N̄i n̄un sij atsij sa' du'ue. N̄i ya'yoj gui'yaj sij 'ngō nún nico ducúa sij. ²⁰ N̄i hua 'ngō tsínj yaco ran' gu'naj sí' Lázaro. N̄i ngaj sí' rian yo'ój rian ducúa xuru'ue daj. N̄i man siqui n̄in' gachra' nnee cúj sí'. ²¹ N̄i huin ruhua tsínj daj gara riqui sij nga si ayu rian mesa, 'yaj xuru'ue daj. N̄i 'na' xuhue ahui xuj rian siqui daj.

²² 'Hué dan n̄i 'ngō gūi, n̄i gahui' tsínj niq̄ui daj. N̄i nicaj ni ángel gan'anj-án' sij rian nne tsínj gu'naj Abraham xata'. N̄i nanan Abraham man'an sij. N̄i gahui' xuru'ue nej. N̄i gan'anj gachin' ni sij sí'. ²³ N̄i ngaa ran' xuru'ue daj sayun nico rian gan'anj ni níman, n̄i nachi nicaj sij rian sij guini'i sij sisi gan' nne Abraham. N̄i yu'uj daj nanan Abraham tsínj gu'naj Lázaro. ²⁴ Ngaa n̄i gaguáj sij: “Tata chré' Abraham, nahuin 'i ruhuá re' n̄i'yaj re' man'anj. N̄i ga'nij re' Lázaro ga'na' sí' yu'uj nan. N̄i ga'nij sí' chra ra'a sí' chruhua nnee. N̄i guta' sí' nnee daj rian yyāj si yaco ran'anj n̄unj rian yan'an nan.” Daj gataj xuru'ue gunun Abraham.

²⁵ 'San̄i gataj Abraham gunun xuru'ue: “Da'ní', gananun ruhuá re' sisi ngaa gané re' chruhua xungüi, n̄i nicáj re' nico rasun sa' rián re'. N̄i nicaj Lázaro ni rasun xi'i. Yyaj n̄i nahuin niā' ruhua sij yu'uj nan. N̄i ran' man'án re' sayun n̄un re' yu'uj daj. ²⁶ Ango nuguan' huin sisi hua 'ngō xinéj xachij dani nungüe'. N̄i si ga'ue gachin' ni ngüi mán yu'uj nan guisij ni sij rian nné re'. N̄i na'ue gachin' ni ngüi mán yu'uj daj nga re' ga'na' ni sij yu'uj nan mánj.” Daj

gataj Abraham gunun sí'.

²⁷ 'Nгаа нḡ gataj xuru'ue daj: "Achínj jni'yā rián re' tata chré' Abraham sisiḡ nā'nij re' Lázaro nan' sij ducua' chrē ²⁸ rian hua un'un' jnān. Nḡ gan'anj sij nata' sij rian ni sí' sisiḡ sḡ ga'na' ni sí' rian hua sayun nico nan mánj." Daj gataj xuru'ue. ²⁹ Nгаа нḡ gataj Abraham: "Hua nicaj ni sí' si garun Moisés ngā ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Ga'ue gunun sa' ni sí' ni nuguan' daj." Daj gataj Abraham. ³⁰ Nгаа нḡ gataj xuru'ue: "Tata chré' Abraham, xāngā' ni sḡ gunun ni sí'. Sanḡ sisiḡ gāna'nij 'ngo níman gurugüi' scanij ni sí', ngaa нḡ nanicaj ruhua ni sí' xi'í si-gaquin' ni sí', ruhuāj aj." Daj gataj xuru'ue.

³¹ 'Sanḡ gataj Abraham: "Sisiḡ nun gunun ni sí' si gataj Moisés ngā ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná, ngaa нḡ sḡ guxuman ruhua ni sí' nḡ'yaj ni sí' si-nuguan' 'ngo tsínj ganá'nij scanij ni níman mánj." Daj gataj Abraham gunun xuru'ue daj. —Nḡ hué daj huin cuento nani Jesús rian ni ngüi.

17

Ocasiones de caer

¹ Nгаа нḡ gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Xungüi nan, нḡ hua nico ni rasun 'yaj sisiḡ guḡnico' ni ngüi chrej xi'i. Sanḡ niqúi niman 'ngo tsínj a'ui' 'ngo chrej xi'i riqui dugüi' sij. Daj si guḡran' sij castigo, gui'yaj Yan'anj. ² Nḡ asij nun ga'ui' sij 'ngo chrej xi'i riqui dugüi' sij, нḡ dugüej naj ni sij 'ngo yej to anumi xá sij gan'anj sij chruhua nnee yan'anj ngā a'. Daj si quij 'yaj 'ngo

tsínj ngaa a'ui' sij 'ngō chrej xī'i riqui 'ngō tsínj ngaa n̄a n̄a natu sī' si-chrej Yan'anj.

³ 'Gā cuidado a ni é re' daj gui'yaj ni é re'. Sisi gui'yaj jnánj re' gaquin' rián re', ngaa n̄i n̄ata' re' si-gaquin' sij rian man'an sij. N̄i sisi n̄ani ruhua sij xi'í si-gaquin' sij, ngaa n̄i n̄icaj re' 'ngō niman nico ngā sij. ⁴ N̄i n̄unj si gui'yaj jnánj re' ichij gaquin' rián re' 'ngō gui, n̄i hua n̄ian si n̄icaj re' 'ngō niman nico ngā sij sisi gā'na' n̄ata' sij yun yun rián re' sisi si gui'yaj sij gaquin' da gā mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Auméntanos la fe

⁵ Ngaa n̄i gataj ni tsínj apóstol gunun Señor Jesús huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngüi:

—Riqui re' sisi guxuman nico ruhua n̄i'yaj ni únj Yan'anj anj. —Daj gataj ni sij.

⁶ Ngaa n̄i gataj Señor Jesús:

—Ni sisi guxuman ruhua ni é re' daj rún' 'yaj 'ngō can cuej nasa, ngaa n̄i gā'ue gataj á re' gunun chrun nan sisi guxun man'an gan'anj-án' chruhua nnee yan'anj. N̄i gunun chrun rian án re' aj.

El deber del siervo

⁷ 'N̄i ngaa gan'anj si-moso 'ngō ni é re' quij nachej sij do'ój re' si dugumi sij dán re' xucu, n̄i daj gataj re' gunun sij ngaa 'n̄a' ni qui sij gan'anj sij quij únj. Atáj re' rian sij sisi gāchin sij gane sij rian mesa xā sij ní'. Sé daj huin atáj re' mánj. ⁸ Sanj atáj re' gunun sij: “Gui'yaj xugüi re' gahuin sti'n̄i man'ānj. Gui'yaj sun acuán' re' riánj si xāj, n̄i go'ōj. Asíj n̄i xā, n̄i go'o man'án re'

nej.” Daj atáj re' rian sij nánj. ⁹ Nĭ ngaa dagahuin si-mosó re' daran' si a'nín' re' sun rian sij, nĭ gataj re' si guruhua rian moso daj ní'. Sé daj huin gataj re' mánj. ¹⁰ Nĭ da'nga' daj gui'yaj á re' nga Yan'anj. Nĭ ngaa ganahuij gui'yaj á re' daran' nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian án re', ngaa nĭ gataj á re': “Nitaj si ní'yanj ni únj si maan si gui'yaj únj rún' hua si-sun ni únj.” Daj gataj á re'. —Gataj Jesús gunun ni sí'.

Diez leprosos son limpiados

¹¹ Nĭ ngaa huaj Jesús gan'anj sij xuman' Jerusalén, nĭ gachin sij rian ata dugüi' estado Samaria nga estado Galilea. ¹² Nĭ guisíj sij 'ngo rancho rian gahui ichi' tsínj ran' xi'ĭ nnij. Nĭ gan' ganiquin' ni sij. ¹³ Nĭ gaguáj ni sij gataj ni sij:

—Jesús, Maestro, gahuin 'ĭ ruhuá re' nĭ'yaj re' ni únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁴ Nĭ ngaa guini'i Jesús ni sí', nĭ gataj sij:

—Güij dĭgyán ni é re' man'an án re' rian ni chrej. —Daj gataj Jesús.

Hué dan nĭ ngaa huaj ni sij chruhua chrej, nĭ ganahuin sa' ni sij. ¹⁵ Nĭ ngaa guini'i 'ngo tsínj daj sisĭ ganahuin sa' sij, nĭ nanicaj sij ga'mi nucuj sij si hua 'ueé gui'yaj Yan'anj nga sij. ¹⁶ Nĭ ganiquin' ráj dācoj sij rian Jesús. Nĭ ga' rian sij rian yo'ój. Nĭ naga'ui' sij guruhua Jesús. Nĭ tsínj daj huin 'ngo tsínj samaritano.

¹⁷ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Sé ichi' ran' ni é re' huin si ganahuin sa', gui'yā a'. Nĭ a gan'anj ango un ran' ni sij únj.

¹⁸ Urin tsínj 'nā' anéj chrej nan nanicaj ga'mi sa' rian Yan'anj ní'. —Daj gataj Jesús.

19 Ngaa n̄i gataj Jesús gunun tsínj daj:

—N̄achica re', n̄i ḡan'anj re' xi'í si guxuman ruhuá re' ni'yáj re' man'ānj, n̄i nahuín re' aj. —Daj gataj Jesús.

La venida del reino

20 Ngaa n̄i nachínj snan'anj ni tsínj fariseo Jesús aman guñicaj Yan'anj sun rian ni ngüi. N̄i gataj Jesús:

—Nitaj si ní'yanj sisi ducu n̄i'yaj ni é re'. Daj si s̄i ga'ue guñi'i ni ngüi ngaa ga'na' guñicaj sun Yan'anj mánj. 21 N̄i nitaj si gataj ni ngüi: “Nan huin rian nicaj sun Yan'anj, as̄i yu'uj daj huin rian nicaj sun Yan'anj.” Sé daj huin mánj. Daj si hua ga'n̄a' guñicaj sun Yan'anj scanij ni é re' aj. —Daj gataj Jesús rian ni tsínj fariseo.

22 Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Gūisij 'ngo güi ngaa ḡahuin ruhua ni é re' guñi'i ni é re' güi nan ngaa huaj man'ānj scanij a ni é re' huínj da'n̄ij ni ngüi. San̄i s̄i guini'i ni é re' mánj. 23 N̄i gataj ḡo'ngo ni ngüi gunun a ni é re': “Nan nne Cristo aj.” As̄i gataj ni sij: “Yu'uj daj nne Cristo aj.” Gataj ni ngüi gunun a ni é re'. San̄i s̄i gan'anj án re' mánj. N̄i s̄i guinico' a ni é re' ni tsínj da mánj. 24 Daj si daj rún' huin ngaa ran 'yaj du'ui, n̄i 'ngo xiguin n̄in' rian xungüi, n̄i da'nga' daj yoo ḡahuin güi n̄anicaj da'n̄ij ni ngüi huin man'ānj. 25 San̄i hua n̄ian sisi guñiran'ānj sini nico sayun. N̄i hua n̄ian si d̄anicaj ni ngüi man chruhua xungüi nan man'ānj nej.

26 'N̄i daj rún' gui'yaj ni ngüi yo' gane tsínj gu'naj Noé, n̄i da'nga' daj gui'yaj ni ngüi güi ngaa ga'na' da'n̄ij ni ngüi huin man'ānj. 27 Daj si ngaa

gane Noé, n̄i xa ni sij go'o ni sij. N̄i xacaj ni sij yun'unj x̄ana. N̄i n̄inanj daj gui'yaj ni sij d̄a' ḡui gatúj Noé chruhua r̄io chéj rian nnee. Ngaa n̄i 'ngo gaman' gum̄an huee xxi n̄un ḡui n̄igan'. N̄i gara n̄in' nnee n̄in' gachra' chruhua xunḡüi. N̄i gahui' daran' ni nḡüi, gui'yaj nnee. ²⁸ N̄i daj rún' gui'yaj ni nḡüi ngaa gane tsínj ḡu'naj Lot, n̄i da'nga' daj ḡu'i'yaj ni nḡüi ḡui ga'na' man'ānj. Daj si ránj ni sij rasun nej, gudu'uej ni sij rasun nej, gunun ni sij n̄n̄a nej, gui'yaj ni sij hue' nej aj. ²⁹ San̄i ngaa gahui tsínj ḡu'naj Lot xuman' Sodom̄a gan'anj sij, n̄i guinij yan'an̄ nga yo'ój sufre xata'. N̄i gahui' daran' ni nḡüi mán xuman' daj. ³⁰ N̄i daj rún' nun xacaj ni nḡüi daj cuenta si guiran' ni sij sayun, n̄i da'nga' daj ḡahuin ḡui guruḡüi' da'n̄ij ni nḡüi huin man'ānj.

³¹ 'N̄i sis̄i taj re' ch̄ra hue' ḡui daj, n̄i s̄i nanij re' guiri re' si'yáj re' chruhua ducua' re' mánj. N̄i sis̄i n̄un 'ngo tsínj quij 'yaj sun sij, n̄i s̄i n̄anicaj sij ducua' sij mánj. ³² N̄i ḡananun ruhua á re' daj guiran' nic̄a tsínj ḡu'naj Lot asij ná.

³³ 'N̄i un̄ tsínj huin ruhua n̄acaj man'an sij, n̄i ḡahui' sij. San̄i un̄ tsínj ga'ue ḡahui' rian xi'ij, n̄i n̄acaj sij man'an sij.

³⁴ 'Ataj snan'ān ḡunun a ni é re' sis̄i 'ngo n̄i daj, n̄i ḡatoj n̄unḡuej nic̄a 'ngo tsínj daj rian nna. Hué dan n̄i nic̄a gan'ān 'ngo n̄unḡuej sij. N̄i ango n̄unḡuej sij ḡuna. ³⁵ N̄i ḡunun n̄uguan'an hujj yun'unj x̄ana gaj ún'. N̄i nic̄a 'ngo ún' gan'ān. N̄i ango ún' ḡuna. ³⁶ N̄i ḡunun hujj tsínj gui'yaj sun riqui quij. N̄i nic̄a gan'ān 'ngo sij. N̄i ango sij ḡuna. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁷ Ngaa n̄ nachínj snan'anj ni sij Jesús. N̄ gataj ni sij:

—N̄ a huin ḡahuin daj Señor. —Daj gataj ni sij.

N̄ gataj Jesús:

—Rian ngaj ni n̄iman yu'uj daj nahuin yu' ni xarúj. —Daj gataj Jesús rian ni sij.

18

Parábola de la viuda y el juez injusto

¹ Ngaa n̄ nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni tsínj nico' sij sis̄i n̄iganj ḡachinj jni'yaj ni sij rian Yan'anj. N̄ s̄i gahuin nichre ni sij mánj. ² N̄ gataj Jesús:

—N̄i hua 'ngo ḡües̄i nicaj sun nne riqui 'ngo xuman' daj. N̄i nitaj si xu'ui' sij rian Yan'anj. N̄i nitaj si ní'yanj sij rian ni nḡüi nej. ³ N̄i hué riqui xuman' daj nne 'ngo yun'unj mmij. N̄i a'n̄j 'ngo tsínj letu nḡa ún'. N̄i gan'anj ún' rian ḡües̄i nicaj sun daj sis̄i gūi'yaj yya sí' si-gaquin' ún' nḡa tsínj unun' nḡa ún' daj. ⁴ N̄i gachin ḡüi n̄i nun ḡa'uej ruhua ḡües̄i daj gūi'yaj yya sij nḡa gaquin' daj. Ngaa n̄i nani ruhua sij, n̄i gataj sij gunun man'an sij: “Nun̄j si nitaj si xu'ūij rian Yan'anj, n̄i nitaj si ni'yān rian ni nḡüi nej, ⁵ san̄i rian nun dunáj yun'unj mmij daj si chran' yun'unj ún' yūnj, n̄i gan'anj gūi'yaj yyāj nḡa gaquin' daj. Ngaa n̄i s̄i ga'na' chran' yun'unj ún' yūnj ḡa mánj. Daj si sis̄i nitaj, n̄i gūinan' ruhuāj ni'yā ún' nánj.” Daj gataj tsínj daj gunun man'an sij. —Gataj Jesús gunun ni sij.

⁶ Ngaa n̄i gataj Señor Jesús rian ni sij:

—Xacaj á re' cuenta daj ga'mi güesj xī'i daj.
 7 Ngaa achínj jni'yaj ni ngüi rian Yan'anj huin ni sij ni ngüi hua nacui Yan'anj, ni huin ruhua ni sij sisi gui'yaj yya Yan'anj 'ngo gaquin', ni si gui'yaj yya Yan'anj nga ni sij ga a'. Gahuin ran Yan'anj, ruhua á re' ní'. Sé daj huin mánj. 8 Ni ataj snan'án gunun a ni é re' sisi rá'yanj gui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi daj. Sanj ngaa ga'na' yūnj huinj da'nij ni ngüi, ni ní' si narī'ij ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Parábola del fariseo y el publicano

9 Ngaa ni nani Jesús ango cuento digyán sij rian go'ngo ni tsínj daj. Daj si ani ruhua ni sí' sisi hua nica niman ni sí'. Sanj a'mi quij ni sí' xi'í ni ngüi. Ngaa ni gataj Jesús:

10 —Gan'anj huij ran' tsínj daj gatúj nungüej sij chruhua nuhui nico gachinj jni'yaj nungüej sij rian Yan'anj. Ni 'ngo sij daj huin tsínj fariseo. Ni ango sij huin tsínj a'nej pesto.

11 'Ni niquin' tsínj fariseo daj achínj jni'yaj sij. Ni gataj sij rian Yan'anj: “Hué re' huin Yan'anj. Ni guruhua re' sisi nitaj si huinj daj rún' huin ango ni ngüi. Daj si 'yaj tu ni sij. Ni 'yaj xī'i ni sij. Ni a'mi ni sij nga nica 'ngo dugüi' ni sij nej. Ni guruhua re' sisi nitaj si 'yā daj rún' 'yaj tsínj a'nej pesto nan mánj. 12 Huij 'yā ayuno da nan síj semana. Ni a'nē ichi' rian go'ngo ciento daran' si 'yaj ganāj riquij rián re'.” Daj gataj tsínj fariseo daj gunun Yan'anj.

13 'Sanj gunáj tsínj a'nej pesto daj gan' niquin' sij. Ni xi'í si na'aj sij a doj nun ga'uej ruhua

sij n̄achi nicaj sij rian sij ni'yaj sij xata'. Maan sij guita ra'a sij xí'yanj sij. N̄i gataj sij gunun Yan'anj: "Yan'anj, n̄ahuin 'i ruhuá re' n̄i'yaj re' yūnj si huīnj 'ngo tsínj 'yaj gaquin'." Daj gataj tsínj daj.

¹⁴ 'N̄i ataj snan'ān gunun a ni é re' sisiŋŋaa n̄an' tsínj a'nej pesto daj ducuá sij, n̄i hua guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' sij. San̄i nun guinicaj Yan'anj niman nico xi'í ango tsínj daj. Daj si ūn tsínj huin ruhua ḡahuin achij rian dugüi' sij, n̄i ḡunaj sij da r̄ucu. San̄i ūn tsínj huin ruhua ḡunaj da r̄ucu, n̄i ḡahuin achij sij. —Daj gataj Jesús rian ni tsínj daj.

Jesús bendice a los niños

¹⁵ Ngaa n̄i nicaj ni yun'unj x̄ana ni tsin' ga'na' ne rian Jesús sisiŋŋuta' sí' ra'a sí'. San̄i ngaa guini'i ni tsínj nico' Jesús, n̄i gaxi'i ni sij chran' ni sij ni yun'unj x̄ana nicaj ga'na' da aj. ¹⁶ Ngaa n̄i gaquinj Jesús si ga'na' ni tsin' rian sij. N̄i gataj sij:

—Ra'a á re' si ga'na' ni tsin' da riānj. N̄i s̄i chran' án re' si ga'na' ni tsin' riānj mánj. Daj si rún' huin ni tsin' le nan, n̄i da'nga' daj huin ni ngüi m̄an rian nicaj sun Yan'anj. ¹⁷ X̄anga' atā gunun a ni é re' sisiŋŋa'uej ruhua 'ngo tsínj daj si guinicaj sun Yan'anj niman sij daj rún' 'yaj ni tsin', n̄i s̄i ga'ue ḡatu sij rian nicaj sun Yan'anj mánj. —Daj gataj Jesús.

El joven rico

¹⁸ Ngaa n̄i nachínj snan'anj 'ngo tsínj a'nin' rian ni ngüi Jesús. N̄i gataj sij:

—Maestro sa'. Nì un sun guì'yā, nì ga'ue gane nìgān, ruhuá re' únj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

¹⁹ Ngaa nì gataj Jesús:

—Nì un sin huin nì atáj re' sisi sa' man'ānj únj. Urin Yan'anj huin si sa' nánj. ²⁰ Hua ni'í re' ni nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rián re': "Sì ga'mi re' ngā nica dugüí' re' mánj. Nì sì dagahuí' re' ngüi mánj. Sì guì'yaj tų re' mánj. Sì ga'mi re' nuguan' snan'anj xi'í dugüí' re' mánj. Guinun yan'anj re' chréj re' ngā nní re' nej." Nan huin ni nuguan' dagahuín re'. —Daj gataj Jesús gunun sij.

²¹ Ngaa nì gataj tsínj daj:

—Daran' ni nuguan' daj ráj xināj asij hua lī. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²² Nì ngaa gunun Jesús si gataj sij, nì gataj sí':

—Achin 'ngō nuguan' rián re' rún' huaj. Gudu'ue re' daran' si'yáj re'. Nì san'anj guiri' re' daj ga'ui' re' rian ni ngüi niqui ran'. Hué dan nì guiman nico si'yáj re' xata' guì'yaj Yan'anj anj. Ngaa nì ga'na' re' guinico' re' yünj anj. —Daj gataj Jesús.

²³ Sanì ngaa gunun tsínj daj si gataj Jesús, nì nani nico ruhua sij. Daj si hua nico san'anj rian sij.

²⁴ Ngaa guini'i Jesús si nani nico ruhua sij, nì gataj sí':

—Nì 'i huaj gatu 'ngō tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj anj. ²⁵ Nì 'i huaj gatu 'ngō tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj daj ngā si gachin 'ngō xucu camello yu'uj taj cúj nuhua aj. —Daj gataj Jesús.

²⁶ Ngaa n̄ nachínj snan'anj ni tsínj gunun si gataj Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Sis̄i hué daj huin n̄i ʉn tsínj ga'ue naçaj man'an sij sis̄i gatu sij rian nicaç Yan'anj sun únj. —Daj gataj ni sij.

²⁷ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Yan'anj ga'ue gūi'yaj si na'ue gūi'yaj ni ngüi. —Daj gataj Jesús.

²⁸ Ngaa n̄i gataj Pedro gunun Jesús:

—Hua duna únj daran' si'yaj únj. N̄i nico' únj man'án re' aj. —Daj gataj Pedro.

²⁹ Hué dan n̄i gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun a ni é re' sis̄i ʉn tsínj dunáj ducuá sij, nica sij nej, jnánj sij nej, da'n̄ij sij nej, chrej sij nej, nni sij nej, ngaa n̄i gūi'yaj sa' Yan'anj nga tsínj daj ngaa da'nga' daj 'yaj sij xi'í sun nicaç Yan'anj rian né'. ³⁰ N̄i ni tsínj dunáj daran' ni rasun daj, n̄i xungüi nan nahuin ra'a sij doj daj nga daran' si dunáj sij. N̄i ango xungüi ga'na', n̄i gane n̄iganj sij nga Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

Nuevamente Jesús anuncia su muerte

³¹ N̄i gaquínj Jesús xuhuij ni tsínj nico' sij. N̄i gataj sij:

—Yyaj n̄i gan'anj né' xuman' Jerusalén. N̄i daj rún' garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná xi'í man'ānj huīnj da'n̄ij ni ngüi, n̄i da'nga' daj guiran'ānj nánj. ³² N̄i naça'ui' ni sij yūnj rian ni tsínj 'na' anéj chrej. N̄i ga'mi ducu ni sij xi'ij. N̄i ga'mi quij ni sij riānj nej. N̄i gara sta'nunj ni sij man'ānj nej. ³³ N̄i duguayun ni sij nne' xirā. N̄i dagahui' ni sij man'ānj nej. San̄i xiráj hua'nij güi, n̄i gana'n̄i aj. —Daj gataj Jesús.

³⁴ Sanĭ nun gunun ni sij si gataj Jesús. Nĭ nun xacaj cuenta ni sij si ga'mi sí'. Daj si a'mi sí' nuguan' na'ue gara da'nga' ruhua ni sij.

Un ciego de Jericó recibe la vista

³⁵ Nĭ ngaa huaj guĭsij Jesús nĭchrun' xuman' Jericó, nĭ nne 'ngō tsínj duri du'ua chrej 'yaj sij caridad. ³⁶ Nĭ ngaa gunun sij gachin nico ni ngüi, nĭ nachínj snan'anĭ sij un sin huin si gahuin. ³⁷ Ngaa nĭ gataj ni tsínj daj sisĭ Jesús nazareno huin si gachin. ³⁸ Ngaa nĭ gaguáj nucuaĭ sij. Nĭ gataj sij:

—Jesús, da'nĭj David huín re'. Nahuin 'ĭ ruhuá re' nĭ'yaj re' yūnj anĭ. —Daj gataj tsínj duri daj.

³⁹ Sanĭ ni ngüi hua ne' rian, nĭ chran' yun'unĭ sisĭ dínj gane du'ua sij. Sanĭ ganari' nucuaĭ sij doj gaguáj sij. Nĭ gataj sij:

—Da'nĭj David, nahuin 'ĭ ruhuá re' nĭ'yaj re' yūnj anĭ. —Daj gaguáj sij.

⁴⁰ Ngaa nĭ guiniquin' Jesús. Nĭ ga'nin' sij sun sisĭ nĭcaĭ ni sí' ga'na' ni sí' sij. Nĭ ngaa gahuin nĭchrun' sij, nĭ nachínj snan'anĭ Jesús sij.

⁴¹ Nĭ gataj sí':

—Nĭ un sin huin ruhuá re' si guĭ'yā nga re' únĭ. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nĭ gataj tsínj duri daj:

—Señor, huin ruhuāĭ sisĭ naxiguin riānj, guĭ'yáj re' aj. —Gataj tsínj daj.

⁴² Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Hua naxiguin rián re' xi'í si guxuman ruhuá re' ni'yáj re' yūnj anĭ. —Daj gataj Jesús gunun tsínj duri daj.

⁴³ Nì 'ngo hora daj naxiguñ rian sij. Nì guinico' sij Jesús. Nì ga'mi sa' 'ueé sij rian Yan'anj. Nì daran' ni ngüi guini'i si gui'yaj Jesús, nì ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj nej.

19

Jesús y Zaqueo

¹ Nì gatúj Jesús xuman' Jericó. Nì huaj sij gachin sij xuman' daj. ² Nì yu'uj daj nne 'ngo xuru'ue gu'naj Zaqueo. Nì huin sí' 'ngo tsínj a'nin' rian ni tsínj a'nej pesto. ³ Nì gahuin ruhua sij guñi'i sij Jesús. Sanj rian huaj nico ni ngüi nga sí', nì nun ga'ue guñi'i sij sí'. Daj si chre' Zaqueo daj. ⁴ Xi'í daj nì gunánj sij gan'anj sij da rian si huin ruhua sij guisij sij guñi'i sij Jesús. Nì gahui sij chra' 'ngo chrun gu'naj sicómoro rian gachin Jesús. ⁵ Nì ngaa huaj gachin Jesús yu'uj daj, nì ni'yaj sí' chra' chrun xata'. Nì gataj sí':

—Zaqueo, nanij yoq re' si acuan' nan huin si gunā ducúa re', ruhuāj aj. —Daj gataj Jesús gunun Zaqueo.

⁶ Ngaa nì nanij yoq sij. Nì gahuin niā' ruhua sij si guxuman Jesús ducúa sij.

⁷ Nì ngaa guini'i ni ngüi si gui'yaj Jesús, nì gaxi'i ni sij ga'mi quij ni sij xi'í Jesús. Nì gataj ni sij:

—Nì un sin huin nì gatúj Jesús ducúa 'ngo tsínj 'yaj gaquin' guna sí' únj, ataj ni sij.

⁸ Ngaa nì naxuman Zaqueo, nì gataj sij gunun Señor Jesús:

—Nì'yaj re' Señor. Yyaj nì ga'uñj da'aj si'yā rian ni ngüi yaco ran'. Nì ngaa ga'nej xacānj

san'anj rian ni ngüi, nī naru'uē yacuan'anj peso chra go'ngo peso ga'nej xacānj anj. —Daj gataj Zaqueo.

⁹ Ngaa nī gataj Jesús:

—Guisíj Yan'anj 'na' naca ni ducua tsínj nan yyaj. Daj si tsínj nan huin 'ngo da'níj Abraham nej. ¹⁰ Nī ga'na' da'níj ni ngüi huin man'ānj. Nī 'na' nana'uīj ni tsínj ga ni'ya. Nī ganacā ni sij, ruhuāj aj. —Daj gataj Jesús.

Parábola de las diez minas

¹¹ Nī gunun ni ngüi si gataj Jesús. Nī hua guisíj sij nīchrun' du'ua xuman' Jerusalén. Nī gani ruhua ni ngüi sisi ga'na' yoo Yan'anj guñicaj sun-ún' chruhua xungüi nan guñi'i ni sij, ruhua ni sij. Xi'í daj nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni sí'. ¹² Ngaa nī gataj Jesús:

—Nī hua 'ngo tsínj huin achij gan'anj 'ngo xuman' ngaj gan' si garij sun ni sij gahuin sí' rey xánj sí'. Da' síj da nanicaj sí' xánj sí', ruhua sí'. ¹³ Ngaa nī gaquínj tsínj daj ga'na' ichi' ran' tsínj 'yaj sun rian sij. Nī ga'ui' sij 'ngo san'anj gu'naj mina rian go'ngo ni sí'. Nī ducu du'uej san'anj gu'naj mina daj. Nī gataj snan'anj sij gunun ni sí': "Gui'yaj gana á re' ngā san'anj nan da nanicā." Daj gataj sij. Nī gan'anj sij.

¹⁴ 'Sanī nun huin xan' ruhua ni tsínj xanj daj ni'yaj ni sí' sij. Xi'í daj ga'níj ni sí' ni tsínj nicaj sun gan'anj gataj snan'anj rian tsínj huin achij daj sisi nun aran' ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' sij. Nī sī ga'ue gahuin sij tsínj a'nin' rian ni sij xánj ni sij ga mánj.

15 'Sanj ngaa guisíj ganacaj sij sun daj, nī nanicaj sij xánj sij. Ngaa nasíj sij xánj sij, nī ga'nin' sij sun sisi ga'na' ni tsínj 'yaj sun rian sij huin ni tsínj rian ga'ui' sij san'anj daj. Nī huin ruhua sij guini'i sij undaj gui'yaj gana go'ngo sí' ngā san'anj daj.

16 'Ngaa nī gataj tsínj guisíj sini rian sij: "Señor, riquí re' 'ngo san'anj mina riānj. Nī ngā mina daj nī gui'yaj ganāj ichi' mina aj." Daj gataj tsínj daj. 17 Ngaa nī gataj rey daj gunun sí': "Dugu'naj gui'yáj re'. Huín re' 'ngo tsínj 'yaj sun sa'. Nī rian hua gacuj re' ngā doj rasun nan, nī gahuín re' tsínj a'nin' rian ichi' xuman' gui'yā." Daj gataj tsínj huin achij daj.

18 'Ngaa nī ga'na' ango tsínj daj. Nī gataj sí': "Señor, riquí re' 'ngo san'anj mina riānj. Nī ngā mina daj nī gui'yaj ganāj yun'un' mina aj." Daj gataj sí'. 19 Nī gataj tsínj huin achij daj gunun sí': "Gahuín re' tsínj a'nin' rian un'un' xuman', gui'yā." Daj gataj sij rian ango tsínj daj.

20 'Ngaa nī guisíj ángo tsínj daj. Nī gataj sí': "Nan 'na' niquí si-san'ánj re'. Na'níj sa'āj chruhua 'ngo paño. 21 Daj si xu'uuj ni'yā re' si huín re' 'ngo tsínj huee. Nī nacáj re' si sé si'yáj re' huin. Nī rian unun ango tsínj daj can, nī hué yu'uj daj rí re' nnaa." Daj gataj tsínj 'yaj sun rian tsínj huin achij daj.

22 'Ngaa nī gataj tsínj huin achij gunun tsínj 'yaj sun daj: "Nī 'ngo moso xi'i huín re'. Si-nuguan' man'án re' ataj sisi da'uí re' gaquin'. Hua guini'í re' sisi huínj 'ngo tsínj huee. Nī

guini'í re' sisi nacā si sé si'yā huin. Nī guini'í re' sisi ri man'ānj nnaa rian nun gunūnj nej.

²³ Xi'í daj nī un sin huin nun nicáj re' si-san'ān gan'anj re' banco únj. Ngaa nī ngaa nānicā, nī nacā si-san'ān nga san'anj nūta' chra banco nej únj." Daj gataj tsínj a'nin' rian moso daj. ²⁴ Ngaa nī gataj sij rian ni tsínj niquin' nga sij: "Ga'ne a ni é re' san'anj ra'a sí'. Nī ga'ui' a ni é re' ra'a tsínj gui'yaj gana ichi' mina chra go'ngo mina aj." Daj gataj sij. ²⁵ "Sanī hua nicaj sí' ichi' mina." Gataj ni tsínj daj. ²⁶ Ngaa nī: "Ataj snan'ān gunun a ni é re' sisi tsínj nicaj, nī ga'ui' né' nico rian sij. Nī tsínj nitaj si nicaj, nī nunj si doj nicaj sij, sanī ga'ne né' aj." Daj gataj tsínj huin achij daj. ²⁷ Ngaa nī gataj ruhua' yún sij: "Ni tsínj unun' ngāj huin ni sij ni tsínj na'uej ruhua sisi gahuin achī rian ni sij. Sanī guinicaj ni é re' ni sij ga'na' á re' nan dagahui' ni é re' riānj." Daj gataj tsínj huin achij daj. —Nī hué daj guisij cuento nani Jesús.

La entrada triunfal en Jerusalén

²⁸ Ngaa guisij nani Jesús cuento daj, nī huaj sij guisij sij xuman' Jerusalén. Nī táj dian sij rian ni tsínj nico' sij. ²⁹ Nī huaj sij guisij sij xuman' Betfagé nga xuman' Betania. Nī ngaj nūguan'an nūngüej xuman' daj nīchrun' dacan gu'naj Olivos. Nī ga'níj sij huīj tsínj nico' sij gan'anj nūngüej sí'. ³⁰ Nī gataj sij gunun nūngüej sí':

—Gan'anj nūngüej é re' xuman' ngaj ne' rian doj aj. Nī ngaa huaj gatu nūngüej é re', nī nari' nūngüej é re' 'ngo urruj anumi. Nī a 'ngo tsínj

nitaj si taj mánj. Hué dan n̄i n̄achi n̄ungüej é re' xú' n̄icaj á re' ga'na' á re' riānj. ³¹ N̄i sis̄i hua tsínj n̄achinj snan'anj rian n̄ungüej é re' un sin n̄i n̄achi n̄ungüej é re' urruj daj, ngaa n̄i gataj n̄ungüej é re' gunun sij: “Man'an Señor ní'yanj xuj aj.” Daj gataj Jesús gunun n̄ungüej sij.

³² Ngaa n̄i gan'anj n̄ungüej sij xuman' daj. N̄i nari' n̄ungüej sij urruj daj daj rún' gataj snan'anj Jesús gunun n̄ungüej sij. ³³ N̄i ngaa n̄achi n̄ungüej sij urruj, n̄i gataj ni tsínj dan xucu daj rian n̄ungüej sij:

—N̄i un sin huin n̄i n̄achi n̄ungüej é re' urruj daj únj. —Daj gataj ni sí'.

³⁴ Ngaa n̄i gataj n̄ungüej sij:

—Ní'yanj Señor xuj. —Daj gataj n̄ungüej sij.

³⁵ Hué dan n̄i nicaj n̄ungüej sij urruj ga'na' n̄ungüej sij rian Jesús. N̄i guta' n̄ungüej sij si-gan' n̄ungüej sij xiráj urruj. Ngaa n̄i guitáj Jesús xuj, gui'yaj n̄ungüej sij. ³⁶ N̄i gurúj ni ngüi si-gan' ni sij chruhua chrej ne' huaj Jesús. ³⁷ N̄i ngaa huaj gahuin n̄ichrun' ni sij guisij ni sij dacuj dacan Olivos, n̄i gax̄i' gahuin n̄ia' ruhua daran' ni tsínj nico' Jesús xi'í daran' si sa' guini'i ni sij, gui'yaj Jesús. N̄i gaguáj ni sij. N̄i ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj nej. ³⁸ N̄i gataj ni sij:

—Hua 'ueé rian rey 'na' ngā si-xugüi man'an Señor. Gahuin din'inj ni si mán xata'. N̄i ga sa' 'ueé xata' aj. —Daj gaguáj ni sij xi'í Jesús.

³⁹ Ngaa n̄i gataj go'ngo ni tsínj fariseo man scanij ni ngüi gunun Jesús:

—Maestro, gataj re' rian ni tsínj nicó' re' sis̄i dínj guiniquin' du'ua ni sij. —Daj gataj ni sí'.

⁴⁰ Sanj̄ gataj Jesús:

—Sis̄j̄ dínj̄ guñiquin' du'ua ni sij, n̄j̄ gaguaj ni yej ngaj rian yo'ój aj. —Daj gataj Jesús.

⁴¹ N̄j̄ ngaa huaj guis̄j̄ Jesús n̄j̄chrun' xuman' Jerusalén, n̄j̄ guini'i sij xuman' daj. N̄j̄ gaco sij xi'í xuman' daj. ⁴² N̄j̄ gataj sij:

—Maan si huin ruhuāj sis̄j̄ guñi'i ni é re' yyaj daj guj̄'yaj á re', ngaa n̄j̄ gahuin din'inj rian án re' aj. Sanj̄ hua ránj rian án re', n̄j̄ na'ue gara da'nga' ruhua á re' mánj. ⁴³ N̄j̄ guis̄j̄ 'ngo güi, n̄j̄ guiran' án re' sayun. Daj si ga'na' ni tsínj unun' nga á re'. N̄j̄ guj̄'yaj ni sij 'ngo xingá ganicaj n̄j̄ xi'n̄j̄ ni é re'. N̄j̄ s̄j̄ ga'ue gahui ni é re' mánj. ⁴⁴ N̄j̄ duguane ni sij daran' ni hue' man xánj án re'. N̄j̄ dagahui' ni sij ni ngüi nej. N̄j̄ n̄j̄ a 'ngo yej s̄j̄ dunáj ni sij rian dugüi' ni yej ga mánj. Hué daj guiran' ni é re' si nun xacaj á re' cuenta ngaa ga'na' Yan'anj ganacaj á re' mánj. —Daj gataj Jesús rian ni ngüi man xuman' Jerusalén.

Purificación del templo

⁴⁵ Hué daj s̄j̄ n̄j̄ gatúj Jesús chruhua nuhui nico. N̄j̄ gaxi'i sij guiri sij ne' chrej xe' ni tsínj du'uej rasun mán yu'uj daj. ⁴⁶ N̄j̄ gataj sij:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj: “Ducuāj huin rian gachinj jni'yaj ni ngüi rian Yan'anj anj. Sanj̄ nuhui nan gahuin 'ngo huej man ni tsínj tu, 'yaj á re' aj.” Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁷ N̄j̄ daran' ni güi digyán Jesús rian ni ngüi chruhua nuhui daj. Sanj̄ ni chrej a'nin' nga ni tsínj digyán ley nga ni tsínj huin achij chruhua xuman' daj, n̄j̄ nana'ui' ni sij daj dagahui' ni sij

Jesús. ⁴⁸ Sanj nun ri' ruhua ni sij daj guj'yaj ni sij si gahui' Jesús. Daj si daran' ni ngüi mán unun sa' daj digyán Jesús rian ni sij.

20

La autoridad de Jesús

¹ Ni 'ngo güi ngaa nne Jesús chruhua nuhui nico, ni digyán sij rian ni ngüi. Ni ga'mi sij nuguan' sa' rian ni sij. Ngaa ni guisíj ni chrej a'nin' nga ni tsínj digyán ley nej, ni tsínj huin achij nej. ² Ngaa ni gataj ni sij gunun Jesús:

—Gataj re' gunun únj un sun huin sun nicáj re', ni 'yáj re' nan únj. Ni un tsínj riqui sun, ni 'yáj re' nan únj. —Daj gataj ni sij.

³ Ngaa ni gataj Jesús gunun ni sij:

—Hué daj ruhuāj ganachin' snan'an 'ngo nuguan' da man'an án re'. Ni gataj á re' riānj, ruhuāj aj. ⁴ Ni un tsínj ga'níj sun rian tsínj gu'naj Juan sisi gata' nnee sí' ni ngüi únj. Yan'anj gataj rian sij ní'. Asj hua ango tsínj gataj rian sij sa'. —Daj gataj Jesús.

⁵ Ngaa ni gani guitsi ruhua ni dugüi' ni sij. Ni gataj ni sij:

—Sisi gataj né' sisi Yan'anj ga'nin' sun rian Juan, ngaa ni gataj Jesús gunun né': “Ni un sin huin nun guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'an sij únj.” ⁶ Ni sisi gataj né' sisi ni tsínj ga'níj ga'na' Juan, sanj ga'ui' daran' ni ngüi yej yun'. Daj si hua nica ruhua daran' ni ngüi mán nan sisi Juan gahuin 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj. —Daj gataj ni sij gani guitsi ruhua ni dugüi' ni sij.

⁷ Ngaa n̄i gataj ni sij gunun Jesús sisi nun guini'i ni sij un tsínj ga'nin' sun rian Juan gata' nnee sí' ni ngüi aj.

⁸ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ngaa n̄i s̄i gatā gunun a ni é re' un sin huin sun 'yā aj. —Daj gataj Jesús.

Los labradores malvados

⁹ Ngaa n̄i gaxi'i Jesús nani sij 'ngo cuento digyán sij rian ni ngüi. N̄i gataj sij:

—Hua 'ngo xuru'ue gunun coj uva. Ngaa n̄i naga'ui' sij si-coj sij coj chruj uva rian go'ngo ni tsínj daj sisi dugumi ni sí' si'yaj sij. N̄i gahui sij gan'anj sij gan' ga'i yahui. ¹⁰ N̄i ngaa guisíj güi gane uva daj, n̄i ga'níj sij si-moso sij gan'anj gachinj sí' rian ni tsínj mán 'yaj sun daj chruj si huin si'yaj sij. San̄i ga'ui' ni sí' chrun tsínj daj. N̄i na'níj ni sí' nan' yun sij. ¹¹ Hué dan n̄i ga'níj ruhua' yún tsínj do'oj daj ango si-moso sij. San̄i ga'ui' ni tsínj daj sí' nej. N̄i gui'yaj quij ni sij nga sí'. N̄i na'níj ni sij nan' yun sí' nej. ¹² Ngaa n̄i ga'níj ruhua' yún tsínj do'oj daj ango si-moso sij. San̄i guiran' xi'i sí', gui'yaj ni sij. N̄i guiri ni sij sí' ne' chrej xe' rian man coj uva daj.

¹³ 'Ngaa n̄i gataj xuru'ue daj gunun man'an sij: “N̄i un sin gui'yā únj. Ga'nī da'nī 'i ruhuāj gan'anj. Ga ní'yanj ni sij nga man'an da'nī aj.” Daj gataj xuru'ue daj gunun man'an sij. N̄i ga'níj sij da'níj sij gan'anj sí'. ¹⁴ San̄i ngaa guini'i ni tsínj daj da'níj sij, n̄i gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij: “Tsínj nan gunánj do'ój chrej sij si sa' gahui' chrej sij. Dagahui' né' tsínj nan, ngaa n̄i guna né' gahuin do'ój né' nan anj.” Daj gataj

ni sij. ¹⁵ Ngaa n̄ guere'ej ni sij sí' chrej xe' du'ua rian man coj uva daj. N̄ dagahui' ni sij sí'. Hué dan n̄ daj gui'yaj tsínj do'oj daj nga ni tsínj dugumi daj, ruhua ni é re' únj. ¹⁶ Ga'na' sij rian ngaj do'ój sij. N̄ dagahui' sij ni tsínj 'yaj sun daj. Ngaa n̄ naga'ui' sij coj chruj uva daj huin si-coj sij rian ango ni tsínj sisi dugumi ni sí' si'yaj sij. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

N̄ ngaa gunun ni ngüi nuguan' daj, n̄ gataj ni sij:

—Sé daj huin ruhua únj si gui'yaj Yan'anj manj. —Daj gataj ni sij.

¹⁷ San̄ guini'yaj Jesús rian ni sij. N̄ gachínj snan'anj sí' ni sij gataj sí':

—Un sin huin n̄ garun ni sij nuguan' nan asij ná, ruhua á re' únj:

Yej guere'ej ni tsínj 'yaj sun hue', gahuin-ín' 'ngo yej sa' doj gane,

n̄ ran-án' dugu'nun' squina hue' n̄iganj n̄in' anj. Da'nga' daj garun ni sij rian libro huin si-nuguan' Yan'anj. ¹⁸ N̄ huēj huin yej daj. N̄ sisi ganatu 'ngo ngüi rian yej daj, n̄ garan' ni sij, gui'yā. N̄ sisi guinij yej daj rian 'ngo ni ngüi, n̄ guixitin' ni sij, gui'yā. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

La cuestión del tributo

¹⁹ Ngaa n̄ hué gue hora daj huin ruhua ni chrej huin achij nga ni tsínj digyán ley guida'a ni sij Jesús. Daj si xacaj ni sij cuenta sisi nuna Jesús cuento daj xi'í man'an ni sij. San̄ xu'ui' ni sij rian ni ngüi.

²⁰ Ngaa n̄ ni'yaj ni sij Jesús. N̄ ga'n̄j ni sij ni tsínj gan'anj naga'naj. N̄ gui'yaj ni sí' sisi tsínj

'yaj n̄ica huin ni sí'. Daj si huin ruhua ni sí' sisi gache ga'mi Jesús. Ngaa n̄i ga'ue naga'ui' ni sí' Jesús rian gobernado, ruhua ni sij. ²¹ Ngaa n̄i gachínj snan'anj ni tsínj digya' yun'unj daj Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Maestro, ni'i ni únj sisi a'mí re' nuguan' n̄ica. N̄i xanga' digyán n̄ica re' rian ni ngüi nej. N̄i nitaj si guí'yáj re' sisi tsínj huin rian, as̄i tsínj ga niqui huin 'ngo tsínj daj. N̄i digyán xanga' re' sisi daj guí'yaj né' guinico' né' Yan'anj. ²² Ngaa n̄i: Sa' huin sisi ga'ui' né' san'anj a'nej rey César, ruhuá re' ní'. Ga'ui' né' ní'. As̄i s̄i ga'ui' né' sa'. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

²³ San̄i xacaj Jesús cuenta sisi ani quij ruhua ni sij. Ngaa n̄i gataj sí' gunun ni sij:

—N̄i un sin huin n̄i huin ruhua á re' guí'yáj re' x̄i' ngāj únj.

²⁴ Digyán án re' 'ngo san'anj denario riānj. N̄i un tsínj rian nun rian san'anj nan únj. N̄i un tsínj si-xugüi nun rian san'anj nan únj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij. Ngaa n̄i:

—Hué César huin. —Gataj ni sij.

²⁵ Hué dan n̄i gataj Jesús:

—Ngaa n̄i ga'ui' a ni é re' si'yaj rey César rian sij. N̄i ga'ui' ni é re' si'yaj Yan'anj rian Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

²⁶ Ngaa n̄i nun ga'ue guí'yaj ni sij sisi gache ruhua Jesús ga'mi sí' rian ni ngüi. San̄i garáj yan'anj ruhua ni sij ngā nuguan' gataj Jesús gunun ni sij. N̄i dínj ganiquin' du'ua ni sij.

La pregunta sobre la resurrección

27 Hué dan n̄i guis̄ij go'ngo ni tsínj saduceo rian nne Jesús. N̄i ni tsínj saduceo daj ataj sisi nitaj si ḡana'nij ni níman mánj. 28 N̄i nachínj snan'anj ni sij Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Maestro, garun Moisés nuguan' gunun né'. N̄i gataj si-nuguan' sí' sisi gahui' 'ngo tsínj hua nic̄a, n̄i nitaj da'n̄ij sij nḡa nic̄a sij, ngaa n̄i n̄acaj jnánj tsínj gahui' daj nic̄a níman daj. Da'nga' daj gūi'yaj sij ga'ui' sij si ga'nga lij n̄agane-é' yan du'ua chrej-é'. Daj gataj Moisés. 29 N̄i hua ichij jn̄anj 'ngo tsínj daj. N̄i xacaj tsínj x̄ahua' nic̄a sij. N̄i gahui' sij. N̄i nitaj da'n̄ij sij nḡa ún' mánj. 30 N̄i nacaj ango jnánj sij tsínj ga'na' rian man'an sij nic̄a sij. N̄i hué daj gahui' sí'. 31 N̄i hué dan nan guiran' ango jnánj sij síj hūa'nij jn̄anj sij aj. N̄i hué daj guiran' ichij jn̄anj sij. N̄i a 'ngo lij nun ga'nga, gūi'yaj ni sij nḡa yun'unj x̄ana daj. N̄i gahui' daran' ni sij. 32 Da' guis̄ij daj gahui' man'an yun'unj x̄ana da nej. 33 Hué dan n̄i ngaa ḡana'nij ni níman ngaa gūiman rūhua' yún ichij jnánj sij, n̄i daj hua yya tsínj ḡahuin nic̄a yun'unj x̄ana daj, ruhuá r̄e' únj. Daran' ni sij xacaj ún' nánj. —Da'nga' daj gataj ni tsínj saduceo gunun Jesús.

34 Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni sij:

—Ni tsínj mañ xungüi nan, n̄i acaj ni sij ni ngüi x̄ana. N̄i hué daj hua nic̄a ni ngüi x̄ana nej. 35 San̄i n̄ini gūi'yaj ni ngüi gūiman xungüi n̄aca. N̄i ḡana'nij ni sij ḡane ni sij xata' xi'í si ni'i Yan'anj sisi hua n̄ica niman ni sij. N̄i ngaa ḡane ni sij xata', n̄i s̄i xacaj ni tsínj ni yun'unj x̄ana mánj. N̄i s̄i ga nic̄a ni yun'unj x̄ana mánj. 36 Daj

si s_i ga'ue g_{ahui}' ni ngü_i xata' mánj. N_i uyan huin ni sij nga ni ángel. N_i huin ni sij da'n_{íj} Yan'anj xi'í si ganá'nij ni sij scanij ni níman.

³⁷ 'N_i garun Moisés xi'í 'ngo coj anun. N_i xi'í daj digyán sij sisi g_{ana}'nij x_{anga}' ni níman. Daj si a'mi sij sisi Señor huin Dan'anj tsínj g_u'naj Abraham nga tsínj g_u'naj Isaac nga tsínj g_u'naj Jacob nej. ³⁸ Hué dan n_i sé níman huin ni tsínj guinico' Yan'anj asij ná mánj. Hua n_i'na' ni sij nánj. Daj si hua n_i'na' daran' ni ngü_i rian Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

³⁹ 0 Ngaa n_i gataj g_o'ngo ni tsínj digyán ley gunun Jesús:

—Maestro, dugu'naj huaj gatáj re'. —Daj gataj ni sij.

⁴⁰ N_i nun guisij ruhua ni sij g_{achin}j snan'anj ni sij rian Jesús g_a mánj.

¿De quién es hijo el Cristo?

⁴¹ Ngaa n_i gataj Jesús gunun ni sij:

—N_i un sin huin n_i ataj ni sij sisi Cristo huin da'n_{íj} xí' David únj. ⁴²⁻⁴³ Daj si gataj David rian libro g_u'naj Salmos: “Yan'anj gataj gunun Señor nicaj sun riānj sisi g_{ane} sí' chrej ra'a s_a' Yan'anj da' guisij gu_i'yaj gana Yan'anj rian ni tsínj unun' nga Señor nicaj sun riānj.” Daj gataj Yan'anj gunun Señor. Gataj xí' David. ⁴⁴ Ngaa n_i as_a' g_a'ue g_{ahuin} Cristo da'n_{íj} David sisi dugu'naj sí' Señor man'an Cristo únj. —Daj gataj Jesús.

Jesús acusa a los escribas

⁴⁵ Ngaa n_i gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij. N_i gunun daran' ni ngü_i daj gataj sij:

46 —Gagudadu a ni é re' sisi si gui'yaj á re' daj rún' 'yaj ni tsínj digyán ley. Daj si niá' ruhua ni sij gache ni sij nga atsiy xacan nun ni sij huin si-gan' ni tsínj huin achij. Ni huin ruhua ni sij sisi ga'mi sa' ni ngüi nga ni sij ngaa achéj ni sij rian yu'ue. Ni nana'ui' ni sij 'ngo chrun xila sa' doj gane ni sij chruhua nuhui. Ni nana'ui' ni sij 'ngo yu'uj sa' gane ni sij rian 'yaj ni sij 'ngo gui'yanj. 47 Ni a'nej ni sij ducúa yun'unj xana mmij. Ni achínj jni'yaj ná ni sij rian Yan'anj sisi sa' 'yaj ni sij gani ruhua ni ngüi, ruhua ni sij. Xacan guiran' ni sij castigo, gui'yaj Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

21

La ofrenda de la viuda

1 Ngaa ni ni'yaj Jesús sisi daj a'níj ni xuru'ue san'anj ofrenda chruhua chrúnj. 2 Ni hué daj guini'i sij sisi ga'níj 'ngo yun'unj niqui mmij hujj san'anj niqui chruhua chrúnj nej. 3 Ngaa ni gataj sij:

—Xanga' ataj snan'an gunun a ni é re' sisi yun'unj xana niqui nan, sanj a'níj nico ún' doj san'anj daj nga daran' ni sij. 4 Daran' ni ngüi nan a'ui' san'anj gunáj rian ni sij. Sanj yun'unj niqui mmij nan a'ui' ún' daran' san'anj nicaj ún' san'anj guiran ún' si xa ún' nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Jesús predice la destrucción del templo

5 Hué dan ni ga'mi go'ngo ni tsínj daj sisi 'ueé hua nuhui. Daj si nne yej niá'. Ni xacan ga'ui'

ni ngüi ofrenda, ngaa n̄i ga'ue gahuin niã' nuhui daj. ⁶ Ngaa ni gataj Jesús gunun ni sij:

—N̄i'yaj á re' nuhui xachij nan. San̄i hua 'ngo güi, n̄i s̄i gunáj n̄i a 'ngo yej rian dugüi' mánj. Duguane n̄in' ni sij nuhui nan anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Señales antes del fin

⁷ Ngaa n̄i nachínj snan'anj ni sij Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Maestro, un güi gahuin yya ni nuguan' nan únj. N̄i un da'nga' daj hua 'ngo ga'na' guini'i únj, ngaa n̄i gahuin daran' nuguan' nan únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁸ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ga cuidado ni é re' sisi nitaj 'ngo tsínj digya' yun'unj ni é re'. Daj si ga'na' nico ni tsínj rian si-xugüi man'ánj. N̄i gataj ni sij: “Hué man'ánj huin Cristo aj.” N̄i: “Yyaj guisíj güi ga'na' Señor.” Gataj ni sij. San̄i s̄i guinico' ni é re' ni tsínj da mánj.

⁹ 'N̄i ngaa gunun a ni é re' nuguan' sisi hua guerra, n̄i sisi unun' ni ngüi nga gobierno, ngaa n̄i s̄i guxu'ui' ni é re' mánj. Hua niã si hué daj gahuin sini. San̄i achin ganahuij rá'yanj xungüi ga aj. —Daj gataj Jesús.

¹⁰ N̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—Gunun' ni ngüi man 'ngo xuman' nico nga ni ngüi man ango xuman' nico. N̄i gunun' 'ngo gobierno daj nga ango gobierno ga'i yu'uj. ¹¹ N̄i ga'na' yún nucuaaj. N̄i ga xi'nã nej. N̄i ga'na' xi'i rian go'ngo xungüi nej. N̄i guxu'ui' ni ngüi xi'í si guini'i ni sij da'nga' xxi xata'.

12 'Sanj hua sini ngaa nun güin gahuin ni nuguan' nan, nĭ guida'a ni sij a ni é re'. Nĭ chran' yun'unj ni sij ni é re'. Nĭ naga'ui' ni sij ni é re' rian tsinj man chruhua nuhui nico nga rian ducuağa' nej. Nĭ nicaj ni sij ni é re' gan'anj ni sij rian ni rey nga rian ni gobernado xi'í si nico' ni é re' man'anj. 13 Ngaa nĭ ga'ue ga'mi a ni é re' nuguan' sa' xi'ij rian ni tsinj daj. 14 Nĭ sĭ gani sini ruhua á re' daj ga'mi ni é re' rian ni sij manj. 15 Daj si riquij nuguan' ga'mi ni é re'. Nĭ riquij si gahuin chrun ni é re' ngaa ga'mi ni é re'. Hué dan nĭ sĭ ga'ue nanicaj ni tsinj unun' nga ni é re' ga'mi ni sij manj. Daj si sĭ gahuin nucuj ni sij guiri ruhua ni sij si gataj ni sij gunun a ni é re' manj. 16 Nĭ naga'ui' da chrej ni é re' man'an ni é re' rian tsinj nicaj sun. Nĭ hué daj gui'yaj jnanj ni é re' nga dugüi' ni é re' nej, ni tsinj nicaj dugüi' nga ni é re' nej. Nĭ dagahui' ni sij da'aj á re'. 17 Nĭ sĭ gahuin sa' ruhua daran' ni ngüi nĭ'yaj ni sij ni é re' xi'í si nicaj dugüi' ni é re' ngaj. 18 Sanj nĭ a 'ngo hué chra ni é re' sĭ ga ni'ya manj. 19 Xi'í si nico' ran ni é re' man'anj, nĭ ga'ue gane niganj ni é re' nga Yan'anj.

20 'Sanj ngaa guini'i a ni é re' si ganicaj ni snado du'ua xuman' Jerusalén, ngaa nĭ xacaj á re' cuenta sisi guere' rá'yanj xuman' daj. 21 Hué dan nĭ ngaa guini'i ni é re' daj, ngaa nĭ gunanj ni ngüi man estado Judea gan'anj ni sij riqui quij. Nĭ gahui ni ngüi man chruhua xuman' daj gan'anj ni sij. Nĭ ni ngüi man riqui quij, nĭ sĭ gatuj ni sij chruhua xuman' da manj. 22 Daj si hué ni güi daj, nĭ gui'yaj Yan'anj castigo ni ngüi

sisì gahuin yya daj rún' hua nica rian si-nuguan' Yan'anj. ²³ Nì niq̄i niman ni ngüi xana nun riq̄i ngā ni ngüi xana utsi gue da'níj si gahuin ni güi daj. Daj si guiran' ni ngüi man chruhua xungüi nico sayun. Nì ga'man ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi man xuman' nan. ²⁴ Nì gahui' ga'i ni sij, gui'yaj espada. Nì gunumi ni sí' ango ni sij. Nì nicaj ni sí' ni sij gan'anj ni sí' nin' gachra' chruhua xungüi. Nì gui'yaj quij ni tsínj 'na' anéj chrej ngā xuman' Jerusalén. Nì hué daj gui'yaj ni sij da guisij güi ga'ne Yan'anj sun ra'a ni sij.

La venida del Hijo del Hombre

²⁵ 'Nì guini'i ni ngüi da'nga' rian güi ngā rian yahui nej, rian ni yati' nej. Nì ducu guxu'ui' ni ngüi man chruhua xungüi. Nì nun guiri' ruhua ni sij si gui'yaj ni sij. Daj si gunun ni sij si garin gui'yaj nnee yan'anj. Nì hué daj garin si naxuman nnee yan'anj, gui'yaj nane. ²⁶ Nì gahuin nichre ni tsínj xi'í si ducu guxu'ui' ni sij. Nì da'nga' daj gahuin xi'í si nun ni'i ni sij daj hua sayun ga'na' xungüi nan. Daj si nagananj ni fuerza man xata'. ²⁷ Asíj nì guini'i ni ngüi ga'na' man'anj rian nga huinj da'níj ni ngüi. Nì ga'nāj ngā daran' fuerza. Nì nahuin 'uee nin'inj ga'nāj nej aj. ²⁸ Ngaa nì ngaa hué daj gaxi'i gahuin, nì duguachre rian án re'. Nì nachica ni é re' chra ni é re' nej. Daj si gahuin nichrun' güi nacaj Yan'anj ni é re'.

²⁹ Ngaa nì nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni sí'. Nì gataj sij:

—Nì'yaj á re' daj 'yaj chrun higuero ngā daran' ni chrun. ³⁰ Nì ngaa naxira' ra'a coj ni'yaj á re',

nĭ ni'i a ni é re' sisi hua gahuin nĭchrun' yahui gahuin yan'an anj. ³¹ Nĭ hué guę ducúanĭj daj ngaa guĭni'i a ni é re' sisi hua gahuin yya daran' nuguan' nan, ngaa nĭ guĭni'i ni é re' sisi rá'yanĭ ga'na' guĭnicaj sun Yan'anĭ rian án re'. ³² Xanga' atā gunun a ni é re' sisi sĭ gahui' ni ngüĭ man yyaj da gahuin yya daran' ni nuguan' nan anj. ³³ Ga ni'ya xata' nga yo'ój. Sanĭ si-nuguan'anĭ nitaj aman ganahuiĭ manĭj.

³⁴ 'Nĭ ga cuidado ni é re' nga man'an án re' sisi sĭ xa naša' ni é re'. Nĭ sĭ ga xĭni ni é re'. Nĭ sĭ gahuin ruhua á re' nga ni rasun man chruhua xungüĭ nan manĭj. Daj si sisi da'nga' daj guĭ'yaj ni é re', ngaa nĭ 'ngo hora ga'na' güĭ ga'na' man'anĭ. ³⁵ Daj si daj rún' na'man xe', nĭ da'nga' daj ga'na' güĭ daj rian daran' ni ngüĭ man chruhua xungüĭ nan. ³⁶ Ngaa nĭ 'ngo nĭ'yaj á re'. Nĭ nĭganĭ gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anĭ. Ngaa nĭ ga'ue gataj Yan'anĭ sisi sĭ guiran' ni é re' sayun daj. Nĭ ga'ue ganiquin' a ni é re' rian da'nĭj ni ngüĭ huin man'anĭ. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁷ Nĭ ne' guní'yanĭ digyán Jesús chruhua nuhui nico. Ngaa nĭ ne' nĭ, nĭ gahui sij xuman' daj gan'anĭ gunaj sij dacan gu'naj Olivos. ³⁸ Nĭ hua nĭgan' acuan', nĭ gan'anĭ daran' ni ngüĭ nuhui sisi gunun ni sí' si gataj sij.

22

El complot para matar a Jesús

¹ Ngaa nĭ 'na' gahuin nĭchrun' gahuin gui'yanĭ ngaa xa ni sij chrachrúnĭ nitaj si nachrej levadura. Nĭ pascua gu'naj gui'yanĭ daj. ² Nĭ

nano' ni chrej a'nin' nga ni tsínj digyán ley sisj daj dagahui' ni sij Jesús. Daj si xu'ui' ni sij rian ni ngüi.

³ Ngaa n̄i gatúj sichre Satanás chruhua niman tsínj gu'naj Judas gu'naj sí' Iscariote. N̄i huin sij 'ngõ ni xuhuij ni tsínj nico' Jesús. ⁴ N̄i gan'anj sij ga'mi sij nga ni chrej a'nin' nga ni snado huin achij rian ni snado dugumi nuhui sisj daj gui'yaj sij naga'ui' sij Jesús rian ni sí'. ⁵ Ngaa n̄i gahuin niã' ruhua ni tsínj daj. N̄i gataj ni sij sisj ga'ui' ni sij san'anj rian Judas. ⁶ Ngaa n̄i garáj xina Judas. N̄i nano' sij hora sa' ga'ue naga'ui' sij Jesús rian ni sí' ngaa nitaj ni ngüi mán.

Institución de la Cena del Señor

⁷ Ngaa n̄i guisj güi gahuin gui'yanj ngaa gui'yaj ni sij chrachrúnj nitaj si 'n̄j levadura xa ni sij. N̄i hua niã dagahui' ni sij xachij 'n̄j xi'í pascua gui'yanj daj. ⁸ N̄i ga'n̄j Jesús gan'anj Pedro nga Juan. N̄i gataj sij gunun nungüej sí':

—Gan'anj gui'yaj xugüi nungüej é re' si xã né' güenda pascua aj. —Daj gataj Jesús.

⁹ Ngaa n̄i gataj nungüej sij:

—N̄i a gui'yaj xugüi nungüej únj si xã né' únj. —Daj gataj nungüej sij.

¹⁰ N̄i gataj Jesús:

—Ngaa gatu nungüej é re' xuman', n̄i nari' dugüi' nungüej é re' nga 'ngõ tsínj ata cucuaj nun nnee chruhua. N̄i guinico' nungüej é re' tsínj daj gan'anj gatu nungüej é re' hue' gatu sí'.

¹¹ N̄i gataj nungüej é re' gunun tsínj ducua daj: “Nachínj snan'anj Maestro man'án re' un cuarto huin xã sti'n̄i sij pascua nga ni tsínj nico' sij

únj.” Daj gataj nungüej é re' gunun tsínj ducua daj. ¹² Ngaa n̄i gan'anj digyán sí' 'ngo cuarto xachij xata' niquin' mesa nga chrun xila chruhua cuarto daj. N̄i yu'uj daj gui'yaj xugüi nungüej é re' xa sti'n̄i né'. —Daj gataj Jesús gunun nungüej sij.

¹³ Ngaa n̄i gan'anj nungüej sij. N̄i nari' nungüej sij daj rún' gataj Jesús gunun nungüej sij. N̄i gui'yaj xugüi nungüej sij si xa sti'n̄i ni sij xi'í gui'yanj pascua. ¹⁴ N̄i ngaa guisíj hora daj, n̄i gane Jesús nga ni tsínj nico' sij rian mesa huin ni tsínj gan'anj ga'mi si-nuguan' sij rian ni ngüi. ¹⁵ N̄i gataj Jesús gunun ni sij:

—N̄in' ruhua gahuin ruhuāj xa sti'n̄ij xi'í gui'yanj pascua nga á re' ngaa achin guiran'anj sayun. ¹⁶ Daj si ataj snan'án gunun a ni é re' sisi s̄i xa yūnj xi'í gui'yanj pascua nga á re' da gahuin gui'yanj pascua naca rian nicaj sun Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁷ Ngaa n̄i guida'a sij tasa. N̄i naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Ngaa n̄i gataj sij gunun ni sí':

—Guida'a á re' tasa nan. N̄i da'nga' á re' go'o dugüi' a ni é re' aj. ¹⁸ N̄i ataj snan'án gunun a ni é re' sisi s̄i go'ōj ruhua' yūnj nnee uva nan da ga'na' guinicaj sun Yan'anj rian án re'. —Daj gataj Jesús.

¹⁹ Ngaa n̄i guida'a sij chrachrúnj. N̄i naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Ngaa n̄i gura' da'aj sij. N̄i ga'ui' sij xa ni sí'. N̄i gataj sij gunun ni sí':

—Chrachrúnj nan huin nnee cū aj. N̄i gahuīj xi'í si-gaquin' a ni é re'. N̄i xa ni é re' chrachrúnj

nan sisi nanun ruhua á re' nı'yaj á re' man'anj.
—Daj gataj Jesús.

²⁰ Nı ngaa ganahuij gahuin sti'ni ni sij, nı guida'a Jesús tasa daj rún' guida'a sij chrachrúnj. Ngaa nı gataj sij gunun ni sí':

—Hué nnee uva nan huin nuguan' nagui'yaj naca yya Yan'anj nga á re'. Nı gayanj si-tun man'anj xi'ı si-gaquin' a ni é re'.

²¹ 'Sanı nı'yaj á re' sisi taj ra'a tsınj naga'ui' man'anj rian ni tsınj nicaj sun rian mesa ngāj.

²² Nı daj rún' ani ruhua Yan'anj, nı da'nga' daj guıran'anj sayun huınj da'nıj ni ngüı. Sanı nıqui nıman nın' ruhua tsınj naga'ui' man'anj rian ni tsınj nicaj sun. Daj si gahuin nıco castigo guıran' sij. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²³ Ngaa nı gaxı'i ni sij nachınj snan'anj ni sij go'ngo ni dugüi' ni sij sisi un tsınj guı'yaj daj, ruhua ni sij.

La grandeza en el servicio

²⁴ Nı gani guitsi ruhua ni dugüi' ni man'an ni sij sisi daj hua tsınj gahuin achij scanij ni sij, ruhua ni sij. ²⁵ Ngaa nı gataj Jesús gunun ni sij:

—Ni rey nicaj sun rian ni tsınj 'na' anej chrej, nı ducu a'nin' ni sij sun rian ni tsınj daj. Nı ataj ni rey daj sisi dugu'naj 'yaj ni sij rian ni ngüı.

²⁶ Sanı sı guı'yaj á re' da mánj. Sisi hua 'ngo tsınj huın achij scanij ni é re', nı da'ui sij guı'yaj sij si hua lij sij. Nı sisi hua 'ngo tsınj a'nin' sun scanij a ni é re', nı da'ui sij guı'yaj sun sij rian ni dugüi' sij. ²⁷ Nı un tsınj huın achij ruhua á re' únj. Tsınj nne rian mesa ní'. Ası tsınj 'yaj sun rian tsınj nne rian mesa sa'. Sé tsınj nne rian

mesa daj huin ruhuá re' a'. Sanj yūnj huin si niquin' 'yaj sun rian án re' aj.

²⁸ 'Sanj hué man'an án re' huin ni tsínj guinicaaj dugüi' ngāj ngaa guiran'ānj sayun. ²⁹ Ngaa nj daj rún' riqüi chrē nicaj sūnj, nj da'nga' daj riqüij guinicaaj sun a ni é re' ngāj nej aj. ³⁰ Ngaa nj xa á re' go'o a ni é re' rian si-mesāj ngaa guinicaaj sūnj xungüi ga'na'. Nj gane a ni é re' rian chrun xila sa' guinicaaj sun a ni é re'. Nj nagui'yaj yya á re' rian xuhuij ni xi'nin' ni tsínj israelita. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Jesús anuncia la negación de Pedro

³¹ Ngaa nj gataj Señor Jesús gunun Simón Pedro:

—Simón, Simón, gunún re' nuguan' ga'mī rián re'. Daj si gachínj sichre Satanás permiso sisi chrān' yun'unj sij a ni é re' daj rún' 'yaj 'ngo tsínj nagunan' strigo sisi gahui yaco riqüi strigo daj. Da'nga' daj huin ruhua sichre Satanás.

³² Sanj gachínj jni'yā rian Yan'anj xi'í re' sisi sj ga'nin' ruhuá re' si guxuman ruhuá re' nj'yaj re' man'ānj mánj. Nj ngaa nanico' re' man'ānj, nj chrācuij re' ni jnánj re' sisi gahuin nica ruhua ni sij aj. —Daj gataj Jesús gunun Simón Pedro.

³³ Ngaa nj gataj Pedro gunun Jesús:

—Señor, hua ruhuāj gan'ān nga re' ducuaga'. Nj da'nga' daj hua ruhuāj gahuij nga re' nej. —Daj gataj Pedro gunun Jesús.

³⁴ Ngaa nj gataj Jesús:

—Pedro, atā gunún re' sisi asij nun gaguaj do'loj du'ua xú' yan' nan, nj gataj re' hua'nij sisi nun ni'í re' man'ānj. —Daj gataj Jesús.

Bolsa, alforja y espada

³⁵ Ngaa n̄ nachínj snan'anj Jesús ni tsínj nico' sij. N̄ gataj sij:

—N̄ ngaa ga'n̄i gan'anj án re', n̄ nitaj si nicaj á re' nnánj nga nnij n̄n san'anj nej, canj nej, gan'anj án re' mánj. N̄ ngaa gan'anj án re', n̄ hua a 'ngō rasun gachin rian án re' ní'. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

—Nitaj a 'ngō rasun gachin rian únj mánj. —Daj gataj ni sij.

³⁶ Ngaa n̄ gataj Jesús:

—San̄i yyaj n̄ sisi nicaj á re' 'ngō nnánj, n̄ n̄icaj á re' gan'anj án re' nga nnij n̄n san'anj nej. N̄ tsínj nitaj si nicaj espada, n̄ gudu'ue sij reto n̄n sij, n̄ guiran sij 'ngōj aj. ³⁷ Atā gunun a ni é re' sisi daj rún' hua n̄ica rian si-nuguan' Yan'anj, n̄ da'nga' daj hua n̄ian dagahuinj ni nuguan' daj. N̄ ataj 'ngō nuguan' daj: “Guta' ni sij si-xugüi sí' nga si-xugüi ni tsínj 'yaj gaquin'.” Daj ataj si-nuguan' Yan'anj xi'í man'ānj. Daran'anj hua n̄ica rian xi'ij. N̄ hua n̄ian gahuin yya nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁸ Ngaa n̄:

—Nan niquin' hujj espada. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

—Hué daj síj gaj. —Gataj Jesús gunun ni sij.

Jesús ora en Getsemaní

³⁹ Ngaa n̄ gahui Jesús gan'anj sij 'ngō dacan gu'naj Olivos daj rún' gu'yun sij huan'anj sij. N̄ guinico' ni tsínj nico' sij gan'anj ni sí' nga sij nej.

⁴⁰ N̄ ngaa guisíj sij yu'uj daj, n̄ gataj sij gunun ni sí':

—Gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj, ngaa n̄i s̄i guinij a ni é re' rian gaquin' ngaa gatsij sichre a ni é re' mánj. —Daj gataj Jesús.

⁴¹ Ngaa n̄i gahuin anéj sij. N̄i gan'anj gan' sij doj rún' 'yó' ngaa ga'ui' 'ngo yej daj, gui'yaj sij guxun anéj sij man'an sij. N̄i guiniquin' ráj dacoj sij gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj. ⁴² N̄i gataj sij:

—Tata chré'. Sis̄i ga'uej man'án re', n̄i ga'ne re' sayun ran'ānj nan. San̄i s̄i gui'yáj re' rún' huin ruhua man'ānj mánj. Maan si gui'yáj re' rún' huin ruhua man'án re' aj. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

⁴³ Ngaa n̄i gurugüi' 'ngo ángel 'na' xata' rian Jesús. N̄i nari' fuerza Jesús, gui'yaj ángel daj.

⁴⁴ N̄i ducu nani ruhua Jesús. N̄i nucuj gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj nej. N̄i da' s̄i nico niā sij achínj jni'yaj sij rian Yan'anj. N̄i niā nico' rian sij daj nij rian yo'ój. N̄i rún' hua tun hua niā daj.

⁴⁵ N̄i ngaa guis̄ij gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj, n̄i naxuman sij gan'anj sij rian man ni tsínj nico' sij. N̄i man ni sí' atoj ni sí' nari' sij. ⁴⁶ N̄i gataj Jesús:

—N̄i un sin huin n̄i atoj ni é re' únj. N̄achica á re' gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj sis̄i s̄i guinij ni é re' rian gaquin' ngaa gatsij sichre niman án re' mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sí'.

Arresto de Jesús

⁴⁷ Daj a'mi guē Jesús ngaa guis̄ij nico ni tsínj daj. N̄i digyán 'ngo tsínj gu'naj Judas chrej rian ni tsínj huaj ngā sí'. N̄i hué sí' huin 'ngo dugüi' ni xuhuij ran' ni tsínj nico' Jesús. N̄i gahuin

n̄ichrun' Judas rian nne Jesús sisi garun du'ua sij sí'. ⁴⁸ San̄i gataj Jesús gunun sij:

—Judas, huin ruhuá re' garun du'ua re' man'ānj huīnj da'n̄ij ni ngüi ní'. N̄i da'nga' daj naga'ui' re' man'ānj rian ni tsínj 'n̄a' guida'a yūnj, ruhuá re' ní'. —Daj gataj Jesús gunun Judas.

⁴⁹ N̄i ngaa guini'i ni tsínj niquin' nga Jesús un sin gahuin, n̄i nachínj snan'anj ni sij Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Señor, ga'ui' únj nga espada, ruhuá re' ní'. —Daj gataj ni sij.

⁵⁰ Ngaa n̄i ga'ui' 'ngo tsínj daj tsínj 'yaj sun rian chrej a'nin'. N̄i güéj n̄in' chraquij sí' ne' chrej ra'a sa' sí', gui'yaj sij. ⁵¹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ga'nin' ruhua á re' yyaj aj. —Daj gataj sij.

Ngaa n̄i ganun ra'a sij chraquij sí'. N̄i ganahuin chraquij sí', gui'yaj sij. ⁵² Hué dan n̄i gataj Jesús gunun ni chrej a'nin' nga ni snado huin achij dugumi rian nuhui nga ni tsínj huin achij huin ni sij ni tsínj 'n̄a' guida'a Jesús. N̄i gataj Jesús:

—N̄i un sin huin n̄i ata á re' espada nga chrun 'n̄a' á re' guida'a á re' yūnj únj. Huéj huin 'ngo tsínj tu ruhua á re' ní'. ⁵³ Ya'yoj niquinj chruhua nuhui nga á re'. San̄i nun guida'a á re' man'ānj mánj. San̄i yyaj guisíj hora ga'ue gui'yaj á re' daj rún' huin ruhua á re'. Daj si hora nan nicaj sun sichre huin si nne rian hua rumi'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj daj.

Pedro niega a Jesús

⁵⁴ Ngaa n̄i guida'a ni sij Jesús. N̄i nicaj ni sij sí' gan'anj ni sij ducua chrej huin achij n̄in'. N̄i nico'

gan' huaj Pedro nico' sí' rucu Jesús. ⁵⁵ Nì naran' nì sij yan'ān rian hue' daj. Nì mān ni sij ganicaj ni sij xi'nìj yan'ān daj. Nì gan'anj gane Pedro scanij ni sij. ⁵⁶ Ngaa nì guini'i 'ngo yun'unj xana 'yaj sun daj nne Pedro xi'nìj yan'ān. Nì guini'yaj sa' ún' rian sij. Nì gataj ún':

—Hué tsínj nan nicaj dugüi' ngā Jesús. —Daj gataj ún'.

⁵⁷ Sanì nun ga'uej Pedro. Nì gataj sij gunun ún':

—Xica'uī, nun ni'īnj sij mánj. —Daj gataj Pedro.

⁵⁸ Nì ngaa gachin doj, nì guini'i ango tsínj Pedro. Nì gataj sí':

—Hué re' huin 'ngo ni tsínj nicaj dugüi' ngā Jesús aj. —Daj gataj sí'.

—Jnān, sēj huin mánj. —Gataj Pedro.

⁵⁹ Ngaa nì ango hora, nì gataj ango tsínj daj:

—Xānga' sisì hué sij huin 'ngo tsínj nicaj dugüi' ngā sí'. Daj si 'nā' sij estado Galilea. —Daj gataj sí'.

⁶⁰ Sanì:

—Nun ni'īnj un sin xī'i a'mí re' nan jnanj. —Gataj Pedro.

Nì ngaa hua guē a'mi Pedro, nì gaguáj do'loj 'ngo du'ua xú'. ⁶¹ Ngaa nì nanicaj Señor ni'yaj sij rian Pedro. Ngaa nì nanun ruhua Pedro si gataj Señor gunun sij: “Asìj nun güin gahuin gāguaj do'loj yan', nì gataj re' si huā'nij si nun ni'í re' man'ānj.” Hué daj gataj Jesús gunun Pedro asìj sini yan. ⁶² Nì ducu gaco Pedro gahui sij xe'.

Jesús escarnecido y azotado

⁶³ Nĩ ni tsínj man dugumi Jesús, nĩ ga'mi ducu ni sij rian sí'. Nĩ ga'ui' ni sij sí'. ⁶⁴ Nĩ guiránj ni sij rundij rian Jesús. Ngaa nĩ ga'ui' ni sij sí'. Nĩ gataj ni sij:

—Yyaj nĩ gataj so' un tsínj ga'ui' so' aj. —Daj gataj ni sij ga'mi ducu ni sij.

⁶⁵ Nĩ da'nga' daj ga'mi quij ni sij ga'ĩ ango nuguan' rian Jesús nej.

Jesús ante el concilio

⁶⁶ Nĩ ngaa guixiguin nĩ nahuin yu' ni tsínj huin achij rian ni tsínj israelita nga ni tsínj a'nin' rian ni chrej nej, ni tsínj digyán ley nej. Nĩ nicaj ni sij Jesús gan'anj ni sij rian junta daj. Hué dan nĩ nachínj snan'anj ni sij Jesús. Nĩ gataj ni sij:

⁶⁷ —Sisĩ hué re' huin Cristo, nĩ gataj yyá re' gunun únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

Ngaa nĩ:

—Sisĩ gatā si huēj huin, sanĩ sị guxuman ruhua á re' si-nuguan'ānj mánj. ⁶⁸ Nĩ sisĩ nāchin' snan'ān 'ngō nuguan' ni é re', sanĩ nitaj nunj gataj á re' gunūnj mánj. Nĩ na'uej ruhua á re' nāchi ni é re' man'ānj mánj. ⁶⁹ Sanĩ asij acuan' nĩ ganēj ra'a sa' Yan'anj nucuj nne xata' huīnj da'nīj ni ngüi. —Daj gataj Jesús.

⁷⁰ Ngaa nĩ nachínj snan'anj daran' ni sij Jesús. Nĩ gataj ni sij:

—Hué yyá re' huin da'nīj Yan'anj, ruhuá re' ní'. —Daj gataj ni sij.

Ngaa nĩ:

—Hué ni man'an án re' ataj sisĩ huēj huin. —Daj gataj Jesús.

⁷¹ Ngaa nĩ gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—Nitaj si guj'yó' testigo ga mánj. Nj hua gunun chraquij ni man'an né' si gataj sij xi'í gaquin' da'ui sij. —Daj gataj ni sij.

23

Jesús ante Pilato

¹ Ngaa nj naxuman daran' ni sij. Nj nicaj ni sij Jesús gan'anj ni sij rian Pilato. ² Ngaa nj gaxi'i ni sij ga'mi gaquin' ni sij xi'í Jesús. Nj gataj ni sij:

—Hué tsínj nan huin 'ngo tsínj quij hua. Daj si ataj sij gunun ni ngüi sisi sj ga'ui' né' pesto rian rey César. Nj ataj sij sisi hué sij huin Cristo 'ngo rey, ataj sij. —Daj gataj ni sij xi'í Jesús.

³ Ngaa nj nachínj snan'anj Pilato Jesús. Nj gataj sij:

—Hué re' huin rey rian ni tsínj israelita ní'. —Daj gataj Pilato.

—Hué re' ataj nánj. —Daj gataj Jesús.

⁴ Ngaa nj gataj Pilato rian ni tsínj a'nin' rian ni chrej nga rian ni ngüi nej:

—Güendāj nj a 'ngo gaquin' nitaj da'ui tsínj nan mánj. —Daj gataj Pilato.

⁵ Sanj ducu guj'yaj ni sij fuerza, nj gataj ni sij:

—Ngaa digyán tsínj nan rian ni ngüi, nj gahuin xa'ue du'ua daran' ni ngüi. Nj huaj sij digyán sij si-nuguan' sij nin' gachra' estado Judea. Nj gaxi'i sij digyán sij estado Galilea. Nj 'na' sij yu'uj nan digyán sij rian ni ngüi nej. —Daj gataj ni sij gunun Pilato.

Jesús ante Herodes

⁶ Nj ngaa gunun Pilato si gataj ni sij, nj nachínj snan'anj sí' sisi Jesús huin tsínj 'na' estado

Galilea. ⁷ Nĭ ngaa guini'i Pilato sisi 'nā' Jesús estado Galilea, nĭ ga'nĭj sij gān'anĭj sí' rian rey gu'naj Herodes huin sí' gobernado nicaj sun ne' estado Galilea. Daj si nne sí' xuman' Jerusalén ni gūi daj.

⁸ Nĭ ngaa guini'i Herodes Jesús, nĭ gahuin niā' ruhua sij si guisĭj ga'ĭ gūi huin ruhua sij guĭni'i sij Jesús. Daj si gunun sij ga'mi ni ngūi daj gui'yaj Jesús. Nĭ gahuin ruhua sij sisi guĭ'yaj Jesús 'ngō si sā' nico guĭni'i sij. ⁹ Nĭ ducu nachĭnj snan'anĭj sij Jesús. Sanĭ nĭ ā 'ngō nuguan' nun danicaj Jesús rian sij mánj. ¹⁰ Nĭ mān ni tsĭnj a'nin' rian ni chrej ngā ni tsĭnj digyán ley nej. Nĭ ducu garun gaquin' ni sí' Jesús. ¹¹ Ngaa nĭ ga'mi quij Herodes rian Jesús. Nĭ hué daj ga'mi ni snado niquin' ngā sij nej. Nĭ ga'nĭj ni sij atsij niā' xá Jesús gunun sí' güenda gahuin ducu ruhua ni sij ni'yaj ni sij sí'. Nĭ rún' si-gan' rey hua-á'. Ngaa nĭ ga'nĭj Herodes ruhua' yún Jesús rian Pilato. ¹² Xi'í daj nĭ na'mi Pilato ngā Herodes gūi daj si asij sini, nĭ gunun' nungüej sij.

Jesús sentenciado a muerte

¹³ Ngaa nĭ nahuin yu' ni tsĭnj a'nin' rian ni chrej ngā ni tsĭnj nicaj sun ngā ni ngūi nej, gui'yaj Pilato. ¹⁴ Nĭ gataj sí' gunun ni sij:

—Nicaj á re' tsĭnj nan ga'na' á re' nánj. Nĭ ataj á re' sisi digyán sij 'ngō chrej xi'i rian ni ngūi. Nĭ natāj rian ān re' sisi hua nachĭnj snan'ān sij. Sanĭ nitaj 'ngō gaquin' gui'yaj sij nari'ĭj xi'í si a'ui' a ni é re' gaquin' sij mánj. ¹⁵ Nĭ ga'nĭ Jesús gān'anĭj sij rian nne rey Herodes. Nĭ nun nari' Herodes gaquin' da'ui sij mánj. Nitaj nunj gui'yaj sij si

gahui' sij mánj. ¹⁶ Ngaa n̄i gūi'yā castigo sij, asíj n̄i n̄a'nij ra'āj sij ḡan'anj sij aj. —Daj gataj Pilato.

¹⁷ N̄i hua n̄ian si gūiri Pilato 'ngo tsínj n̄un ducuaga' go'ngo gūi'yanj pascua si daj hua si-costumbre ni sij.

¹⁸ San̄i gaxi'i ni sij gaguáj nucuaj nuguan'an daran' ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Dagahuí' re' tsínj nan. N̄i n̄a'nij ra'á re' tsínj gu'naj Barrabás aj. —Daj gataj ni sij gaguáj ni sij.

¹⁹ N̄i hué Barrabás huin 'ngo tsínj n̄un ducuaga' si gunun' ni dugüi' sí' nḡa ni tsínj nicaj sun chruhua xuman' daj. N̄i dagahui' sí' 'ngo níman nej.

²⁰ N̄i huin ruhua Pilato gūiri sij Jesús ḡan'anj sí'. Xi'í daj n̄i ga'mi ruhua' yún sij rian ni sí'.

²¹ San̄i gaguáj nucuaj ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Gari re' gaqúj Jesús gūinico' sij rian rugutsi. Gari re' gaqúj Jesús gūinico' sij rian rugutsi. —Daj gataj ni sij.

²² Ngaa n̄i gataj Pilato guisíj hūa'nij:

—Daj hua gaquin' gūi'yaj sij únj. Nitaj gaquin' gūi'yaj sij nari'ij sisi ḡahui' sij mánj. Gūi'yā castigo sij, asíj n̄i n̄a'nij ra'āj sij ḡan'anj sij aj. —Daj gataj Pilato.

²³ San̄i ni tsínj daj nḡa ni chrej a'nin' gūi'yaj fuerza ni sij gaguáj ni sij sisi gari Pilato gaqúj Jesús gūinico' sí' rian rugutsi. N̄i rian gaguáj nucuaj ni sij, n̄i gūiri' ni sij si huin ruhua ni sij.

²⁴ N̄i gataj Pilato sisi gūi'yaj ni sij si huin ruhua ni sij. ²⁵ Ngaa n̄i gūiri Pilato tsínj n̄un ducuaga' daj huin sí' tsínj gunun' nḡa ni tsínj nicaj sun.

Ni huin sí' tsínj dagahui' níman nej. Ngaa ni naga'ui' Pilato man'an Jesús rian ni sij sisi guí'yaj ni sij si huin ruhua ni sij.

Crucifixión y muerte de Jesús

²⁶ Ni ngaa nicaj ni sij Jesús gan'anj ni sij, ni guida'a ni sij 'ngo tsínj 'na' xuman' Cirene gu'naj sí' Simón. Ni 'na' niqúi sí' gan'anj sí' rian sun. Ni guí'yaj ni sij gata sí' rugutsi guínico' sí' rucú Jesús. ²⁷ Ni nico' nico ni ngüi huaj ni sij rucú Jesús. Ni ducu aco ni yun'unj xana nico' huaj rucú sij. Ni nani ruhua ne ni'yaj ne xi'í sij. ²⁸ Saní nanicaj Jesús ni gataj sij gunun ni yun'unj xana daj:

—Gunun ni é re' huin a ni é re' ni ngüi 'na' xuman' Jerusalén. Si gaco ni é re' xi'íj mánj. Saní gaco ni é re' xi'í man'an ni é re' nga xi'í ni da'níj ni é re' nej. ²⁹ Daj si ga'na' ni güi guíran' ni é re' sayun. Ni gataj ni ngüi: “Hua 'ueé rian ni ngüi yatin nga ni ngüi nun ri' lij nej, ni ngüi nun guínico' lij xí'yanj nej.” Daj gataj ni ngüi. ³⁰ Daj si güi daj ni gaxi'i ni ngüi gataj sisi gane ni quij, ni naxij ni sij riqui quij gane daj, gataj ni sij. ³¹ Ni sisi ran' man'ānj nico sayun 'yaj ni sij acuan', saní ni güi ga'na', ni ducu ga'na' doj sayun rian ni sij aj. —Daj gataj Jesús rian ni yun'unj daj.

³² Ni hué daj nicaj ni sij hujj tsínj da'ui gaquin' gan'anj ni sij sisi gahui' nūguan'an nūngüej sí' nga Jesús. ³³ Ni ngaa guisíj ni sij 'ngo yu'uj gu'naj cúj chra níman, ni gari ni sij gaquíj Jesús doco' ni sij rian rugutsi sí' yu'uj daj. Ni hué daj doco' ni sij hujj tsínj da'ui gaquin' daj rian yahuij rugutsi.

Ni nico 'ngoj ra'a sa' Jesús, ni angoj ra'a rotsi sij.
 34 Hué dan ni gataj Jesús gunun Yan'anj:

—Tata chré', nıcaj re' 'ngo niman nico nga ni sij. Daj si nun ni'i ni sij si 'yaj ni sij. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

Ni ducu ni snado sisi un tsınj gahui sa' nıcaj ni sij si-gan' Jesús gan'anj sij.

35 Ni niquin' ni ngüi ni'yaj ni sij. Sanı gui'yaj ducu ni tsınj nicaj sun. Ni gataj ni sij:

—Nacaj sij ango ni ngüi. Ngaa ni sisi hué sij huin Cristo tsınj nacui Yan'anj, ngaa ni ganacaj sij man'an sij nánj. —Daj gataj ni sij.

36 Ni hué daj ga'mi ducu ni snado nej. Ni gahuin nıchrun' ni sij. Ni reque ni sij nnee yu go'o sí'. 37 Ni gataj ni sij:

—Sisi hué re' huin si-rey ni tsınj israelita, ni ganacaj re' man'an re' aj. —Gataj ni sij.

38 Ni garun ni sij letra chra rugutsı. Ni letra daj huin griego nga latın nej, hebreo nej. Ni letra daj gataj: “tsınj nan huin si-rey ni tsınj judíos.” Daj garun ni sij. 39 Ngaa ni ga'mi quij 'ngo tsınj da'ui gaquin' daj gunun Jesús. Ni gataj sí':

—Sisi hué re' huin Cristo, ni ganacaj re' man'an re' nga nungüej únj nej. —Daj gataj sí' gunun Jesús.

40 Sanı chran' yun'unj ango tsınj nico' yu'uj daj dugüi' sij huin sij 'ngo tsınj da'ui gaquin' nej. Ni gataj sij:

—Uyan huin si-castigo man'an re' nga si-castigo tsınj nan nej. Ni un sin huin ni nitaj si xu'uí' re' ni'yáj re' Yan'anj únj. 41 Ni hua nıan xanga' ran' nungüej únj sayun xi'ı si da'ui

nungüej únj gaquin'. Sanj nitaj si da'ui tsínj nan gaquin' mánj. —Daj gataj ango tsínj da'ui gaquin' gunun dugüi' sij.

⁴² Ngaa nj gataj sij rian Jesús:

—Gananun ruhuá re' ni'yaj re' yünj ngaa gaxi'i guinicaj sún re'. —Daj gataj sij.

⁴³ Ngaa nj:

—Xanga' ataj yyāj gunun re' sisi asij yyaj, nj hua nné re' ngāj xánj Yan'anj. —Gataj Jesús gunun tsínj da'ui gaquin' daj.

⁴⁴ Nj ngaa guisij gaxuj, nj gahuin rumi' rian daran' xungüi. Nj gahuin rumi' da' ga hua'nij di'ni. ⁴⁵ Nj gahuin rumi' rian güi. Nj tsitsi' da'aj atsij nico' chruhua nuhui nico. ⁴⁶ Ngaa nj gaguáj nucuj Jesús. Nj gataj sij:

—Tata chré', nariquij nimānj nahuin ra'á re'. —Gataj Jesús.

Nj ngaa da'nga' daj gataj sij, nj gahui' sij.

⁴⁷ Nj ngaa guini'i snado centurión si gahuin, nj ga'mi sa' sij rian Yan'anj. Nj gataj sij:

—Xanga' hua nica niman tsínj nan anj. —Daj gataj sij.

⁴⁸ Nj ngaa guini'i daran' ni ngüi mán yu'uj daj daj gahuin, nj nanicaj ni sij nan' ni sij ducuá ni sij. Nj guita ra'a ni sij niman ni sij si nun nari' ruhua ni sij si gui'yaj ni sij. ⁴⁹ Nj daran' ni tsínj nicaj dugüi' ngā Jesús ngā ni yun'unj xana nico' Jesús asij estado Galilea, nj guna gan' ni sij ni'yaj ni sij daran' si gahuin.

Jesús es sepultado

⁵⁰ Nj hua 'ngo tsínj nne rian junta nico daj. Nj gu'naj sí' José. Nj 'na' sij xuman' Arimatea

xuman' ngaj estado Judea. Ni hua sa' niman sij. Ni 'yaj nica sij nej. ⁵¹ Ni ana'uij sij si ga'na' guinicaj sun Yan'anj rian né'. Ni nun garan' ruhua sij si ga'mi ni tsinj man junta daj xi'í Jesús. Ni hué daj nun garan' ruhua sij si gui'yaj ni sij nga sí' nej.

⁵² Ni gan'anj sij rian Pilato. Ni gachínj sij níman Jesús. ⁵³ Ngaa ni nanij sij níman Jesús rian rugutsi. Ni chri'yanj sij atsij xiráj níman daj. Ni gurúj sij níman chruhua 'ngo huej. Sanj ni a 'ngo ni níman nun gachin' ni sij riqui yu'uj da manj.

⁵⁴ Ni güi daj huin güi 'yaj xugüi ni sij güi naránj ruhua ni sij. Ni achin doj si guisij güi naránj ruhua ni sij daj. ⁵⁵ Ni nico' ni yun'unj xana gahui estado Galilea nga Jesús rucú tsinj gu'naj José. Ni guini'i ne rian gachin' ni sij níman Jesús. Ni guini'i ne daj gurúj ni sij níman daj chruhua yu'uj nej. ⁵⁶ Ni ngaa nanicaj ne nan' ne ducua ne, ni nachej ne gasiti guin' daj nga gono'ó guin' daj. Ni naránj ruhua ne güi naránj ruhua ni ngüi israelita daj rún' a'nin' ley rian ni sij.

24

La resurrección

¹ Ni ngaa ruhua guerenga' nigan' acuan' güi gudungu, ngaa ni gan'anj ni yun'unj xana daj rian yu'uj gachin' ni sij níman. Ni nicaj ne gasiti guin' daj hua nagui'yaj ne gan'anj ne. Ni gan'anj ango ni yun'unj xana nga ne nej. ² Ni nari' ne sisi nitaj si ngaj yej xachij hua ránj rian huej daj. ³ Ni gatúj ne chruhua huej. Sanj nun nari' ne níman

Señor Jesús mánj. ⁴ Nì nun nari' ruhua ne ùn sin gahuin. Ngaa nì niquin' nùguan'an huij tsínj rian ne. Nì ran atsij nun nungüej sí'. ⁵ Nì guxu'ui' ne. Nì ga' nitu rian ne rian yo'ój. Xi'í daj nì gataj nungüej tsínj daj gunun ne:

—Nì ùn sin huin nì nana'ui' a ni é re' tsínj hua nì'na' scanij ni níman únj. ⁶ Nitaj si ngaj sij yu'uj nan ga mánj. Daj si hua ganá'nij sij. Nanun ruhua á re' si gataj sij rian án re' ngaa gane sij estado Galilea. ⁷ Nì gataj sij gunun a ni é re': “Hua nian sisi naga'ui' ni sij man'ánj ra'a ni tsínj 'yaj gaquin'. Nì gari ni sij gaquíj man'ánj rian rugutsi. Ngaa nì gana'nī ngaa guisij hua'nij güi huñj da'nij ni ngüi.” Hué daj gataj Jesús gunun a ni é re'. —Daj gataj nungüej tsínj daj gunun ni yun'unj xana.

⁸ Ngaa nì nanun ruhua ne ni'yaj ne nùguan' ga'mi Jesús. ⁹ Ngaa nì nanicaj ne rian huej daj. Nì nata' ne ni nùguan' daj rian ni xan ni tsínj a'mi si-nùguan' Yan'anj nga rian ango ni ngüi nej. ¹⁰ Nì ni yun'unj xana daj huin María Magdalena nga Juana nej, María nni Jacobo nej, ango ni yun'unj xana nej. Nì nata' ne nùguan' daj rian ni tsínj ga'mi si-nùguan' Jesús rian ni ngüi. ¹¹ Sanì ngaa gunun ni sij nùguan' daj, nì gani ruhua ni sij sisi a'mi sinúnj ni yun'unj daj. Nì nun guxuman ruhua ni sij si gataj ne. ¹² Sanì naxuman Pedro gunánj sij gan'anj sij rian huej. Nì ga' nitu sij ni'yaj sij chruhua yu'uj daj. Nì ngaj urin atsij chruhua huej daj guini'i sij. Ngaa nì nanicaj sij nan' sij ducua' sij. Sanì nun ri' ruhua sij ùn sin gui'yaj sij nga si guini'i sij.

En el camino a Emaús

¹³ Nì hué güi daj nì huaj hujj tsínj nico' Jesús gan'anj nungüej sij 'ngo xuman' gu'naj Emaús. Nì huin ngaj-á' xuman' Jerusalén 'ngo si xan kilómetro. ¹⁴ Nì nari snan'anj nungüej sij huaj sij xi'í si gahuin guiran' Jesús. ¹⁵ Nì diaj hua guę a'mi nungüej sij, nì gahuin nıchrun' Jesús rian nungüej sij. Nì chėj Jesús ngā nungüej sij. ¹⁶ Sanı nunj si ni'yaj nungüej sij man'an sí', sanı nun ga'ui' Yan'anj sisi nani'i nungüej sij sisi Jesús huin huaj ngā nungüej sij. ¹⁷ Ngaa nı nachínj snan'anj Jesús nungüej sij. Nı gataj sij:

—Nı un sin huin si a'mi nungüej é re' huaj á re' chrej únj. Nı un sin huin nı nani ruhua á re' únj. —Daj gataj Jesús.

¹⁸ Ngaa nı gataj 'ngo tsínj daj 'ngo tsínj gu'naj Cleofas:

—Hua ga'i tsínj 'nā' anėj chrej nne xuman' Jerusalén ni güi nan. Nı un sin huin nı urin man'án re' nun ni'i daj gahuin ni güi gachın nan únj. —Daj gataj Cleofas.

¹⁹ Ngaa nı:

—Nı un sin gahuin únj. —Gataj Jesús.

Ngaa nı gataj nungüej sij:

—Hué Jesús nazareno gahuin 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Nı gui'yaj sa' sij. Nı ducu nucuj si-nuguan' sij rian Yan'anj ngā rian daran' ni ngüi nej. ²⁰ Nı ga'nin' sun ni chrej a'nin' ngā ni tsínj nicaj sun sisi gahui' Jesús guınico' sij rian rugutsı. ²¹ Nı gana'uij ni únj sisi hué sij huin tsínj 'nā' nıcaj ni ngüi israelita. Sanı guiran' sij sayun daj. Nı yyaj guisıj huā'nij güi si gahui' sij. ²² Nı guixiguın gan'anj go'ngo

yun'unj xana nicaj dugüi' nga ni únj rian gachin' Jesús. Nì gara yan'anj ruhua ni únj xi'í si gataj ne gunun únj. ²³ Nì rian nun nari' ne Jesús, nì nanicaj ne rian ni únj. Nì nata' ne gunun ni únj sisi gurugüi' huij ángel rian ne. Nì gataj nungüej ángel daj gunun ne sisi hua nì'na' Jesús. ²⁴ Hué dan nì gan'anj go'ngo ni dugüi' ni únj rian gachin' Jesús. Nì nari' anin' sij daj rún' gataj ni yun'unj daj. Sanì nun guini'i anin' sij man'an Jesús mánj. —Daj gataj nungüej sij.

²⁵ Ngaa nì gataj Jesús gunun nungüej sij:

—Tsínj nun acaj cuenta huin nungüej é re'. Nì na'ue guxuman yoq ruhua nungüej é re' nga si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. ²⁶ Sé si xanga' si hua nian guiran' Cristo sayun ngaa achin natu sij rian hua 'ueé xata' gane sij únj. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Ngaa nì gaxi'i sij ga'mi sij xi'í si-nuguan' Moisés nga si-nuguan' ango ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nì gataj sij gunun nungüej sí' daran' si ataj si-nuguan' Yan'anj xi'í man'an sij.

²⁸ Nì ngaa guisíj nungüej sij xuman' huaj nungüej sij, nì gui'yaj Jesús sisi gata' dian sí' gan'anj sí' rian nungüej sij. ²⁹ Sanì guereque nungüej sij sisi gunaj sí'. Nì gataj nungüej sij:

—Guna re' nga únj si hua gahuin di'ni, nì hua guini nej. —Gataj nungüej sij gunun Jesús.

Ngaa nì gatúj Jesús guna sí' nga nungüej sij.

³⁰ Nì ngaa nne Jesús rian mesa nga nungüej sij, nì guida'a sí' chrachrúnj. Nì ga'ui' sí' si guruhua Yan'anj. Nì gura' da'aj sí' ga'ui' sí' ra'a nungüej

sij. ³¹ Ngaa n̄i hué guę hora daj xacaj cuenta nungüej sij guini'i nungüej sij sisi Jesús huin. San̄i hué hora daj n̄i gan'anj ni'ya yan'anj sí' rian nungüej sij. ³² Ngaa n̄i nachínj snan'anj nungüej man'an sij dugüi' sij. N̄i gataj nungüej sij:

—Xanga' n̄i gahuin nią' ró' ngaa ga'mi sij nga né' ngaa huaj né' chruhua chrej. N̄i gahuin nią' ruhua né' ngaa digyán sij si-nuguan' Yan'anj riún' nej. —Daj gataj nungüej sij.

³³ Ngaa n̄i hué hora daj, n̄i naxuman nungüej sij gan'anj nungüej sij xuman' Jerusalén. N̄i nari' nungüej sij xan ni tsínj mán nahuin yu' nga ni dugüi' ni sí' nej. ³⁴ N̄i gataj ni sí':

—Xanga' n̄i ganá'nij Señor. N̄i gurugüi' sij rian Simón. —Daj gataj ni sij.

³⁵ Ngaa n̄i nata' nungüej sij daj gahuin guini'i nungüej sij Jesús chruhua chrej. N̄i nata' nungüej sij daj nani'i nungüej sij Jesús ngaa gura' da'aj sí' chrachrúnj ga'ui' sí' xa nungüej sij.

Jesús se aparece a los discípulos

³⁶ N̄i ngaa hua guę a'mi ni sij nuguan' daj, n̄i gurugüi' Jesús ganiquin' sij scanij ni sij. N̄i gataj sí' gunun ni sij:

—Gahuin din'inj ruhua á re' aj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ Ngaa n̄i ducu guxu'ui' ni sij. N̄i gani ruhua ni sij sisi guini'i ni sij 'ngõ sta'naj. ³⁸ San̄i gataj Jesús:

—N̄i un sin huin n̄i nani ruhua á re' únj. N̄i un sin huin n̄i nitaj si mán yya ruhua niman án re' únj. ³⁹ N̄i'yaj á re' ra'āj nga dacō. N̄i xacaj á

re' cuenta sisi hué man'ānj huin. Guida'a á re', n̄i n̄i'yaj á re'. Daj si 'ngo sta'naj nitaj nne cúj daj rún' hua man'ānj nan mánj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁰ N̄i ngaa guis̄ij ga'mi Jesús nuguan' daj, n̄i digyán sij ra'a sij ngā dacój sij rian ni sí'.

⁴¹ San̄i nun guxuman ruhua ni sij xi'í si ducu huin niā' ruhua ni sij. N̄i garáj yan'anj ruhua ni sij nej. Ngaa n̄i nachínj snan'anj Jesús ni sij. N̄i gataj sí':

—Nicaj á re' si xq' ní'. —Daj gataj Jesús.

⁴² Ngaa n̄i ga'ui' ni sij doj nneē xucuj nitin nga doj gatsi' xutan xa sí'. ⁴³ N̄i guida'a sij, n̄i xa sij rian ni sí'. ⁴⁴ Ngaa n̄i gataj sij:

—Hué nan huin nuguan' ga'mī ngā ni é re' ngaa ganēj ngā á re'. N̄i gatā gunun a ni é re' sisi hua niān gahuin yya ni nuguan' xi'ij daj rún' garun Moisés ngā ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná ngā ni tsínj garun libro Salmo nej. —Daj gataj Jesús.

⁴⁵ Hué dan n̄i gara da'nga' ruhua ni sij si ataj si-nuguan' Yan'anj, gui'yaj Jesús. ⁴⁶ N̄i gataj Jesús:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj sisi guiran'ānj sayun, huinj Cristo. N̄i gahuij. San̄i gāna'nī chra huā'nij güi. ⁴⁷ Ngaa n̄i ga'mi ni sij ni nuguan' sa' xi'ij rian daran' ni ngüi man chruhua xungüi. Ngaa n̄i ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij nanico' ni sij Yan'anj. Hué dan n̄i guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' ni sij. N̄i gaxi'i ni sij xuman' Jerusalén nata' ni sij nuguan' da aj. ⁴⁸ N̄i huin a ni é re' ni tsínj guini'i daran' si gui'yā. Ngaa n̄i ga'ue guiniquin' a ni é re' nata' a ni é re' xi'í ni nuguan' sa' nan. ⁴⁹ Ngaa n̄i riquij

Espíritu Santo rian ni é re' daj rún' gataj yya chrē rian án re'. Sanj gūna á re' xuman' Jerusalén nan da nahuin ra'a nari' nucuj niman án re', guiyaj Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

La ascensión

⁵⁰ Ngaa nī nicaj Jesús ni sij gan'anj sí' xuman' Betania. Ngaa nī nachi nicaj sí' ra'a sí'. Nī gachínj jni'yaj sí' rian Yan'anj sisi guiyaj sa' Yan'anj nga ni sij. ⁵¹ Nī diaj hua guē a'mi sa' sí' daj, nī gahuin nīni sí' rian ni sij. Nī nan' sí' xata', guiyaj Yan'anj. ⁵² Ngaa guisij ga'mi sa' 'ueé ni sij xi'í Jesús, nī nanicaj ni sij gan'anj ni sij xuman' Jerusalén. Nī ducu gahuin niā' ruhua ni sij. ⁵³ Nī niganj mán ni sij nuhui nico ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. Nī gataj ni sij sisi sa' 'yaj Yan'anj anj. Amén.

clvi

**Si-nuguan' Yan'anj Xanga'
Triqui, San Martín Itunyoso: Si-nuguan' Yan'anj
Xanga' (New Testament)**

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: San Martín Itunyoso Triqui

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 31 Jan 2023 from source files
dated 29 Jan 2022

4be4034f-f0b9-59fa-84d1-c8a64bdef6d4